

اصول حسابداری ۲

بخش‌ها

- ۱- سیستم‌های حسابداری و کنترل‌های داخلی
- ۲- حسابداری حقوق و دستمزد
- ۳- حسابداری شرکت‌های غیر سهامی (تضامنی): نحوه تشکیل - تقسیم سود و زیان - ورود و خروج شریک از شرکت تضامنی - انحلال و تصفیه شرکت‌های تضامنی)
- ۴- حسابداری شرکت‌های عملی

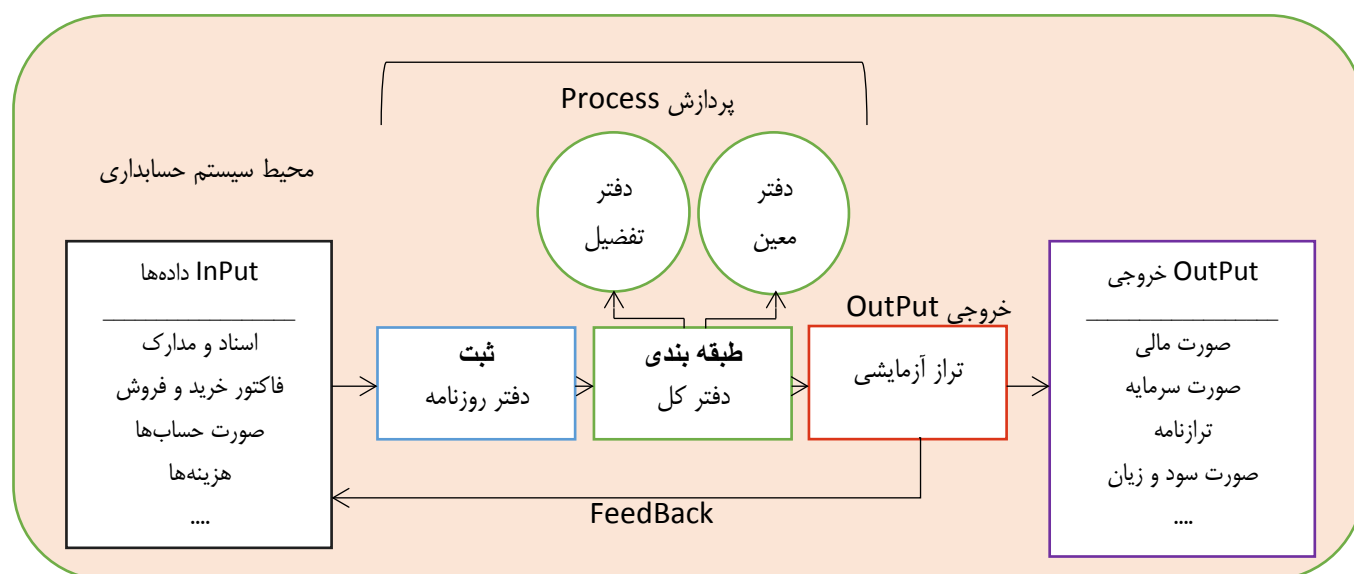

بخش اول: سیستم‌های حسابداری و کنترل‌های داخلی

سیستم: مجموعه‌ای از اجزای به هم پیوسته که جهت دستیابی به هدف خاص در تلاش و حرکت‌اند.

اجزای سیستم: داده‌ها (In Put) - پردازش (Process) - خروجی یا ستانده (Out Put) - بازخورد (Feed Back)

سیستم حسابداری: عبارت است از مجموعه‌ای از اجزای به هم پیوسته که آثار مالی رویدادهای آن مؤسسه را به صورت‌ها و گزارش‌های مالی تبدیل می‌کند. به طور کلی تر کیب اجزای سیستم و سیستم حسابداری به شرح زیر است.

در یک سیستم حسابداری، ثبت رویدادهای مالی بر اساس اسناد و مدارک اولیه شامل شامل فاکتورهای خرید و فروش، رسید دریافت‌ها و پرداخت‌های نقدی و ... به عنوان داده‌های سیستم انجام می‌شود. پس از ورود داده‌ها به سیستم حسابداری پردازش آن‌ها به ترتیب زیر صورت می‌گیرد.

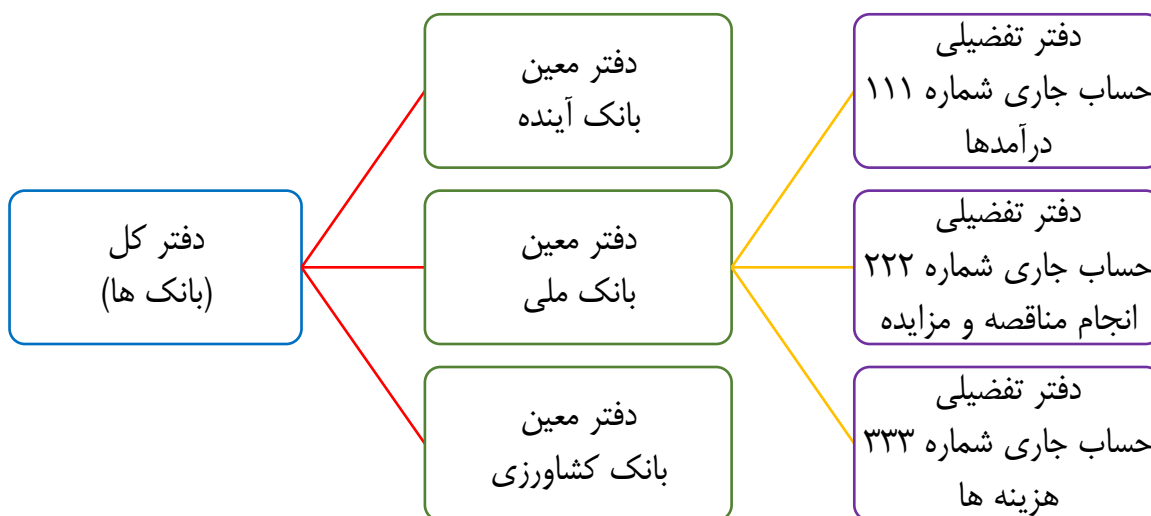
۱- اسناد و مدارک اولیه

پس از تجزیه و تحلیل چگونگی تاثیر آن‌ها بر روی دارایی‌ها، بدهی‌ها، حقوق صاحبان سرمایه، درآمدها و هزینه‌ها، در بدهکار یا بستانکار اقلام مربوطه در دفتر روزنامه مؤسسه ثبت می‌شود.

۲- ثبت‌ها

ثبت‌های انجام شده در دفتر روزنامه به حساب‌های مربوطه به دفتر کل منتقل و طبقه‌بندی می‌شود. برای داشتن اطلاعات جزئی‌تر و تفصیلی از حساب‌های دفتر کل از دفاتری به نام دفتر معین یا دفتر تفضیلی استفاده می‌شود.

مثال:

نتیجه پردازش داده‌ها در یک سیستم حسابداری صورت‌ها و گزارشات مالی می‌باشد(ستانده‌ها) که به دو قسمت تفکیک می‌شود.

۱. تراز آزمایشی:

از آن برای تأیید صحت ثبت رویدادهای مالی در دفتر روزنامه و انتقال آن‌ها به دفتر کل در پایان هر ماه استفاده می‌شود. ترازنامه آزمایشی به عنوان ستانده سیستم حسابداری بوده و برای تهیه صورت‌های مالی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۲. صورت‌های(گزارشات) مالی حسابداری:

شامل ترازنامه، صورت سود و زیان، صورت حساب سرمایه و صورت جریان وجوه نقد که به عنوان ستانده نهایی سیستم حسابداری بوده محسوب می‌شود.

انواع سیستم‌های حسابداری

تعیین نوع سیستم حسابداری(که به صورت دستی و یا کامپیوتری می‌باشد) به عوامل زیر بستگی دارد.

- ۱- حجم عملیات یا رویداد مالی مؤسسه.
- ۲- نوع اطلاعات مالی مورد نیاز.
- ۳- مدت زمانی که صرف پردازش اطلاعات می‌شود.
- ۴- هزینه‌ای که بایستی صرف پردازش اطلاعات گردد.

با عنایت به عوامل ذکر شده فوق، مؤسسه یا شرکت ممکن است از یک نوع سیستم حسابداری به شرح زیر استفاده نماید:

الف) حسابداری دستی

ب) حسابداری کامپیوتری(مکانیزه)

حسابداری دستی

در این نوع سیستم رویدادهای مالی به کمک قلم و کاغذ و توسط نیروی انسانی پردازش می‌شود. سیستم حسابداری دستی در مؤسسات کوچک و حتی متوسط به کار می‌رود و می‌تواند نیازهای حسابداری اینگونه مؤسسات را برطرف نماید اما در مؤسسات بزرگ پردازش رویدادهای مالی از حسابداری کامپیوتری استفاده می‌شود.

حسابداری کامپیوتری

در این نوع سیستم پردازش رویدادهای مالی به کمک کامپیوترهایی، و بر اساس برنامه‌هایی از پیش نوشته شده به زبان کامپیوتر (نرم افزار) و مبتنی بر اصول متداول حسابداری با سرعت و دقت بالایی صورت می‌گیرد. استفاده از سیستم حسابداری کامپیوتری علاوه بر تهیه سریع و به موقع اطلاعات مالی مورد نیاز، این مزیت را دارد که می‌تواند کار حسابداری یک مؤسسه را با دقت و صحت زیاد و پرسنل بسیار کمتری در مقایسه با سیستم‌های حسابداری دستی انجام دهد که در نتیجه علاوه بر صرفه‌جویی در وقت و کاهش مسائل و مشکلات پرسنلی و اداری موجب کاهش هزینه‌های یک مؤسسه نیز خواهد شد.

اجزای سیستم حسابداری

برای پردازش اطلاعات مالی و انجام سایر کارهای حسابداری عواملی مورد نیاز است که اصطلاحاً اجزای سیستم حسابداری نامیده می‌شود. این اجزا یا عوامل در کلیه سیستم‌های حسابداری اعم از دستی یا کامپیوتری به کار گرفته می‌شود، اما شکل و اندازه آن‌ها بر حسب مقتضیات هر سیستم و مؤسسه متفاوت است. به طور کلی عوامل و اجزای تشکیل دهنده سیستم حسابداری به شرح زیر است.

۱. سازمان:

مهمترین عامل در هر سیستم حسابداری وجود کارکنان لایق و سازماندهی آن‌ها در یک تشکیلات مناسب است. یک سیستم حسابداری در صورتی کارآمد خواهد بود که کارکنان آن تخصص، تجربه و مهارت لازم را داشته و در یک تشکیلات مناسب که وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های آن‌ها تفکیک و معین شده باشد، سازماندهی شوند.

۲. فرم‌های مورد نیاز:

پردازش اطلاعات مالی مستلزم مدارکی است که چگونگی وقوع انجام معاملات و عملیات مالی را نشان دهد.

۳. روش‌ها و رویه‌های مورد عمل:

روش‌های حسابداری شامل گردآوری اسناد و مدارک اولیه، ثبت و طبقه‌بندی اطلاعات مالی، حفظ و نگهداری اسناد و مدارک، و در نهایت تهیه گزارشات مالی است. بدین ترتیب در هر سیستم حسابداری روش‌های متعدد و متنوع وجود دارد که هر یک چگونگی ترتیب و مراحل انجام دادن عملیات و فعالیت‌های مؤسسه را مشخص می‌کند. (مانند روش پرداخت حقوق و دستمزد)

۴. وسایل و تجهیزات:

در هر سیستم حسابداری اعم از دستی یا کامپیوتری وسایل و تجهیزاتی به کار گرفته می‌شود که امور مربوط به ثبت، طبقه‌بندی و پردازش اطلاعات مالی را با دقت و پردازش بیشتری انجام می‌دهد. به عنوان مثال استفاده از وسایل مکانیکی و الکترونیکی کوچک مثل ماشین حساب و ماشین صندوق هم در سیستم‌های دستی و هم کامپیوتری سرعت و صحت عملیات را افزایش می‌دهد.

ویژگی‌های سیستم حسابداری:

یک سیستم حسابداری در صورتی مطلوب و مناسب است که از ویژگی‌های زیر برخوردار باشد.

۱- اقتصادی بودن:

سیستم حسابداری باید طوری طراحی شود که اطلاعات مالی مورد نیاز را متناسب با حجم فعالیت مؤسسه با حجم فعالیت مؤسسه با کمترین هزینه فراهم آورد.

۲- دقت و صحت:

اطلاعات مالی بایستی دقیق و بدون اشتباه بوده و متکی به واقعیات عینی باشد.

۳- سرعت عمل:

سیستم حسابداری بایستی اطلاعات مورد نیاز را در اسرع وقت و به موقع برای اتخاذ تصمیمات اقتصادی در اختیار استفاده کنندگان قرار دهد.

۴- انعطاف پذیری:

سیستم حسابداری بایستی توانایی تهیه اطلاعات مورد نیاز را در شرایط متغیر اقتصادی داشته باشد و بتواند با تغییر قوانین و مقررات اصول و روش‌های حسابداری و یا تغییر کارکنان واحد اقتصادی به راحتی تعدیل شود.

۵- کفایت کنترل‌های داخلی:

سیستم‌های حسابداری بایستی شامل روش‌هایی باشد که با اجرای آن مدیریت بتواند عملیات مؤسسه را به سهولت هدایت و نظارت نموده و احتمال وقوع اشتباه، تقلب سوء استفاده و استفاده نادرست از دارایی‌های مؤسسه را به حداقل برساند.

سیستم کنترل داخلی:

پیاده کردن یک سیستم حسابداری در یک مؤسسه وقتی می‌تواند مفید و مؤثر باشد که با یک سیستم کنترل داخلی قوی و کارآمد همراه باشد. سیستم کنترل داخلی شامل کلیه اقداماتی است که برای تامین اطمینان نسبی از اجرای صحیح امور و مطابقت آن با مقررات و سیاست‌های مؤسسه صورت می‌گیرد و هدف اصلی آن افزایش کارایی و سودمندی عملیات مؤسسه می‌باشد.

سیستم کنترل داخلی شامل روش‌ها و سیاست‌هایی است که به منظور دستیابی به اهداف زیر صورت می‌گیرد.

۱. محافظت از دارایی‌ها در برابر اتلاف، سوءاستفاده و تقلب
۲. افزایش دقت و قابلیت اتکای مدارک حسابداری (قابلیت اعتماد به گزارشات مالی)
۳. حصول اطمینان از رعایت خط مشی‌ها و دستور العمل‌ها و تصمیمات مدیر در عمل
۴. ارزیابی عملکرد کلیه قسمت‌های یک مؤسسه و افزایش کارایی عملیات

کنترل‌های داخلی در مؤسسات مختلف به دو بخش عمده زیر تقسیم می‌شود.

الف) کنترل‌های داخلی اداری (عملیاتی)

کنترل‌هایی هستند که بر صورت‌های مالی تأثیری ندارند و به منظور دستیابی به اهدافی چون افزایش کارایی عملیات و حصول اطمینان از رعایت دستورالعمل‌ها، خط مشی‌ها و برنامه‌های مدیریت در عمل اتخاذ می‌شود. مثلاً ملزوم نمودن کارمندان فروش به تهیه گزارش در خصوص ماموریت‌هایی برای بررسی بازار فروش و بررسی وضعیت مالی مشتریان مؤسسه.

ب) کنترل‌های داخلی حسابداری (مالی)

کنترل‌هایی که مستقیماً به قابلیت اتکای مدارک حسابداری و صورت‌های مالی اثر دارد. و به منظور دستیابی به اهدافی چون حفاظت از دارایی‌ها، قابلیت اتکای مدارک حسابداری و تهیه صورت‌های مالی قابل اطمینان استقرار می‌یابد. مثلاً کنترل بر اجرای دقیق فروش یک مؤسسه که طبق آیین نامه معاملاتی شرکت باشد.

ویژگی‌های کلی یک سیستم کنترل داخلی:

عوامل گوناگونی در کارایی یک سیستم کنترل داخلی نقش دارد. اما یک سیستم کنترل داخلی مؤثر باید از ویژگی‌های زیر برخوردار باشد.

۱- کارکنان لایق و درستکار:

چنانچه کارکنان صلاحیت تخصصی نداشته و یا نادرست باشند، بسیاری از کنترل‌هایی که در مورد حفاظت از دارایی‌ها، تهیه مدارک حسابداری صحیح و قابل اعتماد برقرار می‌شود، بی‌اثر و بی‌حاصل خواهد شد.

۲- تفکیک وظایف ناسازگار:

یکی از الزامات هر سیستم کنترل داخلی کارآمد آن است که وظایف مربوط به تصویب، انجام ثبت معاملات در دفاتر و ... از همدیگر تفکیک شود و هیچ فرد و دایره‌ای نتواند به تنهایی یک معامله را از ابتدا تا انتها انجام دهد.

۳- تصویب درست معاملات:

اشخاصی که مجوز معاملات را می‌دهند نبایستی از حدود اختیارات فرد تجاوز کنند و معاملات نیز بایستی بر اساس مجوزهای مربوطه انجام شود. در غیر این صورت بسیاری از مشکلات تفکیک وظایف از بین می‌رود.

۴- ثبت صحیح و به موقع معاملات:

شخص یا افرادی که وظایف دفترداری را به عهده دارند باید معاملات را در زمان وقوع و به مبلغ صحیح و با اتکا به اسناد و مدارک مثبت در دفاتر و مدارک حسابداری ثبت در دفتر کل منتقل نمایند تا تهیه صورت‌های مالی طبق استانداردهای مالی امکان‌پذیر باشد.

۵- امکان رجوع به سوابق معاملات:

معاملاتی که در دفاتر و مدارک حسابداری ثبت می‌شود باید به اسناد و مدارک اولیه عطف داده شود تا رجوع به سوابق معاملات به سادگی امکان‌پذیر باشد. در غیر این صورت کشف اشتباهات احتمالی، دستیابی به اسناد و مدارک اولیه و بررسی صحت معاملات دشوار است.

۶- دسترسی به افراد مجاز به دارایی‌ها:

یک سیستم کنترل داخلی در صورتی کارآمد خواهد بود که در آن اختیار و مسئولیت دسترسی به دارایی‌ها به افرادی معین و مجاز داده شود. دسترسی افراد غیر مجاز به دارایی‌های یک مؤسسه می‌تواند به مفقود شدن کالاهای، نادرستی مدارک حسابداری و سوء استفاده از دارایی‌های یک مؤسسه منجر گردد.

۷- شماره‌گذاری پیاپی اسناد و مدارک:

یکی از رایج‌ترین و در عین حال قدیمی‌ترین روش‌های اعمال کنترل داخلی در مؤسسات شماره‌گذاری پیاپی (سریال) اسناد و مدارک موجود در مؤسسه است.

۸- جابجایی کارکنان در مشاغل مختلف:

جابجایی کارکنان از یک شغل به شغل دیگر علاوه بر اینکه مهارت و تجربه کارکنان را در مشاغل گوناگون افزایش می‌دهد، در تقویت کنترل داخلی مؤسسه نیز مؤثر می‌باشد. هنگامی که یک کارمند بداند پس از مدتی شخص دیگری کار او را تحویل خواهد گرفت، تلاش بیشتری برای انجام وظایف محوله مطابق با برنامه‌ها و دستورالعمل‌های مؤسسه به عمل خواهد آورد. جابجایی کارکنان همچنین احتمال کشف اشتباهات و تخلفات را افزایش می‌یابد.

۹- مقایسه مدارک حسابداری با عین دارایی‌ها:

یکی از روش‌های کنترل داخلی مطلوب، آن است که مدارک حسابداری و عین دارایی‌ها در فواصل زمانی معین توسط کارکنانی که مسئولیتی در نگهداری و حسابداری آن دارایی‌ها ندارد، مقایسه و مغایرت‌های آن کشف و پیگیری شود.

سیستم حقوق و دستمزد

از آنجایی که هزینه حقوق و دستمزد نشان دهنده سهم نیروی کار در تولید محصولات و یا ارائه خدمات می‌باشد، لذا یکی از مهم‌ترین هزینه‌های عملیاتی در کلیه شرکت‌ها می‌باشد.

وظیفه حسابداران در مورد حقوق و دستمزد بسیار با اهمیت است چون محاسبه و پرداخت درست و مناسب حقوق و دستمزد یکی از عوامل مؤثر در ایجاد رابطه مطلوب بین کارگر و کارفرما می‌باشد.

هزینه حقوق و دستمزد عبارت است از جمع مبالغ پرداختی به کارکنان که به صورت روزانه، هفتگی و یا ماهیانه پرداخت می‌شود به غیر از دستمزد ثابت و پایه که بر اساس ساعات کارکرد یا میزان محصولات تولید شده پرداخت می‌شود؛ هزینه حقوق و دستمزد شامل موارد دیگری از قبیل اضافه کاری، پاداش، عیدی، حق مسکن، حق اولاد، فوق العاده مأموریت و ... نیز می‌باشد.

اطلاعات لازم برای محاسبه حقوق و دستمزد

۱. حقوق پایه:

مبلغی که با رعایت قانون کار برای کارمندان رسمی و یا به وسیله عقد قرارداد که مغایر با قانون کار نباشد برای کارکنان قراردادی برای انجام کار به صورت ساعتی، روزانه، هفتگی، و اغلب ماهانه پرداخت می‌شود. در سازمان‌های دولتی که قانون کار حکم فرما نمی‌باشد با توجه به سازمان مربوطه و سنوات خدمت و تحصیلات مبلغی به عنوان حقوق پایه منظور می‌گردد. طبق قانون کار، ساعات کار عادی از ۸ ساعت در روز و ۴۴ ساعت در هفته نبایستی تجاوز نماید. (۱۹۲ ساعت در ماه) برای کارهای سخت و زیر زمینی حداکثر ۶ ساعت کار در روز می‌باشد و ۳۶ ساعت در هفته.

۲. اضافه کاری:

انجام کار بیش از ساعت کار عادی (۸ ساعت در روز و ۴۴ ساعت در هفته) اصطلاحاً اضافه کار نامیده می‌شود. بر اساس قانون کار، اضافه کاری می‌بایست دارای شرایطی باشد: (۱) موافقت کارگر. (۲) پرداخت ۴۰٪ اضافه بر مزد هر ساعت کار.

۳. کار روز - کار شب - کار مختلط (نوبت کاری)

چنانچه ساعات کار از ۶ صبح تا ۱۰ شب باشد، کار روز محسوب می‌شود. چنانچه ساعات کار از ۱۰ شب تا ۶ صبح باشد، کار شب محسوب می‌شود که به کار شب علاوه بر دستمزد عادی ۱۵٪ اضافه به عنوان فوق العاده نوبت کاری تعلق می‌گیرد.

چنانچه ساعت کار قسمتی در روز و قسمتی از کار در شب انجام شود به آن کار مختلط می‌گویند. به آن قسمت از کار که در روز بایستی صورت گیرد ولی در شب اتفاق می‌افتد ۳۵٪ اضافه به عنوان فوق العاده تعلق می‌گیرد. پناپه کار به صورت ۳ شیفت باشد یعنی هم در صبح و هم در شب واقع شود، علاوه بر دستمزد عادی ۲۲٫۵٪ اضافه به عنوان فوق العاده نوبت کاری تعلق می‌گیرد.

۴. پاداش:

برخی از شرکت‌ها برای تشویق و افزایش کارایی کارکنان خود علاوه بر حقوق و دستمزد مبالغی تحت عنوان پاداش پرداخت می‌نمایند که میزان آن می‌تواند بر اساس افزایش تولید، میزان سود و یا کاهش ضایعات باشد.

۵. حق مسکن:

طبق قانون کار ماهانه مبلغی اضافه بر حقوق پایه به عنوان حق مسکن برای کارکنان اختصاص می‌یابد. طبق قانون کار در سال ۱۳۹۵ حق مسکن کارگران مشمول قانون کار، ماهانه ۴۰,۰۰۰ تومان می‌باشد.

۶. حق عائله‌مندی: (حق اولاد)

این کمک قانونی طبق قانون کار برای کارگرانی که دارای همسر و ۱ فرزند باشند. ماهانه ۱۰٪ و برای کارکنانی که دارای همسر و ۲ فرزند باشند ماهانه ۲۰٪ حقوق پایه به عنوان اضافه پرداخت می‌شود.

۷. فوق العاده مأموریت:

در شرکت‌های مشمول قانون کار و سازمان‌های دولتی هر یک بنا به نوع شرکت و نوع سازمان چنانچه کارکنان در ساعات کار اداری و به میزان معین مسافت از شهر محل کار خود اعزام شوند مبلغی به عنوان حق مأموریت تعلق می‌گیرد. (در اغلب شرکت‌ها به بیش از صد کیلومتر تعلق می‌گیرد و مبلغی ثابت به عنوان حق مأموریت پرداخت می‌شود).

کسورات مربوط به حقوق و دستمزد

۱- **حق بیمه:** طبق قانون کار، کارفرمایان مکلفاند از حقوق پرداختی به کارکنان درصدی را به عنوان حق بیمه سهم کارگر (۷٪) کسر نموده و وجه مذکور را همراه با حق بیمه سهم کارفرما که (۲۳٪) است (۳٪ بیمه بیکاری + ۲۰٪ حق بیمه کارفرما و حداکثر تا پایان ماه بعد باید به حساب تأمین اجتماعی واریز گردد).

۲- **مالیات:** طبق قانون مالیات‌های مستقیم کارفرمایان مکلفاند هنگام پرداخت حقوق و مزایا، مالیات متعلق به هر یک از کارکنان را کسر و حداکثر طرف مدت ۳۰ روز به حساب سازمان امور مالیاتی واریز نمایند. (سقف معافیت مالیاتی حقوق و دستمزد در سال ۱۳۹۵ ماهیانه ۱,۳۰۰,۰۰۰ تومان بوده).

۳- **سایر کسورات:** علاوه بر کسورات قانونی (حق بیمه و مالیات) ممکن است مبالغ دیگری نیز با توافق کارکنان از جمع حقوق و مزایا کسر شود. مانند مساعده، اقساط وام

توجه: طبق قانون کار و تأمین اجتماعی برخی از پارامترهای حقوق و مزایا از حق بیمه و یا کسر مالیات معاف می‌باشد. (عائله‌مندی، عیدی، پاداش غیر مستمر، فوق العاده مأموریت) همچنین پاداش، حق مأموریت و سنوات خدمت از مالیات معاف می‌باشد.

مثال: اطلاعات زیر از مدارک شرکت سهامی مهتاب در ارتباط با حقوق و مزایای آقای ایرانی در آبان ماه ۱۳۹۵ استخراج شده است.

حقوق ثابت	ساعات کارکرد آبان ماه	کسورات حق بیمه ۷٪	کسورات مالیات ۱۰٪	قسط وام مسکن
۲,۴۰۰,۰۰۰	۲۳۲	X	Y	۴۰۰,۰۰۰

چنانچه ساعت کار عادی در این شرکت ۱۹۲ ساعت باشد مطلوب است:

تعیین مبلغ خالص پرداختی به آقای ایرانی در آبان ماه ۱۳۹۵ و ثبت حسابداری مربوطه در دفتر روزنامه عمومی شرکت.

$$۲,۴۰۰,۰۰۰ \div ۱۹۲ = ۱۲,۵۰۰ \text{ کار ساعت هر}$$

$$۱۲,۵۰۰ \times ۱۴۰\% = ۱۷,۵۰۰ \text{ کار ساعت هر}$$

$$۴۰ \times ۱۷,۵۰۰ = ۷۰۰,۰۰۰ \text{ کاری اضافه}$$

$$۲,۴۰۰,۰۰۰ + ۷۰۰,۰۰۰ = ۳,۱۰۰,۰۰۰ \text{ مزایا و حقوق جمع}$$

$$X = ۳,۱۰۰,۰۰۰ \times ۷\% = ۲۱۷,۰۰۰ \text{ بیمه}$$

$$Y = ۳,۱۰۰,۰۰۰ \times ۱۰\% = ۳۱۰,۰۰۰ \text{ مالیات}$$

$$\text{جمع کسورات} = ۹۲۷,۰۰۰ = (۴۰۰,۰۰۰ \text{ وام مسکن}) + (۲۱۷,۰۰۰ \text{ بیمه}) + (۳۱۰,۰۰۰ \text{ مالیات})$$

$$۳,۱۰۰,۰۰۰ - ۹۲۷,۰۰۰ = ۲,۱۷۳,۰۰۰ \text{ خالص قابل پرداخت}$$

۱۳۹۵/۰۸/۳۰

بد: هزینه حقوق و دستمزد ۳,۱۰۰,۰۰۰ ریال

بس: بیمه پرداختی ۲۱۷,۰۰۰ ریال

مالیات پرداختی ۳۱۰,۰۰۰ ریال

اقساط وام ۴۰۰,۰۰۰ ریال

حقوق پرداختی ۲,۱۷۳,۰۰۰ ریال

حق بیمه سهم کارفرما

کارفرما علاوه بر کسر حق بیمه سهم کارکنان ۷٪ بایستی ماهانه درصدی از مجموع حقوق و مزایای ناخالص را ۲۳٪ به عنوان حق بیمه سهم کارفرما محاسبه و به سازمان تأمین اجتماعی پرداخت کند.

توجه: جهت پرداخت کل ۳۰٪ حق بیمه یک ماه فرصت داریم.

مثال: با توجه به مفروضات مثال قبل مطلوب است محاسبه حق بیمه سهم کارفرما و ثبت حسابداری مربوطه در دفتر روزنامه عمومی شرکت در تاریخ ۱۳۹۵/۰۸/۳۰.

۱۳۹۵/۰۸/۳۰

بد: هزینه حقوق و دستمزد ۷۱۳,۰۰۰ ریال

بس: بیمه پرداختی ۷۱۳,۰۰۰ ریال

$$\text{حق بیمه سهم کارفرما } ۷۱۳,۰۰۰ = ۳,۱۰۰,۰۰۰ \times ۲۳\%$$

مثال: با توجه به مفروضات مثال قبل چنانچه این شرکت لیست بیمه را تنظیم نموده و کل حق بیمه مربوطه را در تاریخ ۱۳۹۵/۰۹/۳۰ به سازمان تأمین اجتماعی پرداخت کرده باشد. مطلوب است ثبت حسابداری رویداد مربوطه در تاریخ ۱۳۹۵/۰۹/۳۰ در دفتر روزنامه عمومی شرکت.

$$\text{کل حق بیمه } ۹۳۰,۰۰۰ = (\text{حق بیمه سهم کارفرما } ۷۱۳,۰۰۰) + (\text{حق بیمه سهم کارگر } ۲۱۷,۰۰۰)$$

۱۳۹۵/۰۹/۳۰

بد: بیمه پرداختی ۹۳۰,۰۰۰ ریال

بس: وجه نقد ۷۱۳,۰۰۰ ریال

فرمت کلی:											
شرکت سهامی نمونه											
لیست حقوق و دستمزد ... ماه X ۱											
ردیف	نام و نام خانوادگی	ساعات کارکرد	حقوق و مزایا				جمع حقوق و مزایا			جمع کسورات	خالص پرداختی
			حقوق پایه	اضافه کاری	عائله مندی	پاداش					
۱											
جمع										X	
										X	
										XX	

حق بیمه سهم کارفرما ۲۳٪

جمع کل حق بیمه

تمرین ۱: خانم ایمانی سرپرست فروش بخش لوازم آرایشی فروشگاه ایمانی می‌باشد. وی ماهانه حقوقی معادل ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال بعلاوه ۵٪ فروش به عنوان پاداش دریافت می‌دارد. فروش بخش لوازم آرایشی فروشگاه ایمان در ماه گذشته ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده است. با فرض اینکه نرخ مالیات ۱۰٪ و نرخ حق بیمه سهم کارگر و کارفرما به ترتیب ۷٪ و ۲۳٪ باشد، مطلوب است.

۱. محاسبه جمع حقوق و مزایای خانم ایمانی در ماه گذشته.

۲. تعیین جمع کسورات مربوط به حقوق و مزایای خانم ایمانی.

۳. تعیین مبلغ خالص قابل پرداخت به خانم ایمانی.

۴. محاسبه حق بیمه سهم کارفرما.

۵. انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه.

تمرین ۲: اطلاعات زیر از مدارک سیستم حقوق و دستمزد مؤسسه حسابرسی بهبود ارقام، که دارای ۵ نفر کارمند می‌باشد در فروردین ماه ۱۳۸۱ استخراج شده است.

نام	ساعت کارکرد	نرخ هر ساعت کار عادی	مساعده
	ساعت	ریال	ریال
مجید اسکندری	۲۲۶	۴۰,۰۰۰	۴,۰۰۰,۰۰۰
مسعود امیری	۱۹۶	۲۵,۰۰۰	—
بیژن چمن گلی	۲۱۱	۱۸,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰
محمد کتال	۱۸۶	۲۰,۰۰۰	—
روح‌اله یوسفی	۲۳۶	۱۵,۰۰۰	—

سایر اطلاعات به شرح زیر است:

- ۱- ساعت کار عادی ماهانه ۱۷۶ ساعت می‌باشد.
- ۲- نرخ هر ساعت اضافه کاری ۴۰٪ بیشتر از نرخ هر ساعت کار عادی است.
- ۳- کارکنان شامل بیمه تأمین اجتماعی بوده و سقف حقوق و مزایا مشمول بیمه ۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال در ماه می‌باشد.
- ۴- جمع حقوق و مزایا تا مبلغ ۲,۲۰۰,۰۰۰ ریال در ماه معاف از مالیات بوده و نسبت به مازاد آن ۱۰٪ مالیات تعلق می‌گیرد.

مطلوب است:

- ۱- تهیه لیست حقوق و دستمزد مؤسسه برای فروردین ماه ۱۳۸۱.
- ۲- انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه.

روش‌های محاسبه پاداش

ممکن است برخی از شرکت‌ها به منظور افزایش کارایی کارکنان خود علاوه بر حقوق مبالغی نیز بابت پاداش سالانه تحت عنوان سهم سود به هر یک از کارکنان پرداخت نمایند. رقم پاداش معمولاً از طریق دستور العمل‌های وزارت کار یا توافق بین کارمند و کارفرما تعیین می‌شود.

در مواردی که پاداش بر اساس درصدی مشخص از سود ویژه محاسبه می‌گردد، محاسبه پاداش در یکی از حالات زیر صورت می‌گیرد.

- ۱- محاسبه پاداش بر مبنای درصدی از سود
- ۲- محاسبه پاداش بر مبنای درصدی از سود پس از کسر پاداش
- ۳- محاسبه پاداش بر مبنای درصدی از سود پس از کسر مالیات
- ۴- محاسبه پاداش بر مبنای درصدی از سود پس از کسر پاداش و مالیات

مثال: چنانچه سود شرکت آلفا در پایان سال ۱۳۹۴ مبلغ ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال باشد. با فرض آنکه نرخ پاداش کارکنان ۱۰٪ سود ناخالص و نرخ مالیات بر درآمد ۲۰٪ باشد، مطلوب است: محاسبه پاداش در هر یک از حالات مستقل زیر.

الف) محاسبه پاداش بر مبنای درصدی از سود.

$$\text{سود} = ۲,۰۰۰,۰۰۰$$

$$\text{پاداش } x = ۱۰\% \rightarrow x = ۱۰\%(۲,۰۰۰,۰۰۰) = ۲۰۰,۰۰۰$$

ب) محاسبه پاداش بر مبنای درصدی از سود پس از کسر پاداش

$$\text{پاداش } x = ۱۰\%(۲,۰۰۰,۰۰۰ - x) = ۲۰۰,۰۰۰ - ۱۰\% x$$

$$۱۰\% x + ۱۰\% x = ۲۰۰,۰۰۰ \rightarrow ۱۱\% x = ۲۰۰,۰۰۰ \rightarrow x = \frac{۲۰۰,۰۰۰}{۱۱\%} = ۱۸۱,۸۱۸$$

ج) محاسبه پاداش بر مبنای درصدی از سود پس از کسر مالیات

$$۱) \text{ پاداش } x = ۱۰\%(۲,۰۰۰,۰۰۰ - y) = ۲۰۰,۰۰۰ - ۱۰\% y$$

$$۲) \text{ مالیات } y = ۲۰\% (۲,۰۰۰,۰۰۰ - x) = ۴۰۰,۰۰۰ - ۲۰\% x$$

$$۲ \text{ و } ۱) \rightarrow ۱۰\% x = ۲۰۰,۰۰۰ - ۱۰\% (۴۰۰,۰۰۰ - ۲۰\% x) \rightarrow ۱۰\% x = ۲۰۰,۰۰۰ - ۴۰,۰۰۰ + ۲\% x$$

$$۱۰\% x - ۲\% x = ۱۶۰,۰۰۰ \rightarrow ۸\% x = ۱۶۰,۰۰۰ \rightarrow x = \frac{۱۶۰,۰۰۰}{۸\%} = ۱۶۳,۲۶۵$$

د) محاسبه پاداش بر مبنای درصدی از سود پس از کسر پاداش و مالیات

$$۱) \text{ پاداش } x = ۱۰\%(۲,۰۰۰,۰۰۰ - x - y) = ۲۰۰,۰۰۰ - ۱۰\% x - ۱۰\% y$$

$$۲) \text{ مالیات } y = ۲۰\% (۲,۰۰۰,۰۰۰ - x) = ۴۰۰,۰۰۰ - ۲۰\% x$$

$$۲ \text{ و } ۱) \rightarrow ۱۰\% x = ۲۰۰,۰۰۰ - ۱۰\% x - ۴۰,۰۰۰ + ۲\% x$$

$$۱۰\% x + ۱۰\% x - ۲\% x = ۱۶۰,۰۰۰ \rightarrow ۱۸\% x = ۱۶۰,۰۰۰ \rightarrow x = \frac{۱۶۰,۰۰۰}{۱۸\%} = ۱۴۸,۱۴۸$$

تمرین ۳: مؤسسه بازرگانی پارسیان بر اساس قراردادی که با مدیر عامل خود منعقد نموده است به سود مازاد بر ۲۵ میلیون ریال در سال ۲۰٪ پاداش پرداخت می‌کند. سود قبل از کسر پاداش و مالیات در سال ۱۳۹۳ مبلغ ۴۷,۵۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. با فرض آنکه نرخ مالیات بر درآمد ۲۵٪ بوده و به پاداش پرداختی ۱۰٪ مالیات تعلق گیرد، مطلوب است محاسبه خالص مبلغ پاداش قابل پرداخت به مدیر عامل در هر یک از حالات مستقل زیر:

الف: بر مبنای سود قبل از کسر پاداش و مالیات

ب: بر مبنای سود پس از کسر پاداش

ج: بر مبنای سود پس از کسر مالیات

د: بر مبنای سود پس از کسر پاداش و مالیات (سود خالص)

حسابداری وجوه نقد:

حسابداری عملیات نقدی واحدهای تجاری شامل ۳ حساب به شرح زیر می‌باشد.

(۱) صندوق (۲) تنخواه گردان (۳) حساب‌های بانک

الف: صندوق

در شرکت‌هایی که برخی از عملیات دریافت و پرداخت آنها بصورت نقد می‌باشد و حسابی تحت عنوان صندوق در دفاتر افتتاح و عملیات دریافت و پرداخت از طریق این حساب صورت می‌گیرد.

در نتیجه وجوه نقدی که برای مصرف جهت صندوق از بانک گرفته می‌شود، به حساب بدهکار صندوق و پرداخت‌هایی که از صندوق و پرداخت‌هایی که از صندوق صورت می‌گیرد به بستانکار حساب صندوق منظور می‌شود.

ثبت برای بستن حساب اضافه و کسری صندوق

۱۳۸۱/۱۲/۲۹

بد: سایر هزینه‌های غیر عملیاتی XX ریال

بس: اضافه و کسری صندوق XX ریال

جهت کنترل عملیات صندوق در پایان هر روز موجودی

صندوق شمارش می‌شود و باقیمانده حساب صندوق طبق دفاتر مطابقت داده می‌شود. چنانچه موجودی صندوق کسری و یا اضافه داشته باشد و این مبلغ با اهمیت باشد حتما باید بررسی شود و دلایل آن روشن شود. اما چنانچه تفاوت کم اهمیت باشد در حسابی به نام اضافه و کسری صندوق ثبت می‌شود. در پایان سال مالی حساب مانده اضافه و کسری صندوق به عنوان سایر درآمدها و هزینه‌های غیر عملیاتی در صورت سود و زیان گزارش می‌شود.

نکته اینکه در برخی از شرکت‌ها مبلغی به عنوان فوق العاده کسری صندوق به صندوق‌دار پرداخت می‌شود. در این حالت صندوق‌دار مسئول جبران کسری صندوق بوده و بابت اضافه و کسری صندوق هیچ گونه ثبتی در دفاتر صورت نمی‌گیرد.

مثال: در تاریخ ۱۳۹۵/۱۱/۳۰ وجه نقد نزد صندوق شمارش گردید و مبلغ آن ۱,۹۵۰,۰۰۰ ریال بود، در حالی که مانده حساب صندوق در دفاتر مبلغ ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. مطلوب است:

انجام ثبت حسابداری در دفتر روزنامه عمومی شرکت.

۱۳۹۵/۱۱/۳۰

بد: اضافه و کسری صندوق ۵۰,۰۰۰ ریال

بس: صندوق ۵۰,۰۰۰ ریال

ادامه مثال: در تاریخ ۱۳۹۵/۱۲/۲۹ وجه نقد نزد صندوق شمارش گردید و مبلغ ۲,۰۲۲,۰۰۰ ریال بود در صورتیکه مانده حساب صندوق در دفاتر ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. مطلوب است:

ثبت‌های حسابداری در خصوص مازاد صندوق در پایان اسفند و بستن حساب اضافه و کسری صندوق در پایان سال.

ثبت اضافه و کسری صندوق

۱۳۹۵/۱۲/۲۹

بد: سایر هزینه‌های غیر عملیاتی ۲۲,۰۰۰ ریال

بس: اضافه و کسری صندوق ۲۲,۰۰۰ ریال

تذکر: سایر هزینه‌های غیر عملیاتی باید در صورت حساب سود و زیان قید شود.

ب: تنخواہ گردان

با توجه به اینکه مؤسسات تجاری نمی‌توانند برای همه هزینه‌ها مخصوصاً هزینه‌های جزئی چک از طریق بانک صادر کنند، در نتیجه وجوهی به عنوان تنخواہ در اختیار فرد یا افرادی قرار می‌گیرد تا از محل آن هزینه‌های جزئی و مستمر (مثل هزینه ایاب و ذهاب، هزینه‌های پستی، ملزومات دفتری و غیره) پرداخت نماید. به این اصطلاحاً تنخواہ گردان می‌گویند. مانده حساب تنخواہ گردان در پایان سال مالی بایستی تسویه شود. این تسویه ممکن است به صورت تحویل اسناد هزینه و مانده تنخواہ گردان باشد.

مثال: مؤسسه بازرگانی آذر در تاریخ ۱۳۹۴/۱۲/۰۱ به منظور پرداخت هزینه‌های جزئی مبلغ ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال در اختیار آقای الف قرار می‌دهد. عملیات مربوط به اسفند ماه ۱۳۹۴ به شرح زیر است که در تاریخ ۲۰ اسفند ۱۳۹۴ اسناد هزینه مذکور تحویل واحد حسابداری گردید.

ریال	
۱,۲۰۰,۰۰۰	هزینه‌های مرسولات پستی
۸۰۰,۰۰۰	هزینه‌های ملزومات اداری
۷۰۰,۰۰۰	هزینه تعمیر ساختمان
۶۰۰,۰۰۰	هزینه‌های متفرقه

در تاریخ ۱۳۹۴/۱۲/۲۱ با توجه به تایید اسناد هزینه فوق چکی معادل هزینه‌های فوق صادر و به تنخواہ گردان الف تسلیم گردید. در تاریخ ۱۳۹۴/۱۲/۲۸ تنخواہ گردان الف اسناد هزینه زیر را به دایره حسابداری ارائه نمود که پس از بررسی مورد تأیید قرار گرفت.

ریال	
۸۰۰,۰۰۰ ریال	هزینه‌های مرسولات پستی
۱,۵۰۰,۰۰۰	هزینه‌های سوخت
۱,۷۰۰,۰۰۰	سایر هزینه‌ها

همچنین در این تاریخ آقای الف مانده تنخواہ گردان خود را به حساب بانک شرکت واریز نموده و فیش واریزی را به همراه اسناد هزینه فوق به دایره حسابداری تحویل داد. مطلوب است:

ثبت‌های حسابداری رویدادهای مالی فوق در اسفند ماه ۱۳۹۴ در دفتر روزنامه عمومی شرکت.

۱۳۹۴/۱۲/۲۰	۱۳۹۴/۱۲/۱
بد: هزینه‌ها ۳,۳۰۰,۰۰۰ ریال	بد: تنخواہ گردان ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال
بس: تنخواہ گردان ۳,۳۰۰,۰۰۰ ریال	معین: تنخواہ گردان الف
	بس: بانک ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۱۳۹۴/۱۲/۲۸	۱۳۹۴/۱۲/۲۱
بد: هزینه‌ها ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال	بد: تنخواہ گردان ۳,۳۰۰,۰۰۰ ریال
بانک ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال	بس: بانک ۳,۳۰۰,۰۰۰ ریال
بس: تنخواہ ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال	

ج) حساب‌های بانک:

واحدهای تجاری به دلیل مختلف که بهترین آن کنترل و محافظت از پول باشد، ترجیح می‌دهند که موجودی نقد خود را نزد بانک‌ها نگهداری نموده و دریافت‌ها و پرداخت‌های عمده خود را از طریق سیستم بانک انجام دهند. بدین منظور یک یا چند حساب جاری نزد بانک افتتاح کرده و دریافت‌ها و پرداخت‌های خود را از طریق بانک انجام می‌دهند.

شرکت‌ها در پایان هر ماه گزارشی حاوی کلیه عملیات مربوطه به حساب جاری را از بانک دریافت می‌کند که به این گزارش صورت حساب بانکی می‌گویند. پس از دریافت صورت حساب بانکی مانده حساب بانک با مانده حساب دفاتر شرکت مطابقت داده می‌شود. چنانچه مانده حساب‌ها و یا گردش حساب‌ها دارای اختلاف و مغایرت باشد، گزارشی تحت عنوان صورت مغایرت بانکی توسط شرکت‌ها تهیه می‌شود.

تمرین ۴: شرکت حمید جهت انجام پرداخت‌های جزئی، حساب تنخواه گردانی ایجاد نمود. عملیات تنخواه گردان در اسفند ماه ۱۳۸۱ به شرح زیر است:

۱۳۸۱/۱۲/۱۰ با صدور چکی به مبلغ ۲۰۰,۰۰۰ ریال در وجه مسئول تنخواه گردان، حساب تنخواه گردان ایجاد گردید.
۱۳۸۱/۱۲/۱۵ متصدی تنخواه گردان اسناد هزینه به شرح زیر را به دایره حسابداری ارائه نمود:

ریال	
۶۵,۰۰۰	هزینه ملزومات
۴۰,۰۰۰	هزینه آگهی
۳۶,۰۰۰	هزینه حمل
۵۵,۰۰۰	هزینه متفرقه

۱۳۸۱/۱۲/۱۶ چکی معادل هزینه‌های فوق صادر و به متصدی تنخواه گردان تسلیم گردید.
۱۳۸۱/۱۲/۲۸ متصدی تنخواه گردان اسناد هزینه به شرح زیر را به دایره حسابداری ارائه نمود:

ریال	
۵۳,۰۰۰	هزینه برق
۷۶,۰۰۰	هزینه تلفن
۳۰,۰۰۰	هزینه ایاب ذهاب
۳۶,۰۰۰	هزینه متفرقه

قرار شد در این تاریخ حساب تنخواه گردان بسته شود. مطلوب است: انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه شرکت حمید.

مثال: فرض کنید صورتحساب بانکی (ارسالی از طرف بانک) و حساب بانک در دفاتر شرکت یاس در تاریخ ۱۳۹۵/۰۶/۳۱ به شرح زیر است.

حساب جاری شماره ۱۱۰ نزد بانک صادرات ایران				
تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار	مانده
۱۳۹۵/۰۶/۰۱	مانده تاریخ ۹۵/۰۵/۳۱			۴۰۰,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۰۵	صدور چک شماره ۱۳۴۵ در وجه شرکت الوند		۲۰,۰۰۰	۳۸۰,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۰۸	صدور چک شماره ۱۳۴۶ در وجه آقای حیدری		۴۰,۰۰۰	۳۴۰,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۱۱	چک وصولی از شرکت گل سرخ(عهده بانک ملت)	۳۰,۰۰۰		۳۷۰,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۱۴	واریز از صندوق به بانک	۶۰,۰۰۰		۴۳۰,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۱۶	صدور چک شماره ۱۳۴۷ در وجه آقای رحمانی		۵۰,۰۰۰	۳۸۰,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۱۷	چک وصولی از شرکت پرنوش(عهده بانک ملی)	۸۰,۰۰۰		۴۶۰,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۲۰	صدور چک شماره ۱۳۴۸ در وجه شرکت مرند		۲۵,۰۰۰	۴۳۵,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۲۱	چک وصولی از شرکت مرادی(عهده بانک سپه)	۳۰۰,۰۰۰		۷۳۵,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۲۳	صدور چک شماره ۱۳۴۹ در وجه آقای مرادی		۸۲,۰۰۰	۶۵۳,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۲۵	واریز از صندوق به بانک	۱۰۰,۰۰۰		۷۵۳,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۲۷	صدور چک شماره ۱۳۵۰ در وجه آقای رشیدی		۱۵,۰۰۰	۷۳۸,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۳۱	واریز از صندوق به بانک	۷۰,۰۰۰		۸۰۸,۰۰۰

بانک صادرات ایران				
صورتحساب شرکت یاس جاری شماره ۱۱۰				
تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار	مانده
۱۳۹۵/۰۶/۰۱	مانده تاریخ ۹۵/۰۵/۳۱			۴۰۰,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۰۶	چک شماره ۱۳۴۵ در وجه شرکت الوند	۲۰,۰۰۰		۳۸۰,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۱۰	چک وصولی از شرکت گل سرخ(عهده بانک ملت)	۳۰,۰۰۰		۴۱۰,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۱۲	چک وصولی از شرکت پرنوش(عهده بانک ملی)	۸۰,۰۰۰		۴۹۰,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۱۴	دریافت وجه نقد	۶۰,۰۰۰		۵۵۰,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۱۹	چک شماره ۱۳۴۶ در وجه آقای حیدری	۴۰,۰۰۰		۵۱۰,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۲۱	چک شماره ۱۳۴۸ در وجه شرکت مرند	۲۵,۰۰۰		۴۸۵,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۲۵	دریافت وجه نقد	۱۰۰,۰۰۰		۵۸۵,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۲۹	چک شماره ۱۳۵۰ در وجه آقای رشیدی	۵۱,۰۰۰		۵۳۴,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۶/۳۱	کارمزد	۱,۵۰۰		۵۳۲,۵۰۰

در پی بررسی‌های به عمل آمده اطلاعات زیر بدست آمده است.

۱- چک وصولی از شرکت مرادی (عهده بانک سپه) به علت عدم موجودی برگشت داده شده ولی هنوز اعلامیه برگشتی به شرکت نرسیده است.

۲- مبلغ صحیح چک ۱۳۵۰ در وجه آقای رشیدی ۵۱,۰۰۰ ریال است.

۳- به غیر از موارد فوق بقیه اقلام مندرج در دفاتر شرکت و صورت حساب بانکی به طور صحیح عمل شده است.

مطلوب است: تهیه صورت مغایرت بانکی به تاریخ ۱۳۹۵/۰۶/۳۱ و ثبت‌های اصلاحی در دفتر روزنامه عمومی شرکت.

شرکت یاس			
صورتحساب مغایرت بانکی ۱۳۹۵/۰۶/۳۱			
حساب جاری ۱۱۰ نزد بانک صادرات			
مانده طبق دفاتر شرکت	۸۰۸,۰۰۰	مانده طبق صورتحساب بانکی	۵۳۲,۵۰۰
اضافه شود:		اضافه شود:	
کسر شود:		وجوه بین راهی	۷۰,۰۰۰
اشتباهات حسابداری شرکت در چک ۱۳۵۰	۳۶,۰۰۰	کسر شود:	
چک لاوصول مرادی	۳۰۰,۰۰۰	چک معوق ۱۳۴۷	۵۰,۰۰۰
کارمزد بانکی	۱,۵۰۰	چک معوق ۱۳۴۹	۸۲,۰۰۰
جمع کسورات	(۳۳۷,۵۰۰)	جمع کسورات	(۱۳۲,۰۰۰)
مانده واقعی	۴۷۰,۵۰۰	مانده واقعی	۴۷۰,۵۰۰

اصلاحات در دفاتر شرکت	
۱۳۹۵/۰۶/۳۱	
۱- بد: حساب‌های پرداختی ۳۶,۰۰۰ ریال	۲- بد: هزینه کارمزد ۱,۵۰۰ ریال
بس: بانک ۳۶,۰۰۰ ریال	بس: بانک ۱,۵۰۰ ریال
۳- بد حساب‌های دریافتنی ۳۰۰,۰۰۰ ریال	
بس: بانک ۳۰۰,۰۰۰ ریال	

اختلاف فی مابین در دفاتر شرکت و صورت حساب ارسالی از بانک به ۲ دسته تقسیم می شود:

۱- عملیاتی که در دفاتر شرکت انجام شده ولی هنوز در صورت حساب بانک ثبت نشده که به شرح زیر می باشد.

الف) چک های معوق:

به چک هایی گویند که شرکت صادر کرده و به اشخاص ذی نفع تسلیم داشته و در دفاتر شرکت نیز ثبت شده ولی دارندگان این چک ها هنوز به بانک مراجعه نکرده اند و لذا در صورت حساب بانک هیچ گونه ثبتی صورت نگرفته است. این چک ها بایستی تحت عنوان چک معوق از صورت حساب بانک کسر شود.

ب) چک های لاوصول:

شرکت ها می توانند چک ها، سفته ها و بروات دریافتی خود را از طریق سیستم بانکی وصول نمایند. شرکت ها ممکن است به مجرد سپردن این چک ها جهت وصول با بدهکار نمودن حساب بانک در دفاتر شرکت، ثبت حسابداری مربوطه را انجام دهند ولی بانک در تاریخ وصول قطعی آن ها از واریز وجه به حساب جاری شرکت خودداری می کند و از طرفی ممکن است به دلیل عدم موجودی، این چک ها برگشت شده و یا وصول آن ها چند روزی طول بکشد. در هر صورت این چک های لاوصول بایستی از مانده دفاتر شرکت کسر شود.

ج) وجوه بین راهی:

زمانی که مبالغی به منظور واریز به حساب جاری بانک ارسال می گردد، این مبالغ به محض ارسال در دفاتر ثبت شرکت ثبت می شود ولی ممکن است این وجوه در تاریخ مقرر به حساب جاری نزد بانک واریز نگردد و در نتیجه در دفاتر صورت حساب بانک ثبت نشود. این وجوه بایستی در صورت حساب ارسالی بانک اضافه شود.

د) اشتباهات حسابداری شرکت:

چنانچه جهت ثبت عملیات در دفاتر بانک بانک شرکت اشتباهاتی رخ دهد؛ مثلاً چک به مبلغ ۲۵,۰۰۰ ریال در دفاتر شرکت ۵۲,۰۰۰ ریال ثبت شود این اقلام بایستی مشخص شود و در دفاتر بانکی شرکت به طور صحیح ثبت شود.

۲- عملیاتی که در صورت حساب بانک انجام شده ولی ثبت مربوطه هنوز در دفاتر شرکت انعکاس نیافته است.

الف) وجوه دریافتی توسط بانک:

این وجوه به حساب جاری شرکت نزد بانک واریز گردیده ولی هنوز اعلامیه بستانکاری آن به شرکت واصل نشده و در حساب های شرکت ثبت نشده است. این وجوه بایستی تحت عنوان وجوه دریافتی توسط بانک در دفاتر شرکت ثبت شود.

ب) برداشت هایی که بانک انجام می دهد (کارمزد):

بانک ممکن است با اجازه صاحب حساب برداشت های مختلفی از حساب جاری شرکت صورت دهد. مثلاً برداشت بابت کارمزد صدور دسته چک و یا کارمزد وصول چک ها و سفته ها و ... چنانچه این برداشت ها اعلامیه بدهکاری صادره از بانک به شرکت واصل نشده و این برداشت ها در دفاتر شرکت ثبت نگردیده در این حالت شرکت بایستی ثبت های مربوطه را تحت عنوان برداشت در دفاتر شرکت ثبت نماید.

ج) اشتباهات:

در عملیات روزانه ممکن است بانک نیز اشتباهاتی از قبیل: اشتباه در اعداد و ارقام، اشتباه در برداشت از حسابی دیگر و ثبت در حساب جاری دیگر و ... مرتکب شود. چنین اشتباهاتی پس از مشخص شدن، در صورتحساب ارسالی از بانک اصلاح می‌شود.

تمرین ۵: صورتحساب بانکی حساب جاری شماره ۴۴۴ شرکت نصیر و اقلام این حساب در شهریور ماه ۱۳۸۱ به شرح زیر است:

صورتحساب بانک		حساب بانک در دفاتر شرکت	
بستانکار	بدهکار	بستانکار	بدهکار
مانده در ۱۳۸۱/۰۶/۰۱	۴۳۳,۰۰۰	مانده در ۱۳۸۱/۰۶/۰۱	۴۳۳,۰۰۰
واریز وجه نقد	۶۲,۰۰۰	واریز وجه نقد	۶۲,۰۰۰
چک شماره ۲۲۱	۸۷,۰۰۰	چک شماره ۲۲۱	۸۷,۰۰۰
وصولی	۸۰,۰۰۰	چک شماره ۲۲۲	۶۸,۰۰۰
چک شماره ۲۲۲	۶۸,۰۰۰	چک شماره ۲۲۳	۳۶,۰۰۰
کارمزد	۵,۰۰۰	وصولی	۸۰,۰۰۰
چک شماره ۲۲۳	۶۳,۰۰۰	چک شماره ۲۲۴	۸۴,۰۰۰
سفته وصولی (وجه سفته)	۵۳,۰۰۰	چک شماره ۲۲۵	۳۵,۰۰۰
چک شماره ۲۲۴	۴۸,۰۰۰	حواله ارسالی آقای الف	۱۳۰,۰۰۰

پس از بررسی‌های لازم مشخص شد که:

- ۱- چک شماره ۲۲۳ که بابت خرید ائانه صادر گردیده مبلغ صحیح آن ۳۶,۰۰۰ ریال است.
 - ۲- چک شماره ۲۲۴ که بابت خرید مواد اولیه صادر گردیده مبلغ صحیح آن ۴۸,۰۰۰ ریال است.
- مطلوب است تهیه صورت مغایرت بانکی در تاریخ ۱۳۸۱/۰۶/۳۱ و انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه.

تمرین ۶: صورت مغایرت بانکی حساب جاری شماره ۶۶۶ شرکت ناصر در پایان آذر ماه ۱۳۸۱ حاکی از مغایرتی به مبلغ ۸۹,۰۰۰ ریال بود که مربوط به دو فقره چک معوق به شماره‌های ۱۳۱ و ۱۳۲ به ترتیب ۵۵,۰۰۰ ریال و ۳۴,۰۰۰ ریال است. عملیات حساب جاری مذکور در دی ماه به شرح زیر است.

صورتحساب بانک		حساب بانک در دفاتر شرکت	
بستانکار	بدهکار	بستانکار	بدهکار
مانده در ۱۳۸۱/۰۹/۳۰	۴۶۵,۰۰۰	مانده در ۱۳۸۱/۰۹/۳۰	۳۷۶,۰۰۰
چک شماره ۱۳۱	۵۵,۰۰۰	واریز وجه نقد	۷۸,۰۰۰
واریزی	۷۸,۰۰۰	چک شماره ۱۳۳	۸۶,۰۰۰
وصولی	۴۰,۰۰۰	چک شماره ۱۳۴	۵۳,۰۰۰
چک شماره ۱۳۳	۶۸,۰۰۰	چک وصولی آقای الف	۴۰,۰۰۰
کارمزد	۳,۰۰۰	چک شماره ۱۳۵	۷۴,۰۰۰
چک شماره ۲۷۳	۲۵,۰۰۰	حواله ارسالی آقای ب	۶۲,۰۰۰

پس از بررسی‌های لازم مشخص شد که:

- ۱- چک شماره ۱۳۳ که جهت خرید ملزومات صادر گردیده، مبلغ صحیح آن ۶۸,۰۰۰ ریال است.
- ۲- چک شماره ۲۷۳ اشتباهاً توسط بانک از حساب شرکت برداشت شده است.

مطلوب است: تهیه صورت مغایرت بانکی در تاریخ ۱۳۸۱/۱۰/۳۰ و انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه.

تمرین ۷: صورت‌حساب بانک ملی حساب جاری شماره ۱۰ متعلق به شرکت بنفشه و اقلام این حساب در دفاتر شرکت به شرح زیر است.

صورتحساب بانک		حساب بانک در دفاتر شرکت	
بستانکار	بدهکار	بستانکار	بدهکار
مانده در ۱۳۸۱/۰۴/۳۰	۸۵۴,۰۰۰	مانده در ۱۳۸۱/۰۴/۳۰	۸۵۴,۰۰۰
واریز نقدی	۴۲۰,۰۰۰	چک ۸۰	۳۸۰,۰۰۰
وصول اسناد دریافتی	۷۷,۰۰۰	واریز نقدی	۴۲۰,۰۰۰
چک ۸۰	۳۸۰,۰۰۰	چک ۸۱	۱۲۰,۰۰۰
نکول اسناد دریافتی	۹۰,۰۰۰	چک ۸۲	۲۴۰,۰۰۰
چک ۸۱	۲۱۰,۰۰۰	چک وصولی آقای یعقوبی	۳۰۰,۰۰۰
چک ۸۲	۴۲۰,۰۰۰	چک ۸۳	۱۴۸,۰۰۰
چک وصولی یعقوبی	۳۰۰,۰۰۰	اعلامیه بدهکار بانک	۹۰,۰۰۰
چک ۸۳	۴۱۸,۰۰۰	واریز وجه نقد	۱۰۰,۰۰۰
کارمزد	۲,۲۰۰		
نکول (سفته جمالی)	۹۰,۰۰۰		
مانده ۱۳۸۱/۰۵/۳۱	۸۸۰,۸۰۰	مانده ۱۳۸۱/۰۵/۳۱	۶۹۶,۰۰۰

پس از بررسی‌های لازم مشخص شد که:

۱. چک ۸۱ که مبلغ صحیح آن ۱۲۰,۰۰۰ ریال بوده و در صورتحساب بانک اشتباهاً ۲۱۰,۰۰۰ ریال ثبت شده.
۲. چک ۸۲ که جهت خرید اثاثه صادر شده و مبلغ صحیح آن ۲۴۰,۰۰۰ ریال است و در صورتحساب بانک اشتباهاً ۴۲۰,۰۰۰ ریال ثبت شده است.
۳. مبلغ صحیح چک ۸۳ ۱۴۸,۰۰۰ ریال می‌باشد.
۴. بقیه موارد به غیر موارد فوق به طور صحیح عمل شده‌اند.

مطلوب است تهیه صورت مغایرت بانکی و رسیدن به مانده واقعی و ثبت‌های حسابداری در دفتر شرکت بنفشه.

مثال: با استفاده از اطلاعات زیر صورت مغایرت حساب بانکی شرکت نیکو را در پایان مهرماه تهیه نموده و ثبت‌های حسابداری لازم در دفاتر شرکت را منظور نمایید.

- ۱- مانده طبق دفاتر شرکت در پایان مهرماه ۴۲۳,۹۳۵ ریال
- ۲- مانده طبق صورتحساب بانک در پایان مهرماه ۴۵۸,۱۱۵ ریال
- ۳- چک‌های صادر شده که هنوز به بانک مراجعه نکرده‌اند ۶۹,۴۱۰ ریال
- ۴- وجوه در راه که هنوز در صورتحساب بانک ثبت نشده‌اند ۳۶,۲۸۰ ریال
- ۵- چک صادره به مبلغ ۵,۷۰۰ ریال بابت خرید کالا اشتباهاً در دفاتر شرکت به مبلغ ۷,۵۰۰ ریال ثبت شده است.
- ۶- برداشت بانک بابت کارمزد که هنوز اعلامیه بدهکار آن به شرکت نرسیده ۷۵۰ ریال است.

شرکت نیکو			
صورتحساب مغایرت بانکی ۱۳۸۱/۰۷/۳۰			
حساب جاری ۱۱۰ نزد بانک صادرات			
مانده طبق دفاتر شرکت	۴۲۳,۹۳۵	مانده طبق صورتحساب بانکی	۴۵۸,۱۱۵
اضافه شود:		اضافه شود:	
چک خرید	۱,۸۰۰	وجوه بین راهی	۳۶,۲۸۰
کسر شود:		کسر شود:	
هزینه کارمزد	(۷۵۰)	چکهای معوق	(۶۹,۴۱۰)
مانده واقعی	۴۲۴,۹۸۵	مانده واقعی	۴۲۴,۹۸۵

اصلاحات در دفاتر شرکت	
۱۳۸۱/۰۷/۳۱	
۱. بد: بانک ۱,۸۰۰ ریال	۲. بد: هزینه کارمزد ۷۵۰ ریال
بس: خرید کالا ۱,۸۰۰ ریال	بس: بانک ۷۵۰ ریال

تعریف شرکت تجاری:

قراردادی است که بین دو یا چند نفر جهت انجام فعالیت تجاری و به منظور انتفاع و سودآوری تنظیم شده و در اداره ثبت شرکت‌ها به ثبت رسیده و مشمول مقررات قانون تجارت می‌باشد.

شرکت تضامنی:

شرکتی است که تحت اسمی مخصوص برای انجام عملیات تجاری بین ۲ یا چند نفر تشکیل می‌شود. چنانچه دارایی‌های شرکت برای پرداخت تمام بدهی‌های شرکت برای پرداخت تمام بدهی‌های شرکت کافی نباشد؛ هر یک از شرکا مسئول (ضامن) کلیه دیون و بدهی‌های شرکت می‌باشد. (دارایی‌های مازاد بر بدهی‌های شرکت)

... نکته، تفاوت و تمایز ۷ نوع شرکت تجاری در کشور ایران در جمله‌ی زیر مشخص می‌شود ...:

« مسئولیت هر یک از شرکا در مقابل دیون و بدهی‌های شرکت »

مثال: زهرا، فاطمه، هانیه شرکای یک شرکت غیر سهامی می‌باشند که هر کدام در این شرکت مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال به ترتیب، سرمایه‌گذاری نموده‌اند. پس از مدتی این شرکت ورشکست شد و مبلغ بدهی‌های مازاد بر دارایی‌های آن مبلغ ۹,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. مطلوب است محاسبه میزان مسئولیت هانیه در هر یک از مفروضات مستقل زیر:

۱- شرکت از نوع تضامنی باشد.

۹,۰۰۰,۰۰۰

۲- شرکت از نوع نسبی باشد.

$$۹,۰۰۰,۰۰۰ \times \frac{۳}{۶} = ۴,۵۰۰,۰۰۰$$

۳- شرکت از نوع با مسئولیت محدود باشد.

۳,۰۰۰,۰۰۰

توجه: در شرکت نسبی، مسئولیت هر یک از شرکا در برابر دیون و بدهی‌های شرکت به نسبت سرمایه آن شریک در آن شرکت می‌باشد. در شرکت با مسئولیت محدود، مسئولیت هر یک از شرکا در برابر دیون و بدهی‌های شرکت محدود به اندازه سرمایه آن شریک در آن شرکت می‌باشد.

نحوه تشکیل شرکت تضامنی:

یک شرکت تضامنی به ۳ روش ممکن است تشکیل شود.

- ۱- مشارکت دو یا چند نفر شخص حقیقی و آورده هر یک از ایشان (به صورت نقد یا غیر نقد) به عنوان سرمایه.
- ۲- ادغام دو یا چند مؤسسه انفرادی که تا قبل از این هر کدام به یک فعالیت اقتصادی مشابه مشغول بوده‌اند. در این حالت دارایی‌ها و بدهی‌های مؤسسات انفرادی به قیمت مورد توافق با یکدیگر ادغام شده و شرکت تضامنی تشکیل می‌شود.
- ۳- ادغام دو یا چند شرکت تضامنی و تشکیل یک شرکت تضامنی جدید.

مثال: علی، حسن، حسین در تاریخ ۱۳۹۵/۰۵/۰۱ تصمیم گرفتند شرکت تضامنی علی و شرکاء را تأسیس کنند و آورده هر یک از ایشان به عنوان سرمایه در این تاریخ به شرح زیر می‌باشد.

شرکا	وجه نقد	اثاثه اداری	وسائط نقلیه	زمین و ساختمان
آورده علی	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	—	—
آورده حسن	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	—
آورده حسین	۳,۰۰۰,۰۰۰	—	—	۳,۵۰۰,۰۰۰

چنانچه در این تاریخ هزینه‌های تأسیس این شرکت (هزینه‌های ایاب و ذهاب و حق ثبت پرداختی به اداره ثبت شرکت‌ها و ...) مبلغ ۶۰۰,۰۰۰ ریال باشد که توسط شرکت پرداخت شود، مطلوب است:

- ۱- ثبت حسابداری تشکیل شرکت به تاریخ ۱۳۹۵/۱۰/۰۱.
 - ۲- ثبت حسابداری پرداخت هزینه‌های تأسیس به تاریخ ۱۳۹۵/۱۰/۰۱.
 - ۳- ثبت حسابداری هزینه استهلاک هزینه‌های تأسیس به تاریخ پایان سال مالی ۱۳۹۵ با فرض آنکه شرکا توافق کنند که هزینه‌های تأسیس ۵ ساله و به روش خط مستقیم مستهلک شود.
- توجه: برای حل اینگونه مسائل بهتر است جدول سرمایه‌گذاری تشکیل بدهیم و سپس حل کنیم.

شرکت تضامنی علی و شرکاء جدول سرمایه‌گذاری ۱۳۹۵/۱۰/۰۱					
نام شرکا	وجه نقد	اثاثه اداری	وسائط نقلیه	زمین	جمع(سرمایه)
علی	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	—	—	۲,۵۰۰,۰۰۰
حسن	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	—	۳,۵۰۰,۰۰۰
حسین	۳,۰۰۰,۰۰۰	—	—	۳,۵۰۰,۰۰۰	۶,۵۰۰,۰۰۰
جمع	۵,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۳,۵۰۰,۰۰۰	

قسمت ۱: قسمت ۲:

۱۳۹۵/۱۰/۰۱	۱۳۹۵/۱۰/۰۱
بد: هزینه‌های تأسیس ۶۰۰,۰۰۰ ریال	بد: وجه نقد ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال
بس: وجه نقد ۶۰۰,۰۰۰ ریال	اثاثه ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال
	وسائط ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال
	زمین ۳,۵۰۰,۰۰۰ ریال
	بس: سرمایه علی ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال
	سرمایه حسن ۳,۵۰۰,۰۰۰ ریال
	سرمایه حسین ۶,۵۰۰,۰۰۰ ریال

قسمت ۳:

$$600.000 \div 5 \times \frac{3}{12} = 30.000$$

۱۳۹۵/۱۲/۲۹

بد: هزینه استهلاک هزینه‌های تأسیس سال ۱۳۹۵ ۳۰,۰۰۰ ریال

بس: هزینه‌های تأسیس ۳۰,۰۰۰ ریال

توجه: چون هزینه‌های تأسیس دارای منافع آتی و بلند مدت برای شرکت می‌باشند جزء هزینه‌های جاری و موقت محسوب نمی‌گردد و در پایان سال مالی بسته نمی‌شود بلکه به عنوان یک نوع دارایی نامشهود در ترازنامه طبقه‌بندی شده و طبق شرکت‌نامه حداکثر ۱۰ سال و به روش خط مستقیم مستهلک می‌شود.

مثال: سعید و مجید که هر کدام صاحب یک فروشگاه لوازم خانگی می‌باشند در تاریخ ۱۳۹۱/۰۴/۰۱ تصمیم گرفتند برای گسترش فعالیت‌های خود با ادغام دو فروشگاه، یک شرکت تضامنی تشکیل دهند. ترازنامه هر یک از فروشگاه‌ها قبل از ادغام به شرح زیر است.

فروشگاه سعید				فروشگاه مجید			
ترازنامه				ترازنامه			
۱۳۹۱/۰۴/۰۱				۱۳۹۱/۰۴/۰۱			
دارایی‌ها		بدهی‌ها و سرمایه		دارایی‌ها		بدهی‌ها و سرمایه	
وجه نقد	۴۰۰,۰۰۰	بستانکاران	۸۰۰,۰۰۰	وجه نقد	۵۷۰,۰۰۰	بستانکاران	۵۰۰,۰۰۰
بدهکاران	۳۰۰,۰۰۰			بدهکاران	۴۸۰,۰۰۰		
موجودی کالا	۹۰۰,۰۰۰			موجودی کالا	۶۵۰,۰۰۰		
ساختمان	۱,۲۰۰,۰۰۰	سرمایه سعید	۲,۰۰۰,۰۰۰	اثاثه اداری	۳۰۰,۰۰۰	سرمایه سعید	۱,۵۰۰,۰۰۰
جمع دارایی‌ها	۲,۸۰۰,۰۰۰	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۲,۸۰۰,۰۰۰	جمع دارایی‌ها	۲,۰۰۰,۰۰۰	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۲,۰۰۰,۰۰۰

در مورد دارایی‌ها و بدهی‌های ۲ فروشگاه توافقاتی به شرح زیر صورت گرفت:

- ۱- بدهکاران فروشگاه سعید ۲۵۰,۰۰۰ ریال توافق شد و برای بدهکاران فروشگاه مجید ۱۰٪ مطالبات مشکوک الوصول در نظر گرفته شود.
 - ۲- موجودی کالای سعید ۷۵۰,۰۰۰ ریال توافق شد.
 - ۳- ساختمان سعید ۱,۶۰۰,۰۰۰ ریال توافق شد.
 - ۴- بقیه دارایی‌ها و بدهی‌های هر دو فروشگاه مطابق مبلغ دفتری توافق شد.
 - ۵- مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال توسط مجید به عنوان هزینه تأسیس پرداخت شده است. (حساب شخصی)
- مطلوب است تهیه جدول سرمایه‌گذاری و ثبت حسابداری تشکیل شرکت تضامنی به تاریخ ۱۳۹۱/۰۴/۰۱.

شرکت تضامنی سعید و شریک								
جدول سرمایه‌گذاری								
۱۳۹۱/۰۴/۰۱								
نام	وجه نقد	بدهکاران	ذ.م.م الوصول	موجودی کالا	ساختمان	اثاثه	هزینه تأسیس	بستانکاران
سعید	۴۰۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	—	۷۵۰,۰۰۰	۱,۶۰۰,۰۰۰	—	—	(۸۰۰,۰۰۰)
مجدید	۵۷۰,۰۰۰	۴۸۰,۰۰۰	(۴۸,۰۰۰)	۶۵۰,۰۰۰	—	۳۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	(۵۰۰,۰۰۰)
جمع	۹۷۰,۰۰۰	۷۳۰,۰۰۰	(۴۸,۰۰۰)	۱,۴۰۰,۰۰۰	۱,۶۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۱,۳۰۰,۰۰۰

با توجه به مفروضات مثال قبل مطلوب است:

الف) تهیه ترازنامه به تاریخ ۱۳۹۱/۰۴/۰۱.

ب) ثبت حسابداری هزینه‌های تأسیس در پایان سال ۱۳۹۱ با فرض آنکه طبق شرکت نامه هزینه‌های شرکت ۱۰ ساله و به روش خط مستقیم مستهلک گردد.

۱۳۹۱/۰۴/۰۱	
وجه نقد	۹۷۰,۰۰۰ ریال
بدهکاران	۷۳۰,۰۰۰ ریال
موجودی کالا	۱,۴۰۰,۰۰۰ ریال
ساختمان	۱,۶۰۰,۰۰۰ ریال
هزینه تأسیس	۳۰۰,۰۰۰ ریال
اثاثه	۳۰۰,۰۰۰ ریال
بس: بستانکاران	۱,۳۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه سعید	۲,۲۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه مجید	۱,۷۵۲,۰۰۰ ریال
ذ.م.م الوصول	۴۸,۰۰۰ ریال

قسمت الف:

شرکت تضامنی سعید و شریک ترازنامه ۱۳۹۱/۰۴/۰۱			
دارایی‌ها		بدهی‌ها و سرمایه	
وجه نقد	۹۷۰,۰۰۰	بستانکاران	۱,۳۰۰,۰۰۰
بدهکاران	۷۳۰,۰۰۰		
ذ.م.م الوصول	(۴۸,۰۰۰)		
خالص بدهکاران	۶۸۲,۰۰۰		
موجودی کالا	۱,۴۰۰,۰۰۰		
ساختمان	۱,۶۰۰,۰۰۰		
اثاثه اداری	۳۰۰,۰۰۰	سرمایه سعید	۲,۲۰۰,۰۰۰
دارایی‌های نامشهود	۳۰۰,۰۰۰	سرمایه مجید	۱,۷۵۲,۰۰۰
جمع دارایی‌ها	۵,۲۵۲,۰۰۰	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۵,۲۵۲,۰۰۰

قسمت ب:

$$۳۰۰.۰۰۰ \div ۱۰ \times \frac{۹}{۱۲} = ۲۲,۵۰۰$$

۱۳۹۱/۱۲/۲۹	
بد: هزینه استهلاک هزینه‌های تأسیس سال ۱۳۹۱ ۲۲,۵۰۰ ریال	
بس: هزینه‌های تأسیس ۲۲,۵۰۰ ریال	

حسابداری شخصی شرکا در شرکت‌های تضامنی

یک شریک شرکت تضامنی ممکن است ۴ نوع حساب شخصی داشته باشد که بایستی هر کدام بصورت مستقل و جداگانه نگهداری شود؛ به شرح زیر:

۱. حساب سرمایه (ماهیت بستانکار)
۲. حساب جاری شرکا (ماهیت این حساب می‌تواند بستانکار یا بدهکار باشد. در صورتیکه شریک بابت معاملات اقتصادی از شرکت بستانکار باشد، مانده حساب جاری بستانکار خواهد بود و برعکس) جایگاه حساب جاری در ترازنامه در سمت چپ و قبل از حساب سرمایه می‌باشد.
۳. حساب برداشت شرکا (ماهیت بدهکار دارد و در پایان سال مالی مانده حساب برداشت هر شریک به حساب جاری آن شریک منتقل و بسته می‌شود).
۴. حساب وام شرکا (وام دریافتی از شرکا و یا وام پرداختی به شرکا)

تمرین ۸: آرمین و آرمان در تاریخ ۲۱ آبان ماه ۱۳۸۱ با آورده‌های زیر که مورد توافق قرار گرفت، یک شرکت تضامنی تأسیس کردند.

مطلوب است انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه در ارتباط با تشکیل شرکت

آرمین	آرمان
ریال	ریال
وجه نقد	۶۵۰,۰۰۰
موجودی کالا	۸۵۰,۰۰۰
اثاثه اداری	۵۶۰,۰۰۰
وسائط نقلیه	۱,۲۰۰,۰۰۰
ساختمان	۲,۰۰۰,۰۰۰

تمرین ۹: جمشید و فرشید که هر کدام مالک یک مؤسسه تجاری می‌باشند، جهت فعالیت‌های خود در تاریخ ۱۳۸۱/۰۶/۳۱ تصمیم گرفتند، با ادغام مؤسسه یک شرکت تضامنی تشکیل دهند. در این تاریخ ترازنامه دو مؤسسه به شرح زیر است:

مؤسسه تجاری جمشید ترازنامه ۱۳۸۱/۰۶/۳۱		مؤسسه تجاری فرشید ترازنامه ۱۳۸۱/۰۶/۳۱	
دارایی‌ها	بدهی‌ها و سرمایه	دارایی‌ها	بدهی‌ها و سرمایه
وجه نقد	۵۰۰,۰۰۰	وجه نقد	۱,۹۰۰,۰۰۰
بدهکاران	۱,۲۰۰,۰۰۰	بدهکاران	۶۰۰,۰۰۰
موجودی کالا	۸۰۰,۰۰۰	موجودی کالا	۱,۴۵۰,۰۰۰
ساختمان	۲,۲۰۰,۰۰۰	ساختمان	۴۰۰,۰۰۰
جمع دارایی‌ها	۴,۷۰۰,۰۰۰	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۴,۳۵۰,۰۰۰

در مورد دارایی‌ها و بدهی‌ها دو مؤسسه توافقی‌هایی به شرح زیر به عمل آمد:

۱- موجودی کالای مؤسسه جمشید به مبلغ ۷۵۰,۰۰۰ ریال و ساختمان آن به مبلغ ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال مورد توافق قرار گرفته شود.

ذخیره مطالبات مشکوک الوصول به مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریال کسر شود.

۲- موجودی کالای مؤسسه فرشید به مبلغ ۱,۷۰۰,۰۰۰ ریال و اثاثه اداری آن به مبلغ ۳۵۰,۰۰۰ ریال مورد توافق قرار گرفت.

۳- بقیه دارایی‌ها و بدهی‌های هر دو مؤسسه عیناً معادل مبلغ دفتری مورد تایید قرار گرفت.

مطلوب است انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه شرکت تضامنی و تعیین سرمایه هر یک از شرکا.

تمرین ۱۰: کامبیز و پدرام در تاریخ ۱۳۸۱/۰۷/۰۱ یک شرکت تضامنی تشکیل دادند. کامبیز دارایی‌های فروشگاه خود را به شرح زیر به عنوان سهم الشرکه خود به شرکت تضامنی منتقل کرد و پدرام معادل ارزش بازار سهم الشرکه کامبیز وجه نقد وارد شرکت کرد.

ارزش بازار (مبلغ مورد توافق)	مانده طبق دفاتر فروشگاه کامبیز	
	ریال	
۳۰۰,۰۰۰	۳۲۰,۰۰۰	موجودی کالا
۱۵۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	اثاثه فروشگاه
۱,۶۵۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	ساختمان

با توجه به تخصص، مقرر شد سود و زیان با نسبت $\frac{۲}{۵}$ و $\frac{۳}{۵}$ بین کامبیز و پدرام تقسیم گردد.

در تاریخ ۱۳۸۱/۰۹/۳۰ برای گسترش فعالیت‌های شرکت هر یک از شرکا مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال به طور نقد مجدداً سرمایه‌گذاری کردند. در طول دوره منتهی به ۱۳۸۱/۱۲/۲۹ شرکت مبلغ ۳۵۰,۰۰۰ ریال سود خالص کسب نمود. در طی این دوره کامبیز مبلغ ۱۰۰,۰۰۰ ریال موجودی کالا و پدرام ۶۰,۰۰۰ ریال وجه نقد از شرکت برداشت نمودند.

مطلوب است ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه در ارتباط با:

۱. تشکیل شرکت
۲. سرمایه‌گذاری مجدد شرکا
۳. برداشت شرکا
۴. بستن حساب‌های موقت
۵. تقسیم سود بین شرکا

تقسیم سود و زیان در شرکت‌های تضامنی

طبق قانون ۱۱۲ قانون تجارت در صورتیکه هیچگونه توافقی در مورد تقسیم سود بین شرکا صورت نگرفته باشد و در شرکت‌نامه مشخص نشده باشد؛ سود و زیان به نسبت سرمایه (سهم الشرکه) بین شرکا تقسیم خواهد شد.

توجه: هرگونه تغییر در سرمایه شرکا نیازمند تشریفات اداری و قانونی می‌باشد، در نتیجه تقسیم سود به حساب جاری شرکا منظور می‌شود.

تقسیم سود در شرکت‌های تضامنی در یکی از حالات زیر ممکن است صورت گیرد:

- ۱- تقسیم سود به نسبت سرمایه (سهم الشرکه)
- ۲- تقسیم سود به نسبت معین و توافق شده بین شرکا (رایج‌ترین روش)
- ۳- تقسیم سود با تخصیص بهره سرمایه (سود تضمین شده سرمایه) و تقسیم مابقی به نسبت معین
- ۴- تقسیم سود با تخصیص حقوق و حق الزحمه شرکا (شرکای شاغل در شرکت) و تقسیم مابقی سود به نسبت معین
- ۵- تقسیم سود با تخصیص پاداش شرکا و تقسیم مابقی به نسبت معین
- ۶- تقسیم مابقی سود با در نظر گرفتن بهره برداشت شرکا و تقسیم مابقی سود به نسبت مین
- ۷- ترکیبی از روش‌های بالا

مثال: الف، ب و ج شرکای شرکت تضامنی الف و شرکا بوده که هر کدام به ترتیب ۲، ۳ و ۱ میلیون ریال بصورت نقد در تاریخ ۱۳۹۵/۰۴/۰۱ سرمایه‌گذاری نموده‌اند. چنانچه در پایان سال مالی ۱۳۹۵ سود ناخالص این شرکت ۹۰۰,۰۰۰ ریال باشد، مطلوب است تهیه صورت تقسیم سود و ثبت‌های حسابداری بستن خلاصه سود و زیان در هر یک از مفروضات مستقل زیر:

۱. تقسیم سود به نسبت سرمایه بین شرکا صورت پذیرد.
۲. تقسیم سود طبق شرکت نامه به نسبت ۱ و ۲ صورت پذیرد.
۳. طبق شرکت نامه ۱۲ درصد بهره سرمایه برای شرکا اختصاص یافته و مابقی سود به نسبت ۲ و ۱ به ترتیب بین شرکا تقسیم شود.

حل ۱:

شرکت تضامنی الف و شرکاء صورت تقسیم سود ۱۳۹۵/۱۲/۲۹				
شرح	الف	ب	ج	جمع
۱- سود قابل تقسیم				۹۰۰,۰۰۰
۲- تقسیم سود به نسبت سرمایه	۱۵۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰	(۹۰۰,۰۰۰)
سود نهایی هر شریک	۱۵۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰	.

۱۳۹۵/۱۲/۲۹

بد: خلاصه سود و زیان ۹۰۰,۰۰۰ ریال
بس: تقسیم سود ۹۰۰,۰۰۰ ریال

$$۹۰۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{1}{6} = ۱۵۰,۰۰۰ & \text{الف} \\ \frac{2}{6} = ۳۰۰,۰۰۰ & \text{ب} \\ \frac{3}{6} = ۴۵۰,۰۰۰ & \text{ج} \end{cases}$$

بد: تقسیم سود ۹۰۰,۰۰۰ ریال

بس: جاری الف ۱۵۰,۰۰۰ ریال
جاری ب ۳۰۰,۰۰۰ ریال
جاری ج ۴۵۰,۰۰۰ ریال

حل ۲

شرکت تضامنی الف و شرکاء صورت تقسیم سود ۱۳۹۵/۱۲/۲۹				
شرح	الف	ب	ج	جمع
۱. سود قابل تقسیم				۹۰۰,۰۰۰
۲. تقسیم سود به نسبت معین	۲۲۵,۰۰۰	۲۲۵,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰	(۹۰۰,۰۰۰)
سود نهایی هر شریک	۱۵۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰	.

۱۳۹۵/۱۲/۲۹

بد: خلاصه سود و زیان ۹۰۰,۰۰۰ ریال
بس: تقسیم سود ۹۰۰,۰۰۰ ریال

$$۹۰۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{1}{4} = ۲۲۵,۰۰۰ & \text{الف} \\ \frac{1}{4} = ۲۲۵,۰۰۰ & \text{ب} \\ \frac{2}{4} = ۴۵۰,۰۰۰ & \text{ج} \end{cases}$$

بد: تقسیم سود ۹۰۰,۰۰۰ ریال

بس: جاری الف ۲۲۵,۰۰۰ ریال
جاری ب ۲۲۵,۰۰۰ ریال
جاری ج ۴۵۰,۰۰۰ ریال

شرکت تضامنی الف و شرکا				
صورت تقسیم سود				
۱۳۹۵/۱۲/۲۹				
شرح	الف	ب	ج	جمع
۱- ۱۲٪ بهره سرمایه شرکا	۹۰,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰	۲۷۰,۰۰۰	۹۰۰,۰۰۰
مابقی سود				۳۶۰,۰۰۰
۲- تقسیم مابقی سود به نسبت معین	۱۴۴,۰۰۰	۱۴۴,۰۰۰	۷۲,۰۰۰	(۳۶۰,۰۰۰)
سود نهایی سهم هر شریک	۲۳۴,۰۰۰	۳۲۴,۰۰۰	۳۴۲,۰۰۰	.

۱۳۹۵/۱۲/۲۹

بد: خلاصه سود و زیان ۹۰۰,۰۰۰ ریال
بس: تقسیم سود ۹۰۰,۰۰۰ ریال

$$۳۶۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{۲}{۵} = ۱۴۴,۰۰۰ & \text{الف} \\ \frac{۲}{۵} = ۱۴۴,۰۰۰ & \text{ب} \\ \frac{۱}{۵} = ۷۲,۰۰۰ & \text{ج} \end{cases}$$

بد: تقسیم سود ۹۰۰,۰۰۰ ریال

بس: جاری الف ۲۳۴,۰۰۰ ریال
جاری ب ۳۲۴,۰۰۰ ریال
جاری ج ۳۴۲,۰۰۰ ریال

تقسیم سود چنانچه سرمایه شرکا در سال متغیر باشد:

مثال: علی، حسن و حسین شرکای شرکت تضامنی علی و شرکا بوده که طی سال مالی ۱۳۹۵ سرمایه‌ای به شکل زیر داشته اند.

تاریخ	سرمایه علی	سرمایه حسن	سرمایه حسین
۱۳۹۵/۰۱/۰۱	۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۵/۰۱	۳,۰۰۰,۰۰۰	۴,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۹/۰۱	۳,۵۰۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰
۱۳۹۵/۱۱/۰۱	۲,۵۰۰,۰۰۰	۴,۵۰۰,۰۰۰	۵,۵۰۰,۰۰۰

چنانچه طبق شرکت‌نامه به میانگین سرمایه شرکا ۱۶٪ بهره تعلق گیرد و مابقی سود به نسبت ۲و۱،۱ به ترتیب بین شرکا تقسیم شود. در پایان سال مالی ۱۳۹۵ سود خالص این شرکت ۱,۶۰۰,۰۰۰ ریال بوده که با توافق شرکا ۸۰٪ آن قابل تقسیم باشد. مطلوب است:

۱- میانگین سرمایه شرکا طی سال ۱۳۹۵.

۲- تهیه صورت تقسیم سود و ثبت‌های حسابداری بستن خلاصه سود و زیان در پایان سال ۱۳۹۵.

(حل ۱)

میانگین سرمایه حسین	میانگین سرمایه حسن	میانگین سرمایه علی
$۳,۰۰۰,۰۰۰ \times ۴ = ۱۲,۰۰۰,۰۰۰$	$۲,۰۰۰,۰۰۰ \times ۴ = ۸,۰۰۰,۰۰۰$	$۱,۰۰۰,۰۰۰ \times ۴ = ۴,۰۰۰,۰۰۰$
$۵,۰۰۰,۰۰۰ \times ۴ = ۲۰,۰۰۰,۰۰۰$	$۴,۰۰۰,۰۰۰ \times ۴ = ۱۶,۰۰۰,۰۰۰$	$۳,۰۰۰,۰۰۰ \times ۴ = ۱۲,۰۰۰,۰۰۰$
$۶,۰۰۰,۰۰۰ \times ۲ = ۱۲,۰۰۰,۰۰۰$	$۵,۰۰۰,۰۰۰ \times ۲ = ۱۰,۰۰۰,۰۰۰$	$۳,۵۰۰,۰۰۰ \times ۲ = ۷,۰۰۰,۰۰۰$
$۵,۵۰۰,۰۰۰ \times ۲ = ۱۱,۰۰۰,۰۰۰$	$۴,۵۰۰,۰۰۰ \times ۲ = ۹,۰۰۰,۰۰۰$	$۲,۵۰۰,۰۰۰ \times ۲ = ۵,۰۰۰,۰۰۰$
۵۵,۰۰۰,۰۰۰	۴۳,۰۰۰,۰۰۰	۲۱,۰۰۰,۰۰۰
$۵۵,۰۰۰,۰۰۰ \div ۱۲ = ۴,۵۸۳,۳۳۳$	$۴۳,۰۰۰,۰۰۰ \div ۱۲ = ۳,۵۸۳,۳۳۳$	$۲۱,۰۰۰,۰۰۰ \div ۱۲ = ۱,۷۵۰,۰۰۰$

سود قابل تقسیم $1,280,000 = 1,600,000 \times 80\%$ (حل ۲)

شرکت تضامنی علی و شرکا صورت تقسیم سود ۱۳۹۵/۱۲/۲۹				
شرح	علی	حسن	حسین	جمع
سود قابل تقسیم				۱,۲۸۰,۰۰۰
۱۶٪ بهره سرمایه شرکا	۳۷۳,۳۳۳	۵۷۳,۳۳۳	۷۳۳,۳۳۴	(۱,۶۸۰,۰۰۰)
مابقی سود				(۴۰۰,۰۰۰)
تقسیم مابقی سود به نسبت معین	(۱۰۰,۰۰۰)	(۱۰۰,۰۰۰)	(۲۰۰,۰۰۰)	۴۰۰,۰۰۰
سود نهایی سهم هر شریک	۲۷۳,۳۳۳	۴۷۳,۳۳۳	۵۳۳,۳۳۴	۰

۱۳۹۵/۱۲/۲۹	۱۳۹۵/۱۲/۲۹
بد: خلاصه سود و زیان ۱,۶۰۰,۰۰۰ ریال	بد: تقسیم سود ۱,۲۸۰,۰۰۰ ریال
بس: تقسیم سود ۱,۲۸۰,۰۰۰ ریال	بس: جاری علی ۲۷۳,۳۳۳ ریال
سود انباشته ۳۲۰,۰۰۰ ریال	جاری حسن ۴۷۳,۳۳۳ ریال
	جاری حسین ۵۳۳,۳۳۳ ریال

تمرین ۱۱: فاطمه، مهسا و هانیه شرکای شرکت تضامنی بوده که سرمایه هر کدام طی سال ۱۳۹۵ به شرح زیر است.

تاریخ	سرمایه فاطمه	سرمایه مهسا	سرمایه هانیه
۱۳۹۵/۰۷/۰۱	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰
۱۳۹۵/۰۸/۰۱	۳,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۷,۰۰۰,۰۰۰
۱۳۹۵/۱۱/۰۱	۵,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰

طبق شرکت نامه به میانگین سرمایه شرکا ۱۲٪ بهره تعلق گرفته و مابقی سود به نسبت مساوی تقسیم می شود. چنانچه در پایان سال مالی ۱۳۹۵ سود خالص ۶ میلیون ریال بوده که با توافق شرکا ۹۰٪ آن قابل تقسیم باشد، مطلوب است:

الف) محاسبه میانگین سرمایه هر یک از شرکا طی سال ۱۳۹۵.

ب) تهیه صورت تقسیم سود و ثبت های حسابداری بستن خلاصه سود و زیان ۱۳۹۵.

تمرین ۱۲: سرمایه امیرعلی و امیررضا شرکای یک شرکت تضامنی در ابتدای سال ۱۳۹۱ به ترتیب ۲,۱۰۰,۰۰۰ ریال و ۳,۳۰۰,۰۰۰ ریال بود. در طی سال ۱۳۹۱ برای توسعه فعالیت های شرکت، شرکا در دو مرحله به شرح زیر سرمایه خود را افزایش دادند:

تاریخ	امیرعلی	امیررضا
	ریال	ریال
۱۳۹۱/۰۴/۰۱	۱,۲۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
۱۳۹۱/۰۷/۰۱	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۰۰,۰۰۰

سود خالص شرکت در سال ۱۳۹۱ مبلغ ۱,۷۵۵,۰۰۰ ریال می باشد. مطلوب است تهیه صورت تقسیم سود و انجام ثبت های لازم در دفتر روزنامه با فرض اینکه:

- ۱- سود بر اساس مانده سرمایه ابتدای دوره بین شرکای تقسیم شود.
- ۲- سود بر اساس مانده سرمایه پایان دوره بین شرکای تقسیم شود.
- ۳- سود بر اساس میانگین موزون سرمایه بین شرکای تقسیم شود.

مثال: محمد، صادق و علی شرکای شرکت تضامنی محمد و شرکا بوده که در سال ۱۳۹۱ با سرمایه‌گذاری ۳ و ۱ و ۲ میلیون ریال شرکت را تأسیس نموده‌اند چنانچه مانده سود انباشته در ابتدای سال ۱۳۹۵ ۵۰۰,۰۰۰ ریال بوده و سود خالص در پایان سال ۱۳۹۵، ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال باشد و طبق موافقت‌نامه تقسیم سود مانده تقسیم نشده سود به شکل زیر بین شرکا تقسیم گردد.

الف) ۱۰٪ بهره به سرمایه اولیه تعلق گیرد.

ب) حق الزحمه محمد به عنوان مدیر عامل سالانه ۵۰۰,۰۰۰ ریال و صادق به عنوان حسابدار سالانه ۳۵۰,۰۰۰ ریال.

ج) پاداش محمد ۲۰٪ سود قابل تقسیم پس از کسر پاداش در نظر گرفته شود.

د) محمد در تاریخ ۱۳۹۵/۰۵/۰۱ مبلغ ۴۰۰,۰۰۰ ریال و صادق در تاریخ ۱۳۹۵/۱۲/۰۱ مبلغ ۲۰۰,۰۰۰ ریال از صندوق شرکت برداشت داشته‌اند که طبق شرکت‌نامه به برداشت شرکا ۱۲٪ بهره تعلق می‌گیرد.

هـ) در خصوص تقسیم باقی مانده سود هیچ توافقی بین شرکا صورت نگرفته است.

مطلوب است تهیه صورت تقسیم سود و ثبت‌های مربوط به بستن حساب‌های سود و زیان در پایان سال مالی ۱۳۹۵.

شرکت تضامنی محمد و شرکا صورت تقسیم سود ۱۳۹۵/۱۲/۲۹				
شرح	محمد	صادق	علی	جمع
سود قابل تقسیم				۲,۰۰۰,۰۰۰
۱۰٪ بهره سرمایه شرکا	۱۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	(۶۰۰,۰۰۰)
حق الزحمه شرکا	۵۰۰,۰۰۰	۳۵۰,۰۰۰	—	(۸۵۰,۰۰۰)
پاداش شرکا	۳۳۳,۳۳۳	—	—	(۳۳۳,۳۳۳)
۱۲٪ بهره برداشت	(۳۲,۰۰۰)	(۲,۰۰۰)	—	۳۴,۰۰۰
مابقی سود				۲۵۰,۰۰۰
تقسیم مابقی سود به نسبت سرمایه	۴۱,۷۷۷	۸۳,۵۵۵	۱۲۵,۳۳۵	(۲۵۰,۰۰۰)
سود نهایی سهم هر شریک	۹۴۳,۱۱۰	۶۳۱,۵۵۵	۴۲۵,۳۳۵	.

*محاسبات ۱۰٪ بهره سرمایه

$$۱,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۰\% = ۱۰۰,۰۰۰ \text{ سهم محمد}$$

$$۲,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۰\% = ۲۰۰,۰۰۰ \text{ سهم صادق}$$

$$۳,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۰\% = ۳۰۰,۰۰۰ \text{ سهم علی}$$

$$x = ۲۰\%(۲,۰۰۰,۰۰۰ - x) \rightarrow ۱۲۰\%x = ۴۰۰,۰۰۰ \rightarrow x = \frac{۴۰۰,۰۰۰}{۱۲۰\%} = ۳۳۳,۳۳۳ \quad \text{*محاسبه پاداش محمد}$$

*محاسبات ۱۲٪ بهره برداشت

$$۴۰۰,۰۰۰ \times ۱۲\% \times \frac{۱}{۱۲} = ۳۲,۰۰۰ \text{ بهره برداشت محمد}$$

$$۲۰۰,۰۰۰ \times ۱۲\% \times \frac{۱}{۱۲} = ۲,۰۰۰ \text{ بهره برداشت صادق}$$

*محاسبات تقسیم مابقی سود

توجه: چون در خصوص تقسیم باقی مانده سود هیچ توافقی بین شرکا صورت نگرفته است تقسیم سود به میزان سهم شرکت است.

$$250,667 \begin{cases} \frac{1}{6} = 41,777 & \text{سهم محمد} \\ \frac{2}{6} = 83,555 & \text{سهم صادق} \\ \frac{3}{6} = 125,335 & \text{سهم علی} \end{cases}$$

۱۳۹۵/۱۲/۲۹	۱۳۹۵/۱۲/۲۹
بد: خلاصه سود و زیان ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال	بد: تقسیم سود ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال
سود انباشته ۵۰۰,۰۰۰ ریال	بس: جاری محمد ۹۴۳,۱۱۰ ریال
بس: تقسیم سود ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال	جاری صادق ۶۳۱,۵۵۵ ریال
	جاری علی ۴۲۵,۳۳۵ ریال

تمرین ۱۳: کامران، کیوان و کیومرث شرکای یک شرکت تضامنی به نسبت ۲۰٪، ۳۰٪ و ۵۰٪ در سود و زیان سهیم بوده و سرمایه هر یک از آن‌ها در ابتدای سال ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. سود خالص شرکت در سال ۱۳۹۱ مبلغ ۹۰۰,۰۰۰ ریال است.

مطلوب است تهیه صورت تقسیم سود و زیان و تعیین سهم سود هر یک از شرکا در هر یک از حالت‌های زیر:

- ۱- به مانده ابتدای سال شرکا ۱۵٪ سود تضمین شده تعلق می‌گیرد.
- ۲- سالانه حق الزحمه‌ای معادل ۱۰۰,۰۰۰ ریال برای کامران و ۲۰۰,۰۰۰ ریال برای کیوان منظور می‌شود.
- ۳- سالانه حق الزحمه‌ای معادل ۱۰۰,۰۰۰ ریال برای کامران و ۲۰۰,۰۰۰ ریال برای کیوان منظور می‌شود و به مانده ابتدای سال سرمایه شرکا ۱۵٪ سود تضمین شده تعلق می‌گیرد.

تمرین ۱۴: حجت، قاسم و عباس یک شرکت تضامنی به نسبت $\frac{2}{5}$ و $\frac{2}{5}$ و $\frac{1}{5}$ در سود و زیان سهیم بوده و سرمایه هر یک از آن‌ها به ترتیب ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال، ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. طبق شرکت‌نامه

- ۱- معادل ۱۰٪ از سود خالص به عنوان اندوخته عمومی منظور می‌شود.
- ۲- به مانده سرمایه هر یک از شرکا ۸٪ سود تضمین شده تعلق می‌گیرد.
- ۳- برای هر یک از شرکا مبلغ ۱۰۰,۰۰۰ ریال حق الزحمه در نظر گرفته شود.
- ۴- پاداشی معادل ۵٪ سود پس از کسر حق الزحمه شرکا برای قاسم منظور می‌شود.

مطلوب است تهیه صورت تقسیم سود و زیان و انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه عمومی شرکت با فرض اینکه:

- ۱- سود شرکت ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال باشد.
- ۲- سود شرکت ۵۰۰,۰۰۰ ریال باشد.
- ۳- زیان شرکت ۲۰۰,۰۰۰ ریال باشد.

تمرین ۱۵: تراز آزمایشی زیر در پایان سال ۱۳۹۱ (قبل از اصلاح حساب‌ها) از دفتر کل شرکت تضامنی ایرج و تورج که به نسبت $\frac{1}{3}$ و $\frac{2}{3}$ در سود و زیان سهیم می‌باشند استخراج شده است.

شرکت تضامنی ایرج و شریک تراز آزمایشی ۲۹ اسفند ماه ۱۳۸۱		
نام حساب	مانده بدهکار	مانده بستانکار
وجوه نقد	۹۸۰,۰۰۰	
بدهکاران	۶۰۰,۰۰۰	
موجودی کالا	۷۸۰,۰۰۰	
اثاثه اداری	۶۰۰,۰۰۰	
استهلاک انباشته		۱۲۰,۰۰۰
بستانکاران		۳۵۰,۰۰۰
اسناد پرداختنی		۲۰۰,۰۰۰
سرمایه ایرج		۱,۰۰۰,۰۰۰
سرمایه تورج		۱,۰۰۰,۰۰۰
جاری ایرج		۱۰۰,۰۰۰
برداشت ایرج	۱۸۰,۰۰۰	
برداشت تورج	۱۲۰,۰۰۰	
فروش		۲,۴۰۰,۰۰۰
برگشت از فروش و تخفیفات	۱۵۰,۰۰۰	
خرید	۱,۲۰۰,۰۰۰	
برگشت از خرید و تخفیفات		۶۰,۰۰۰
هزینه حمل کالای خریداری شده	۴۰,۰۰۰	
هزینه اجاره	۲۵۰,۰۰۰	
هزینه آب و برق	۱۲۰,۰۰۰	
هزینه آگهی و تبلیغات	۱۴۵,۰۰۰	
هزینه‌های متفرقه	۶۵,۰۰۰	
جمع	۵,۲۳۰,۰۰۰	۵,۲۳۰,۰۰۰

اطلاعات لازم جهت اصلاح حساب‌ها در پایان سال ۱۳۸۱ به شرح زیر است:

- ۱- موجودی کالا طبق انبارگردانی انجام شده در پایان سال معادل ۸۲۰,۰۰۰ ریال است.
- ۲- اجاره ثبت و پرداخت نشده در پایان سال ۱۳۸۱ مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریال است.
- ۳- استهلاک اثاثه اداری معادل ۱۰٪ بهای تمام شده آن می‌باشد.

مطلوب است:

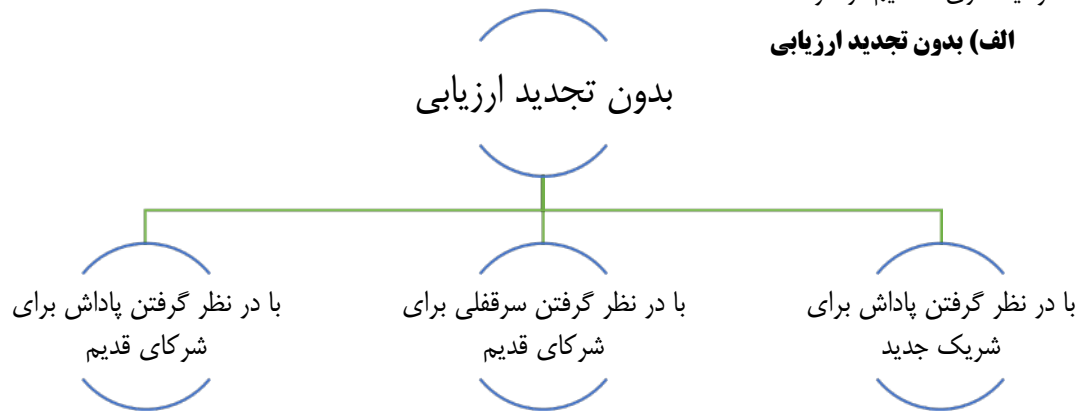
۱. انجام ثبت‌های اصلاحی لازم در دفتر روزنامه و نقل آن‌ها به حساب‌های دفتر کل.
۲. تهیه تراز آزمایشی اصلاح شده.
۳. تهیه صورت سود و زیان برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفند ماه ۱۳۸۱.
۴. تهیه ترازنامه به تاریخ ۲۹ اسفند ماه ۱۳۸۱.
۵. انجام ثبت‌های مربوط به بستن حساب‌های موقت در دفتر روزنامه و نقل آن‌ها به حساب‌های دفتر کل.
۶. تهیه ترازنامه آزمایشی اختتامیه.
۷. انجام ثبت‌های مربوط به بستن حساب‌های دائمی در پایان سال ۱۳۸۱.
۸. انجام ثبت‌های مربوط به افتتاح حساب‌های دائمی در ابتدای سال ۱۳۸۲.

نحوه ورود شریک جدید به شرکت تضامنی

طبق قانون تجارت ورود شریک جدید به یک شرکت تضامنی در صورت توافق و رضایت کلیه شرکا صورت می‌گیرد. از لحاظ حسابداری، ورود شریک جدید به شرکت تضامنی در یکی از حالات زیر اتفاق می‌افتد.

- ۱- خرید تعدادی از سهم الشرکه سرمایه یک یا چند نفر از شرکای قدیم توسط شریک جدید. (بدون افزایش سرمایه شرکت)
- ۲- سرمایه‌گذاری مستقیم در شرکت :

الف) بدون تجدید ارزیابی

ب) با تجدید ارزیابی

توجه: سرمایه‌گذاری مستقیم در شرکت با تجدید ارزیابی هزینه بر و زمان بر است.

نکته اینکه هر کسی به عنوان شریک جدید در شرکت تضامنی وارد شود، متضامناً با سایر شرکا مسئول پرداخت کلیه دیون و بدهی‌های شرکت خواهد بود؛ خواه این دیون قبل از ورود شریک جدید ایجاد شده باشد و یا پس از ورود ایشان.

مثال: محمد و جواد شرکای یک شرکت تضامنی بوده که سرمایه هر یک از ایشان در این شرکت مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. پس از مدتی از فعالیت این شرکت با توافق شرکا مقرر شد علیرضا به عنوان شریک جدید وارد شرکت شود. مطلوب است ثبت حسابداری ورود شریک جدید در هر یک از حالات مستقل زیر. (محمد و جواد سود را به نسبت مساوی بین خود تقسیم می‌کند).

۱. شریک جدید ۲۰٪ سهم الشرکه محمد و ۳۰٪ از سهم الشرکه جواد را خریداری نموده باشد.
۲. شریک جدید ۲۰٪ سهم الشرکه محمد را به مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال و ۳۰٪ از سهم الشرکه جواد را ۴۵۰,۰۰۰ ریال خریداری نموده باشد.
۳. شریک جدید با پرداخت مبلغ ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال وجه نقد به حساب شرکت در $\frac{1}{4}$ سرمایه شرکت سهیم شود. «با در نظر گرفتن پاداش برای شرکای قدیم»
۴. شریک جدید با پرداخت مبلغ ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال وجه نقد به حساب شرکت به عنوان شریک جدید پذیرفته شود و در $\frac{1}{4}$ سرمایه شرکت سهیم شود. «با در نظر گرفتن سرقتی برای شرکت»
۵. شریک جدید با پرداخت مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال وجه نقد به حساب شرکت در $\frac{1}{4}$ سرمایه شرکت سهیم شود. «با در نظر گرفتن پاداش برای شریک جدید»

حل ۱:

کسر از سرمایه محمد $200,000 = 1,000,000 \times 20\%$	بد: سرمایه محمد ۲۰۰,۰۰۰ ریال
کسر از سرمایه جواد $300,000 = 1,000,000 \times 30\%$	سرمایه جواد ۳۰۰,۰۰۰ ریال
	بس: سرمایه علیرضا ۵۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۲:

توجه: اضافه و یا کسری در پرداخت‌های علیرضا به شرکا بابت خرید سهم الشرکه ربطی به شرکت ندارد و صرفاً خرید و فروش مربوط به اشخاص است.

کسر از سرمایه محمد $200,000 = 1,000,000 \times 20\%$	بد: سرمایه محمد ۲۰۰,۰۰۰ ریال
کسر از سرمایه جواد $300,000 = 1,000,000 \times 30\%$	سرمایه جواد ۳۰۰,۰۰۰ ریال
	بس: سرمایه علیرضا ۵۰۰,۰۰۰ ریال

نکته: هنگامی که شریک جدید قسمتی از سرمایه شرکای قدیم

را خریداری می‌کند، هیچگونه تغییری در دارایی‌ها و بدهی‌ها و جمع سرمایه ایجاد نمی‌شود و فقط سرمایه شرکا تغییر پیدا می‌کند. مبلغ مورد توافق طرفین هیچگونه ارتباطی با عملیات شرکت ندارد زیرا فروش سهم الشرکه شرکای قدیم و خرید آن توسط شریک جدید یک معامله کاملاً شخصی بوده و خارج از عملیات شرکت می‌باشد.

حل ۳:

سرمایه محمد	۱,۰۰۰,۰۰۰
سرمایه جواد	۱,۰۰۰,۰۰۰
جمع سرمایه شرکای قدیم	۲,۰۰۰,۰۰۰
سرمایه علیرضا	۱,۲۰۰,۰۰۰
جمع سرمایه شرکت	۳,۲۰۰,۰۰۰

$$3,200,000 \times \frac{1}{4} = 800,000 \quad \text{سرمایه شریک جدید «علیرضا»}$$

$$1,200,000 - 800,000 = 400,000 \quad \text{اضافه پرداخت علیرضا}$$

$$400,000 \begin{cases} \frac{1}{2} = 200,000 & \text{پاداش سهم محمد} \\ \frac{1}{2} = 200,000 & \text{پاداش سهم جواد} \end{cases}$$

بد: وجه نقد ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال
بس: سرمایه علیرضا ۸۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه محمد ۲۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه جواد ۲۰۰,۰۰۰ ریال

توجه: در مواردی که شرکت تضامنی از وضعیت مالی مطلوب و سودآوری مناسبی برخوردار باشد؛ مبلغی که شرکای قدیم برای ورود به شریک جدید مطالبه می‌کنند قطعاً بیشتر از مبلغ سرمایه واقعی شریک جدید خواهد بود. در این حالت این مبلغ، پاداش شرکای قدیم محسوب شده و به نسبت سود و زیان به حساب بستانکار سرمایه شرکای قدیم منظور می‌شود.

حل ۴:

$$۱,۲۰۰,۰۰۰ \div \frac{1}{4} = ۴,۸۰۰,۰۰۰ \text{ ارزش متعارف دارایی}$$

۱,۰۰۰,۰۰۰	سرمایه محمد
۱,۰۰۰,۰۰۰	سرمایه جواد
۲,۰۰۰,۰۰۰	جمع سرمایه شرکای قدیم
۱,۲۰۰,۰۰۰	سرمایه علیرضا
۳,۲۰۰,۰۰۰	جمع سرمایه شرکت

$$۴,۸۰۰,۰۰۰ - ۳,۲۰۰,۰۰۰ = ۱,۶۰۰,۰۰۰ \text{ ارزش سرقفلی}$$

$$۱,۶۰۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{1}{2} = ۸۰۰,۰۰۰ \text{ سهم محمد} \\ \frac{1}{2} = ۸۰۰,۰۰۰ \text{ سهم جواد} \end{cases}$$

بد: وجه نقد ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال
سرقفلی ۱,۶۰۰,۰۰۰ ریال
بس: سرمایه علیرضا ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه محمد ۸۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه جواد ۸۰۰,۰۰۰ ریال

توجه: چنانچه شرکت تضامنی به دلیل داشتن عواملی از قبیل برتری کیفیت محصولات یا حسن شهرت و تخصص مدیران سودی بیش از سودی متعارف سایر شرکت‌های مشابه کسب نماید، در اینصورت شریک جدید برای ورود به شرکت در نظر بگیرید که مبلغ سرقفلی به نسبت سود و زیان به حساب سرمایه شرکای قدیم منظور خواهد شد.

تعریف سرقفلی:

سرقفلی شاخص تجارت است که شرکت را قادر می‌سازد که سودی بیشتر از سود متعارف سایر شرکت‌های مشابه و یا سودی بیشتر از سود نرمال بازده سرمایه‌گذاری عاید شرکت نماید. عواملی که ممکن است به میزان سرقفلی موثر باشند مثل موقعیت جا و مکان، معروفیت محصولات، اثربخشی، آگهی‌های تبلیغاتی، حسن شهرت مدیران، انحصاری بودن کالاها و... می‌باشد.

عدم ثبت حساب سرقفلی در دفاتر:

در اینصورت شریک جدید سهم خود را بابت سرقفلی پرداخت می‌کند، که در نتیجه مبلغ پرداختی توسط شریک جدید بابت حساب سرقفلی به بدهکار حساب وجه نقد منظور می‌شود و حساب سرمایه شرکای قدیم به نسبت تقسیم سود و زیان بستانکار می‌شود.

مثال: با توجه به مفروضات مثال قبل چنانچه علیرضا به عنوان شریک جدید سهم خود را بابت سرقفلی به حساب وجه نقد شرکت پرداخت نماید و در $\frac{1}{4}$ سود و زیان سهیم باشد؛ مطلوب است ثبت حسابداری مربوطه.

$$۱,۲۰۰,۰۰۰ \div \frac{1}{4} = ۴,۸۰۰,۰۰۰ \text{ ارزش متعارف دارایی}$$

$$۴,۸۰۰,۰۰۰ - ۳,۲۰۰,۰۰۰ = ۱,۶۰۰,۰۰۰ \text{ ارزش سرقفلی}$$

$$۱,۶۰۰,۰۰۰ \times \frac{1}{4} = ۴۰۰,۰۰۰ \text{ سهم سرقفلی علیرضا}$$

$$۴۰۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{1}{2} = ۲۰۰,۰۰۰ \text{ سهم محمد} \\ \frac{1}{2} = ۲۰۰,۰۰۰ \text{ سهم جواد} \end{cases}$$

۱- فقط ثبت سرقفلی

بد: وجه نقد ۴۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه محمد ۲۰۰,۰۰۰ ریال

سرمایه جواد ۲۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۵:

سرمایه محمد ۱,۰۰۰,۰۰۰

سرمایه جواد ۱,۰۰۰,۰۰۰

جمع سرمایه شرکای قدیم ۲,۰۰۰,۰۰۰

سرمایه علیرضا ۱,۰۰۰,۰۰۰

جمع سرمایه شرکت ۳,۰۰۰,۰۰۰

$$\text{سرمایه علیرضا} \quad ۳,۰۰۰,۰۰۰ \times \frac{۱}{۳} = ۱,۰۰۰,۰۰۰$$

$$\text{پاداش علیرضا} \quad ۱,۰۰۰,۰۰۰ - ۱,۰۰۰,۰۰۰ = ۰$$

$$\begin{cases} \frac{۱}{۳} = ۲۵۰,۰۰۰ \text{ سهم محمد} \\ \frac{۱}{۳} = ۲۵۰,۰۰۰ \text{ سهم جواد} \end{cases}$$

بد: وجه نقد ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

سرمایه محمد ۲۵۰,۰۰۰ ریال

سرمایه جواد ۲۵۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه علیرضا ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال

توجه: چنانچه شریک جدید دارای شهرت، اعتبار، امتیاز و یا تخصص ویژه‌ای باشد ممکن است شرکای قدیم به منظور استفاده از توانایی‌های شریک جدید جهت سودآوری بیشتر شرکت موافقت نمایند که شریک جدید مبلغ کمتری نسبت به سرمایه خود پرداخت نماید که این امر به معنی اختصاص پاداش برای شریک جدید بوده و ما به التفاوت پرداختی از حساب سرمایه شرکای قدیم کسر خواهد شد.

نسبت جدید تقسیم سود و زیان پس از ورود شریک جدید

نسبت جدید تقسیم سود و زیان پس از ورود شریک جدید نسبت مشارکت شرکای قدیم در سود و زیان نیز تغییر می‌کند.

مثال: با توجه به مفروضات مثال قبل (محمد و جواد به نسبت مساوی در سود و زیان سهیم بودند) چنانچه علیرضا به عنوان شریک جدید در $\frac{۱}{۴}$ سود جدید شرکت سهیم شود مطلوب است تعیین نسبت جدید سود و زیان شرکا پس از ورود شریک جدید.

$$\text{نسبت باقی مانده (محمد و جواد)} \quad ۱ - \frac{۱}{۴} = \frac{۳}{۴}$$

$$\text{نسبت جدید سهم محمد} \quad \frac{۳}{۴} \times \frac{۱}{۲} = \frac{۳}{۸}$$

$$\text{نسبت جدید سهم جواد} \quad \frac{۳}{۴} \times \frac{۱}{۲} = \frac{۳}{۸}$$

$$\text{جمع نسبت جدید محمد و جواد} \quad \frac{۳}{۸} + \frac{۳}{۸} = \frac{۶}{۸}$$

$$\text{نسبت سهم الشریکه جدید علیرضا} \quad \frac{۸}{۸} - \frac{۶}{۸} = \frac{۲}{۸}$$

مثال: فاطمه و زهرا شرکای یک شرکت تضامنی بوده که به ترتیب به نسبت ۱ و ۳ در سود و زیان شریک هستند. سرمایه هر یک از آن‌ها در شرکت ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. در تاریخ ۱۳۹۵/۰۱/۱۰ شرکا توافق کردند که نرجس به عنوان شریک جدید وارد شرکت شده و در $\frac{1}{3}$ سرمایه و سود و زیان سهمی گردد. مطلوب است ثبت حسابداری ورود شریک جدید در هر یک از حالات مستقل زیر.

- ۱- نرجس با پرداخت مبلغ ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال به هر یک از شرکای قدیم نصف سرمایه هر کدام را خریداری نموده باشد.
- ۲- نرجس با پرداخت مبلغ ۲,۶۰۰,۰۰۰ ریال وجه نقد به عنوان شریک جدید وارد شرکت شود. (بدون در نظر گرفتن سرقفلی)
- ۳- نرجس با پرداخت مبلغ ۲,۲۰۰,۰۰۰ ریال وجه نقد به عنوان شریک جدید وارد شرکت شود. (با در نظر گرفتن سرقفلی)
- ۴- نرجس با پرداخت مبلغ ۱,۷۰۰,۰۰۰ ریال وجه نقد به عنوان شریک جدید وارد شرکت شود. (با در نظر گرفتن پاداش)
- ۵- محاسبه نسبت جدید تقسیم سود و زیان پس از ورود شریک جدید.

حل ۱:

$$2,000,000 \times \frac{1}{3} = 1,000,000 \text{ کسر از سرمایه شرکا}$$

بد: سرمایه فاطمه ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه زهرا ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال
بس: سرمایه نرجس ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۲:

۴,۰۰۰,۰۰۰	جمع سرمایه شرکای قدیم
۲,۶۰۰,۰۰۰	سرمایه نرجس
۶,۶۰۰,۰۰۰	جمع سرمایه شرکت

$$2,600,000 \times \frac{1}{3} = 866,667 \text{ سرمایه نرجس}$$

$$2,600,000 - 866,667 = 1,733,333 \text{ پاداش شرکای قدیم}$$

$$400,000 \begin{cases} \frac{1}{4} = 100,000 \text{ پاداش فاطمه} \\ \frac{3}{4} = 300,000 \text{ پاداش زهرا} \end{cases}$$

بد: وجه نقد ۲,۶۰۰,۰۰۰ ریال
بس: سرمایه نرجس ۲,۲۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه فاطمه ۱۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه زهرا ۳۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۳:

۴,۰۰۰,۰۰۰	جمع سرمایه شرکای قدیم
۲,۲۰۰,۰۰۰	سرمایه نرجس
۶,۲۰۰,۰۰۰	جمع سرمایه شرکت

$$2,200,000 \div \frac{1}{3} = 6,600,000 \text{ ارزش متعارف دارایی}$$

$$6,600,000 - 6,200,000 = 400,000 \text{ ارزش سرقفلی}$$

$$400,000 \begin{cases} \frac{1}{4} = 100,000 \text{ سرقفلی سهم فاطمه} \\ \frac{3}{4} = 300,000 \text{ سرقفلی سهم زهرا} \end{cases}$$

بد: وجه نقد ۲,۲۰۰,۰۰۰ ریال
سرقفلی ۴۰۰,۰۰۰ ریال
بس: سرمایه فاطمه ۱۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه زهرا ۳۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه نرجس ۲,۲۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۴:

جمع سرمایه شرکای قدیم	۴,۰۰۰,۰۰۰
سرمایه نرجس	۱,۷۰۰,۰۰۰
جمع سرمایه شرکت	۵,۷۰۰,۰۰۰

$$\text{سرمایه نرجس } ۱,۹۰۰,۰۰۰ = ۵,۷۰۰,۰۰۰ \times \frac{۱}{۳}$$

$$\text{پاداش نرجس } ۲۰۰,۰۰۰ = ۱,۷۰۰,۰۰۰ - ۱,۹۰۰,۰۰۰$$

$$۲۰۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{۱}{۴} = ۵۰,۰۰۰ \text{ سهم فاطمه} \\ \frac{۳}{۴} = ۱۵۰,۰۰۰ \text{ سهم زهرا} \end{cases}$$

بد: وجه نقد ۱,۷۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه فاطمه ۵۰,۰۰۰ ریال
سرمایه زهرا ۱۵۰,۰۰۰ ریال
بس: سرمایه نرجس ۱,۹۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۵:

$$۱ - \frac{۱}{۳} = \frac{۲}{۳} \quad \text{نسبت باقی مانده (فاطمه و زهرا)}$$

$$\frac{۱}{۴} \times \frac{۲}{۳} = \frac{۲}{۱۲} = \frac{۱}{۶} \quad \text{نسبت جدید سهم فاطمه}$$

$$\frac{۳}{۴} \times \frac{۲}{۳} = \frac{۶}{۱۲} = \frac{۲}{۶} \quad \text{نسبت جدید سهم زهرا}$$

$$\frac{۱}{۶} + \frac{۲}{۶} = \frac{۳}{۶} \quad \text{جمع نسبت جدید فاطمه و زهرا}$$

$$\frac{۶}{۶} - \frac{۳}{۶} = \frac{۳}{۶} \quad \text{نسبت سهم الشرکه نرجس}$$

تمرین ۱۶: نادر و ناصر شرکای شرکت تضامنی نادر و شرکا به نسبت $\frac{۳}{۵}$ و $\frac{۲}{۵}$ در سود و زیان سهیم بوده و سرمایه هر یک از آن‌ها به ترتیب ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. در تاریخ ۳۱ خرداد ماه ۱۳۸۱، یاسر به عنوان شریک جدید وارد شرکت شود. مطلوب است انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه در تاریخ ورود یاسر، با فرض اینکه یاسر:

- ۱- با موافقت نادر، سهم الشرکه ناصر را به مبلغ ۱,۶۰۰,۰۰۰ ریال خریداری نماید.
- ۲- با موافقت ناصر، سهم الشرکه نادر را به مبلغ ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال خریداری نماید.
- ۳- با موافقت شرکا، $\frac{۱}{۴}$ سهم الشرکه نادر و $\frac{۱}{۳}$ سهم الشرکه ناصر را به مبلغ ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال خریداری نماید.

تمرین ۱۷: احمد و محمود شرکای یک شرکت تضامنی به نسبت $\frac{۱}{۳}$ و $\frac{۲}{۳}$ در سود و زیان سهیم بوده و سرمایه هر یک از آن‌ها به ترتیب ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. در تاریخ ۳۱ تیر ماه ۱۳۸۱ شرکا توافق نمودند که داوود با پرداخت مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال با نسبت $\frac{۱}{۵}$ به عنوان شریک جدید وارد شرکت شود. مطلوب است:

- ۱- انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه با فرض اینکه پرداخت داوود به عنوان پاداش شرکای قدیم تلقی شود.
- ۲- تعیین نسبت سود و زیان شرکا پس از ورود داوود.

تمرین ۱۸: بهمن و بهنام شرکای یک شرکت تضامنی به نسبت $\frac{2}{5}$ و $\frac{3}{5}$ در سود و زیان سهمیم بوده و سرمایه هر یک از آن‌ها ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. در تاریخ ۳۰ آبان ماه ۱۳۸۱ شرکا توافق نمودند که بهرام با پرداخت مبلغ ۱,۶۰۰,۰۰۰ ریال به عنوان شریک جدید وارد شرکت شده و در $\frac{1}{4}$ سود و زیان سهمیم گردد. شرکا توافق نمودند که اضافه پرداختی بهرام به عنوان سرقفلی شناسایی گردد؛ مطلوب است:

۱- انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه در ارتباط با سرمایه‌گذاری بهرام.

۲- تعیین ارزش دفتری سرقفلی و ثبت آن.

۳- تعیین نسبت سود و زیان شرکا پس از ورود بهرام.

ورود شریک جدید با تجدید ارزیابی دارایی‌ها و بدهی‌ها

در اغلب موارد در زمان ورود شریک جدید ارزش دارایی‌ها و بدهی‌های ثبت شده در دفاتر شرکت مورد قبول و توافق شرکای جدید و قدیم قرار نمی‌گیرد. مثلاً شرکای قدیم ادعا کنند که ارزش واقعی و روز برخی از دارایی‌ها (مثل زمین و ساختمان) بیشتر از ارزشی است که در دفاتر ثبت شده و یا شریک جدید ادعا نماید که ارزش دارایی‌های شرکت (مثل ماشین‌آلات و وسائط نقلیه) در اثر گذشت زمان و اسقاط آن‌ها و مستهلک شده‌اند و ارزش آن‌ها کاهش یافته است.

همچنین ممکن است در مورد بدهی‌های شرکت نیز عدم توافقاتی وجود داشته باشد و یا ممکن است شرکای قدیم حقی به نام سرقفلی برای شرکت قائل باشند و ...

در این شرایط کلیه دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت با توافق شرکا و یا توسط کارشناس رسمی دادگستری ارزیابی و قیمت‌گذاری شده و اثرات ناشی از تجدید ارزیابی در یک حساب مستقل به نام حساب تجدید ارزیابی ثبت می‌شود. ماهیت این حساب مشابه حساب خلاصه سود و زیان است؛ بدین ترتیب که مانده بستانکار نشان‌دهنده سود تجدید ارزیابی و مانده بدهکار این حساب بیانگر زیان تجدید ارزیابی خواهد بود. در نهایت سود و زیان تجدید ارزیابی به نسبت تقسیم سود و زیان شرکای قدیم منتقل می‌شود.

مثال: ترازنامه شرکت تضامنی عباس و شریک که به نسبت و در سود ۲ و ۱ زیان سهمیم می‌باشند در تاریخ ۱۳۹۱/۰۴/۳۱ به شرح زیر است.

شرکت عباس و شریک			
ترازنامه			
۱۳۹۱/۰۴/۳۱			
دارایی‌ها		بدهی‌ها و سرمایه	
وجه نقد	۳۵۰,۰۰۰	حسابهای پرداختی	۳۰۰,۰۰۰
حسابهای دریافتی	۶۵۰,۰۰۰	سود انباشته	۱۵۰,۰۰۰
موجودی کالا	۷۰۰,۰۰۰	اندوخته عمومی	۵۰,۰۰۰
ساختمان	۱,۹۰۰,۰۰۰		
- ذخیره استهلاک	(۱۰۰,۰۰۰)	سرمایه عباس	۲,۰۰۰,۰۰۰
ارزش دفتری ساختمان	۱,۸۰۰,۰۰۰	سرمایه مهدی	۱,۰۰۰,۰۰۰
جمع دارایی‌ها	۳,۵۰۰,۰۰۰	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۳,۵۰۰,۰۰۰

در این تاریخ تصمیم گرفتند صادق به عنوان شریک وارد شود و عملیات زیر صورت گرفت.

۱- صادق ۲۰۰,۰۰۰ ریال وجه نقد و یک دستگاه وسیله نقلیه ۸۰۰,۰۰۰ ریال وارد شرکت نمود و در $\frac{1}{5}$ سود و زیان سهمیم گردید.

۲- توافق شد برای حسابهای دریافتی مبلغ ۳۰,۰۰۰ ریال ذخیره مطالبات مشکوک الوصول در نظر گرفته شود.

۳- موجودی کالای شرکت ۷۵۰,۰۰۰ ریال قیمت‌گذاری شد.

۴- ساختمان این شرکت ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال کارشناسی شد.

- ۵- سرقفلی شرکت به مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال ارزش گذاری شد.
- ۶- هزینه تجدید ارزیابی دارایی ها مبلغ ۶۰,۰۰۰ ریال توسط شرکت پرداخت شد.
- مطلوب است:

- ۱- ثبت حسابداری ورود شریک جدید و تجدید ارزیابی دارایی ها و بدهی ها.
- ۲- تهیه ترازنامه پس از ورود شریک جدید.
- ۳- تعیین نسبت های جدید تقسیم سود و زیان پس از ورود شریک.

حل ۱:

۱۳۹۱/۰۴/۳۱	۱۳۹۱/۰۴/۳۱
۲- بد: حساب تجدید ارزیابی ۳۰,۰۰۰ ریال بس: ذمم الوصول ۳۰,۰۰۰ ریال	۱- بد: وجه نقد ۲۰۰,۰۰۰ ریال وسائط نقلیه ۸۰۰,۰۰۰ ریال بس: سرمایه صادق ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۴- بد: ساختمان ۱۰۰,۰۰۰ ریال ذخیره استهلاک ۱۰۰,۰۰۰ ریال بس: حساب تجدید ارزیابی ۲۰۰,۰۰۰ ریال	۳- بد: موجودی کالا ۵۰,۰۰۰ ریال بس: حساب تجدید ارزیابی ۵۰,۰۰۰ ریال
۶- بد: حساب تجدید ارزیابی ۶۰,۰۰۰ ریال بس: وجه نقد ۶۰,۰۰۰ ریال	۵- بد: سرقفلی ۳۰۰,۰۰۰ ریال بس: حساب تجدید ارزیابی ۳۰۰,۰۰۰ ریال
$۶۶۰.۰۰۰ \begin{cases} \frac{۲}{۳} = ۴۴۰.۰۰۰ \text{ سهم عباس} \\ \frac{۱}{۳} = ۲۲۰.۰۰۰ \text{ سهم مهدی} \end{cases}$	۷- بد: سود انباشته ۱۵۰,۰۰۰ ریال اندوخته عمومی ۵۰,۰۰۰ ریال بس: حساب تجدید ارزیابی ۲۰۰,۰۰۰ ریال
۸- بد: حساب تجدید ارزیابی ۶۶۰,۰۰۰ ریال بس: سرمایه عباس ۴۴۰,۰۰۰ ریال سرمایه مهدی ۲۲۰,۰۰۰ ریال	

سرمایه عباس		وجه نقد		حساب تجدید ارزیابی	
بستانکار	بدهکار	بستانکار	بدهکار	بستانکار	بدهکار
۲,۰۰۰,۰۰۰		۶۰,۰۰۰	۳۵۰,۰۰۰	۳ ۵۰,۰۰۰	۲ ۳۰,۰۰۰
۴۴۰,۰۰۰			۲۰۰,۰۰۰	۴ ۲۰۰,۰۰۰	۶ ۶۰,۰۰۰
۲,۴۴۰,۰۰۰			۴۹۰,۰۰۰	۵ ۳۰,۰۰۰	
				۷ ۲۰۰,۰۰۰	
				۶۶۰,۰۰۰	۶۶۰,۰۰۰
					۸
وسائط					
بستانکار	بدهکار				
۸۰۰,۰۰۰					
۸۰۰,۰۰۰					

سرمایه مهدی		سرمایه صادق		سرقفلی	
بستانکار	بدهکار	بستانکار	بدهکار	بستانکار	بدهکار
	۱,۰۰۰,۰۰۰		۱,۰۰۰,۰۰۰		۳۰۰,۰۰۰
۲۲۰,۰۰۰		۱		۵	
۱,۲۲۰,۰۰۰			۱,۰۰۰,۰۰۰		۳۰۰,۰۰۰

حل ۲:

شرکت عباس و شریک ترازنامه ۱۳۹۱/۰۵/۰۱			
دارایی‌ها	بدهی‌ها و سرمایه		
وجوه نقد	حسابهای پرداختی	۳۰۰,۰۰۰	
حسابهای دریافتی			
- ذ.م.م الوصول	سرمایه عباس	۲,۴۴۰,۰۰۰	
خالص حسابهای دریافتی	سرمایه مهدی	۱,۲۲۰,۰۰۰	
موجودی کالا	سرمایه صادق	۱,۰۰۰,۰۰۰	
ساختمان			
وسائط نقلیه			
سرقفلی			
جمع دارایی‌ها	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۴,۹۶۰,۰۰۰	۴,۹۶۰,۰۰۰

حل ۳:

$$1 - \frac{1}{5} = \frac{4}{5} \quad \text{نسبت باقی مانده (عباس و مهدی)}$$

$$\frac{2}{3} \times \frac{4}{5} = \frac{8}{15} \quad \text{نسبت جدید سهم عباس}$$

$$\frac{1}{3} \times \frac{4}{5} = \frac{4}{15} \quad \text{نسبت جدید سهم مهدی}$$

$$\frac{8}{15} + \frac{4}{15} = \frac{12}{15} \quad \text{جمع نسبت جدید عباس و مهدی}$$

$$\frac{15}{15} - \frac{12}{15} = \frac{3}{15} \quad \text{نسبت سهم الشرکه صادق}$$

تمرین ۱۹: محمدرضا و علیرضا شرکای شرکت تضامنی محمدرضا و برادران به نسبی ۳ و ۱ در سود و زیان سهیم می‌باشند. خلاصه ترازنامه شرکت در تاریخ ۳۱ مردادماه ۱۳۸۱ به شرح زیر است.

محمدرضا و برادران ترازنامه ۱۳۸۱/۰۵/۳۱			
دارایی‌ها	بدهی‌ها		
۶,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰		
	سرمایه محمد رضا	۳,۰۰۰,۰۰۰	
	سرمایه علیرضا	۲,۰۰۰,۰۰۰	
جمع دارایی‌ها	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۶,۰۰۰,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰

در تاریخ فوق شرکا موافقت نمودند که امیر رضا به عنوان شریک جدید وارد شرکت شده و مبلغ ۱,۲۵۰,۰۰۰ ریال به عنوان سهم سرمایه واریز و در $\frac{1}{5}$ کل سود و زیان سهم گردید. همچنین سرقفی شرکت در این تاریخ مبلغ ۶۰۰,۰۰۰ ریال ارزیابی گردید. مطلوب است انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه در تاریخ ورود امیررضا با فرض اینکه:

۱. امیررضا سهم خود را از سرقفی پرداخت کند.
۲. امیررضا سهم خود را از سرقفی پرداخت نکند.

تمرین ۲۰: کوروش و داریوش شرکای یک شرکت تضامنی به نسبت مساوی در سود و زیان سهم بوده و سرمایه هر یک از آن‌ها ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. در تاریخ ۳۰ مهر ماه ۱۳۸۱ شرکا موافقت نمودند کیانوش به عنوان شریک جدید وارد شرکت شده و در $\frac{1}{3}$ سرمایه و سود و زیان سهم گردد. مطلوب است انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه با فرض اینکه:

- ۱- کیانوش مبلغ ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال به عنوان آورده به شرکت پرداخت نماید.
- ۲- کیانوش مبلغ ۱,۷۰۰,۰۰۰ ریال به عنوان آورده به شرکت پرداخت نماید.
- ۳- کیانوش مبلغ ۲,۴۵۰,۰۰۰ ریال به عنوان آورده به شرکت پرداخت نماید.
- ۴- کیانوش مبلغ ۲,۴۵۰,۰۰۰ ریال به عنوان آورده به شرکت پرداخت نماید و اضافه پرداخت سرقفی شناسایی شود.

تمرین ۲۱: ترازنامه شرکت تضامنی شاهرخ و شاهین که به نسبت ۳ و ۲ در سود و زیان سهم می‌باشند در تاریخ ۳۱ شهریور ماه ۱۳۸۱ به شرح زیر است:

شرکت شاهین و شریک			
ترازنامه			
۱۳۸۱/۰۶/۳۱			
دارایی‌ها	بدهی‌ها و سرمایه		
وجه نقد	بستانکاران	۱۵۰,۰۰۰	۳۲۰,۰۰۰
بدهکاران	جاری شاهرخ	۲۰۰,۰۰۰	۱۳۰,۰۰۰
موجودی کالا	جاری شاهین	۶۰۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰
اثاثه اداری	سرمایه شاهرخ	۲۵۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰
ساختمان	سرمایه شاهین	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰
جمع دارایی‌ها	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۲,۷۰۰,۰۰۰	۲,۷۰۰,۰۰۰

در تاریخ فوق شرکا موافقت نمودند که شهریار با پرداخت مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال وجه نقد به عنوان سرمایه وارد شرکت شده و در $\frac{1}{4}$ سود و زیان سهم گردد. در این تاریخ درباره دارایی‌ها و بدهی‌ها شرکت توافقی‌هایی به شرح زیر به عمل آمد.

- ۱- مقرر شد برای بدهکاران ۵٪ ذخیره در نظر گرفته شود.
- ۲- موجودی کالا به مبلغ ۵۶۰,۰۰۰ ریال ارزیابی گردید.
- ۳- ساختمان به مبلغ ۱,۸۰۰,۰۰۰ ریال ارزیابی گردید.
- ۴- سرقفی شرکت به مبلغ ۸۰۰,۰۰۰ ریال ارزیابی گردید (شهریار سهم سرقفی خود را پرداخت کرده).
- ۵- هزینه‌های تجدید ارزیابی که طبق توافق شرکا به عهده شهریار می‌باشد بالغ بر ۱۰۰,۰۰۰ ریال گردید که توسط شرکت پرداخت شد.

مطلوب است:

۱. انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه در تاریخ ورود شهریار.
۲. تهیه ترازنامه شرکت بلافاصله پس از ورود شهریار.
۳. تعیین نسبت سود و زیان شرکا پس از ورود شهریار.

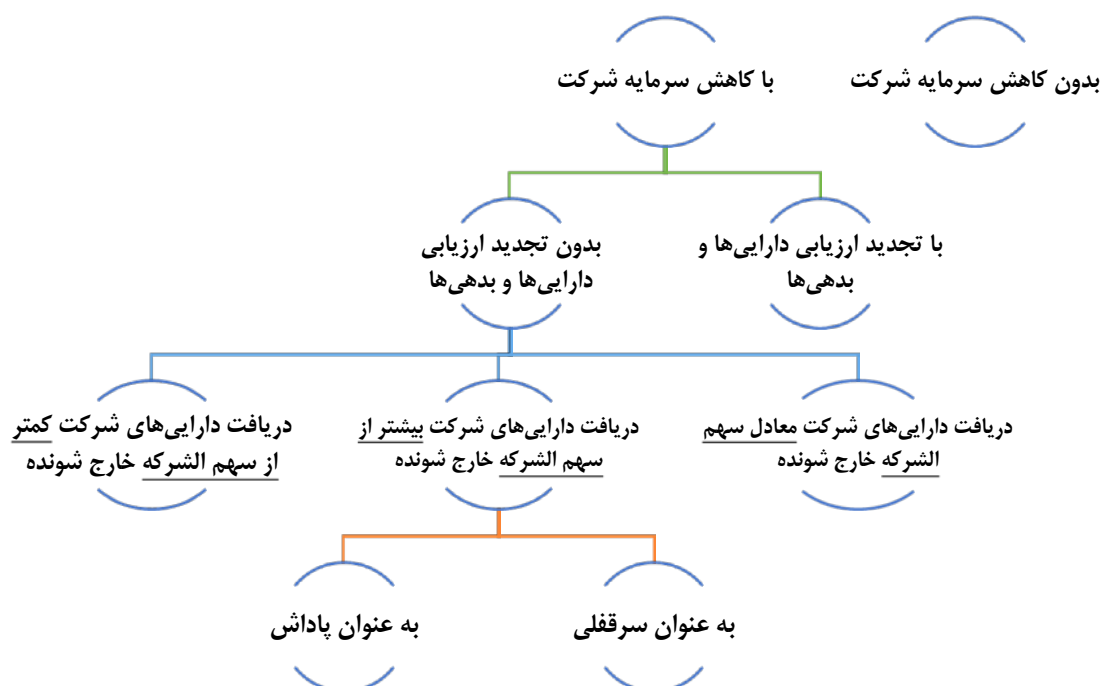
خروج شریک از شرکت تضامنی

- ۱- واگذاری سهم الشرکه شریک خارج شونده به یک یا چند نفر از شرکای باقی مانده. (بدون کاهش سرمایه شرکت)
- ۲- دریافت دارایی‌های شرکت. (با کاهش سرمایه شرکت)

الف) بدون تجدید ارزیابی

۱. دریافت دارایی‌های شرکت معادل سهم الشرکه خارج شونده.
۲. دریافت دارایی‌های شرکت بیشتر از سهم الشرکه خارج شونده. (A: پاداش _ B: سرقفلی)
۳. دریافت دارایی‌های شرکت کمتر از سهم الشرکه خارج شونده.

ب) با تجدید ارزیابی دارایی‌ها و بدهی‌ها

شرکایی که یک شرکت تضامنی تشکیل می‌دهند، حق ندارند بدون رضایت و توافق شرکا از شرکت خارج شده و یا سرمایه خود را به دیگران واگذار نمایند.

طبق ماده ۱۲۳ قانون تجارت در یک شرکت تضامنی هیچ یک از شرکا نمی‌تواند سهم خود را به دیگری واگذار کند مگر با رضایت تمام شرکا.

اگر شریکی به هر دلیلی مایل به ادامه حضور در شرکت نباشد ممکن است در دادگاه تقاضای انحلال شرکت کند. اما چنانچه شرکت و دادگاه دلایل وی را موجه نداند و سایر شرکا مایل به انحلال شرکت نباشند با تقاضای سایر شرکا ممکن است به جای انحلال شرکت حکم به اخراج و خروج آن شریک صادر نماید.

از لحاظ حسابداری خروج شریک از شرکت تضامنی در ۶ حالت ممکن است صورت گیرد. (طبق نمودار بالا)

مثال: محمد، رضا و جواد شرکای یک شرکت تضامنی بوده که هر کدام مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال در این شرکت سرمایه‌گذاری نموده و سود و زیان را به ترتیب به نسبت $\frac{2}{5}$ ، $\frac{2}{5}$ و $\frac{1}{5}$ بین فرد تقسیم می‌کنند. پس از مدتی از فعالیت این شرکت با رضایت و توافق سایر شرکا مقرر گردید جواد از شرکت خارج شود. مطلوب است ثبت حسابداری مربوط به خروج شریک از شرکت در هر یک از حالات مستقل زیر:

- ۱- جواد ۳۰٪ سهم الشرکه خود را به مبلغ ۲۰۰,۰۰۰ ریال به محمد و مابقی را به مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال به رضا واگذار نماید.
- ۲- جواد با دریافت مبلغ ۶۰۰,۰۰۰ ریال وجه نقد و ۴۰۰,۰۰۰ ریال موجودی کالا از شرکت خارج شود.
- ۳- جواد مبلغ ۱,۳۰۰,۰۰۰ ریال وجه نقد از شرکت دریافت کند (توافق شد مازاد پرداختی به جواد به عنوان پاداش نامبرده باشد).
- ۴- جواد مبلغ ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال وجه نقد از شرکت دریافت کند (توافق شد مازاد پرداختی به جواد به عنوان سرقتی به ایشان در نظر گرفته شود).
- ۵- جواد با دریافت مبلغ ۷۵۰,۰۰۰ ریال از وجه نقد از شرکت خارج شود.

حل ۱:

$$1,000,000 \begin{cases} \text{سهم جواد } 30\% = 300,000 \\ \text{سهم باقر } 70\% = 700,000 \end{cases}$$

بد: سرمایه جواد ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال
 بس: سرمایه محمد ۳۰۰,۰۰۰ ریال
 سرمایه رضا ۷۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۲:

بد: سرمایه جواد ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال
 بس: وجه نقد ۶۰۰,۰۰۰ ریال
 موجودی کالا ۴۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۳:

$$1,300,000 - 1,000,000 = 300,000 \text{ پاداش جواد}$$

$$300,000 \begin{cases} \text{سهم محمد } \frac{2}{4} = 150,000 \\ \text{سهم رضا } \frac{2}{4} = 150,000 \end{cases}$$

بد: سرمایه محمد ۱۵۰,۰۰۰ ریال
 سرمایه رضا ۱۵۰,۰۰۰ ریال
 سرمایه جواد ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال
 بس: وجه نقد ۱,۳۰۰,۰۰۰ ریال

توجه: نسبت‌ها تغییر می‌کند زیرا جواد از شرکت خارج می‌شود.

حل ۴:

$$1,200,000 - 1,000,000 = 200,000 \text{ سرقتی سهم جواد}$$

$$200,000 \div \frac{1}{5} = 1,000,000 \text{ ارزش کل سرقتی}$$

$$1,000,000 \begin{cases} \text{سرقتی سهم محمد } \frac{2}{5} = 400,000 \\ \text{سرقتی سهم رضا } \frac{2}{5} = 400,000 \\ \text{سرقتی سهم جواد } \frac{1}{5} = 200,000 \end{cases}$$

۱- بد: سرقتی ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه محمد ۴۰۰,۰۰۰ ریال
 سرمایه رضا ۴۰۰,۰۰۰ ریال
 سرمایه جواد ۲۰۰,۰۰۰ ریال

۲- بد: سرمایه جواد ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال

بس: وجه نقد ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۵:

پاداش شرکای باقی مانده $۲۵۰,۰۰۰ = ۷۵۰,۰۰۰ - ۱,۰۰۰,۰۰۰$

$$۲۵۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{۲}{۴} = ۱۲۵,۰۰۰ \text{ پاداش محمد} \\ \frac{۲}{۴} = ۱۲۵,۰۰۰ \text{ پاداش رضا} \end{cases}$$

۱- بد: سرمایه جواد	۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال
بس: وجه نقد	۷۵۰,۰۰۰ ریال
سرمایه محمد	۴۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه رضا	۴۰۰,۰۰۰ ریال

توجه: نسبت‌ها تغییر می‌کند زیرا جواد از شرکت خارج می‌شود.

تمرین ۲۲: محمد، عادل و پیروز شرکای یک شرکت تضامنی بوده و به نسبت ۴ و ۵ و ۱ در سود و زیان شرکت سهام هستند مانده حساب سرمایه شرکا در تاریخ ۱۳۸۳/۰۵/۰۱ به ترتیب ۱۱ و ۸ و ۱۷ میلیون ریال می‌باشد. در این تاریخ محمد تصمیم می‌گیرد که باتوافق سایرین از شرکت خارج شود. مطلوب است ثبت حسابداری خروج محمد در دفاتر روزنامه عمومی شرکت در هر یک از مفروضات مستقل زیر:

- ۱- محمد $\frac{۳}{۴}$ سرمایه خود را به مبلغ ۱۰,۵۰۰,۰۰۰ ریال به عادل و مابقی را به مبلغ ۲,۸۰۰,۰۰۰ ریال به پیروز واگذار نماید.
- ۲- شرکت بابت سهم الشرکه محمد چکی به مبلغ ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال و یک فقره سفته به ۶ ماهه به مبلغ ۹,۰۰۰,۰۰۰ ریال صادر و به وی تسلیم می‌دارد.
- ۳- محمد با دریافت مبلغ ۱۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال وجه نقد از شرکت خارج می‌گردد (توافق شد مازاد پرداختی به عنوان سرقفلی ایشان شناسایی شود).
- ۴- محمد با دریافت مبلغ ۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال از محل صندوق شرکت، از شرکت خارج شود.

تمرین ۲۳: محمد، میثم و میلاد شرکای یک شرکت تضامنی به نسبت $\frac{۱}{۶}$ ، $\frac{۲}{۶}$ و $\frac{۳}{۶}$ در سود و زیان سهام بوده و سرمایه هر یک از آن‌ها ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. در تاریخ ۱۳ اردیبهشت ۱۳۸۱ محمد به دلیل عدم تفاهم با سایر شرکا از شرکت خارج گردید. مطلوب است انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه، با فرض اینکه:

۱. محمد با دریافت مبلغ ۱,۶۵۰,۰۰۰ ریال سهم الشرکه خود را به میثم واگذار نماید.
۲. محمد با دریافت مبلغ ۱,۳۵۰,۰۰۰ ریال سهم الشرکه خود را به میلاد واگذار نماید.
۳. محمد با دریافت مبلغ ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال از صندوق شرکت، از شرکت خارج گردد.
۴. محمد با دریافت مبلغ ۱,۳۰۰,۰۰۰ ریال از صندوق شرکت، از شرکت خارج گردد.
۵. محمد با دریافت مبلغ ۱,۸۰۰,۰۰۰ ریال از صندوق شرکت، از شرکت خارج گردد.
۶. محمد با دریافت مبلغ ۱,۸۰۰,۰۰۰ ریال از صندوق شرکت، از شرکت خارج شود (توافق شد مازاد پرداختی به عنوان سرقفلی ایشان شناسایی شود).

خروج شریک با تجدید ارزیابی دارایی‌ها و بدهی‌ها

در صورتیکه ارزش واقعی دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت بین شرکا توافق حاصل نشود در اینصورت دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت مورد تجدید ارزیابی قرار گرفته و اثرات ناشی از آن در یک حساب واسطه به نام حساب تجدید ارزیابی منظور می‌شود. همچنین برای تعیین سرمایه نهایی شریک خارج شونده در دفاتر ایجاد و کلیه متعلق به وی در آن منعکس می‌شود.

حساب‌هایی که در هنگام خروج شریک از شرکت، محاسبه و به عنوان سهم سرمایه شریک خارج شونده منظور می‌شود به شرح زیر است:

- ۱- سهم شریک خارج شونده از سود و زیان تجدید ارزیابی.
- ۲- سهم شریک خارج شونده از سرقفلی.
- ۳- هزینه‌های تجدید ارزیابی (چنانچه هزینه‌های تجدید ارزیابی به عهده شریک خارج شونده باشد).
- ۴- بستن کلیه حساب‌های شخصی شریک خارج شونده شامل: حساب جاری _ حساب برداشت _ وام.
- ۵- کلیه حقوقی که طبق شرکت‌نامه در زمان خروج شریک به وی تعلق می‌گیرد؛ مثل سود تضمینی سرمایه _ حق الزحمه _ سهم شریک خارج شونده از سود و زیان تا تاریخ خروج.
- ۶- سهم شریک خارج شونده از سود انباشته و اندوخته‌ها.
- ۷- پس از انجام ثبت‌های فوق، مانده حساب سرمایه شریک خارج شونده باینگر حقوق واقعی متعلق به وی می‌باشد که به میزان مانده این حساب از دارایی‌های شرکت به وی پرداخت می‌شود. به این ترتیب کلیه حساب‌های مربوط به شریک خارج شونده در دفاتر شرکت بسته می‌شود.

مثال: ترازنامه شرکت تضامنی الف و شرکا در تاریخ ۱۳۹۵/۰۶/۳۱ به شرح زیر است. طبق شرکت‌نامه نسبت تقسیم سود و زیان به ترتیب ۲ و ۱ برای الف و ج می‌باشد.

شرکت الف و شرکا			
ترازنامه			
۱۳۹۵/۰۶/۳۱			
دارایی‌ها		بدهی‌ها و سرمایه	
وجه نقد	۱۵۰,۰۰۰	حساب‌های پرداختی	۱۰۰,۰۰۰
حساب‌های دریافتی	۲۰۰,۰۰۰	اندوخته عمومی	۱۵۰,۰۰۰
موجودی کالا	۲۰۰,۰۰۰	جاری الف	۵۰,۰۰۰
تجهیزات	۲۵۰,۰۰۰	جاری ب	۳۰,۰۰۰
		جاری ج	۲۰,۰۰۰
		سرمایه الف	۱۵۰,۰۰۰
		سرمایه ب	۱۰۰,۰۰۰
		سرمایه ج	۲۰۰,۰۰۰
جمع دارایی‌ها	۸۰۰,۰۰۰	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۸۰۰,۰۰۰

در تاریخ فوق شریک ج با رضایت سایر شرکا از شرکت خارج گردید. برای تعیین سهم الشرکه ایشان ارزیابی‌های زیر صورت گرفت:

- ۱- توافق شد ذخیره‌ای معادل ۱۰٪ برای حساب‌های دریافتی منظور گردد.
- ۲- موجودی کالا به مبلغ ۱۷۰,۰۰۰ ریال قیمت گذاری شد.
- ۳- تجهیزات شرکت ۳۰۰,۰۰۰ ریال ارزیابی گردید.
- ۴- طبق شرکت‌نامه در صورت فوت یا خروج یکی از شرکا سهم او از سود تا تاریخ حضور در شرکت بر اساس متوسط سود سه سال قبل محاسبه می‌گردد. سود سه سال قبل به ترتیب ۱۳۰,۰۰۰ و ۱۲۰,۰۰۰ و ۱۴۰,۰۰۰ ریال بوده است.
- ۵- سرقفلی شرکت به مبلغ ۲۴۰,۰۰۰ ریال برآورد گردید.
- ۶- با توجه به کمبود نقدینگی شرکت در زمان خروج «ج» توافق شد سرمایه نهایی ایشان جزء حساب‌های پرداختی شرکت منظور گردد.

مطلوب است ثبت‌های حسابداری مربوط به تجدید ارزیابی بدهی‌ها و دارایی‌های شرکت و ثبت حسابداری خروج شریک و تهیه ترازنامه شرکت پس از خروج شریک از شرکت.

$$200.000 \times 10\% = 20.000$$

۲- بد: حساب تجدیدارزیابی ۳۰,۰۰۰ ریال
بس: موجودی کالا ۳۰,۰۰۰ ریال

۱- بد: حساب تجدیدارزیابی ۲۰,۰۰۰ ریال
بس: ذ.م.م الوصول ۲۰,۰۰۰ ریال

$$130.000 + 120.000 + 140.000 = 390.000$$

۳- بد: تجهیزات ۵۰,۰۰۰ ریال

$$390.000 \div 3 = 130.000 \text{ متوسط سود سه ساله}$$

بس: حساب تجدیدارزیابی ۵۰,۰۰۰ ریال

$$130.000 \times \frac{1}{5} \times \frac{6}{12} = 13.000 \text{ سهم ج}$$

۴- بد: سود انباشته ۱۳,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه «ج» ۱۳,۰۰۰ ریال

۶- بد: جاری «ج» ۲۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه «ج» ۲۰,۰۰۰ ریال

۵- بد: سرقتی ۲۴۰,۰۰۰ ریال

بس: حساب تجدیدارزیابی ۲۴۰,۰۰۰ ریال

۸- بد: حساب تجدیدارزیابی ۲۴۰,۰۰۰ ریال

$$150.000 \times \frac{1}{5} = 30.000$$

بس: سرمایه الف ۹۶,۰۰۰ ریال

۷- بد: اندوخته عمومی ۳۰,۰۰۰ ریال

سرمایه ب ۹۶,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه «ج» ۳۰,۰۰۰ ریال

سرمایه ج ۴۸,۰۰۰ ریال

توجه: با ثبت ۷ تمام حساب‌هایی که در هنگام خروج شریک از شرکت، لازم است محاسبه و به عنوان سهم سرمایه شریک خارج شوند منظور شود، تمام می‌شود. حال باید T حساب تجدید ارزیابی را با توجه به ثبت‌ها تشکیل دهیم تا مشخص شود این عملیات با سود همراه بوده یا زیان داشته.

محاسبات ثبت ۸

حساب تجدید ارزیابی			
بستانکار		بدهکار	
۳	۵۰,۰۰۰	۱	۲۰,۰۰۰
۵	۲۴۰,۰۰۰	۲	۳۰,۰۰۰
	۲۴۰,۰۰۰	۸	۲۴۰,۰۰۰

$$240.000 \left\{ \begin{array}{l} \frac{2}{5} = 96.000 \text{ سهم الف} \\ \frac{2}{5} = 96.000 \text{ سهم ب} \\ \frac{1}{5} = 48.000 \text{ سهم ج} \end{array} \right.$$

با توجه به بستانکار شدن حساب تجدید ارزیابی متوجه می‌شویم که این عملیات با سود همراه بوده که باید به نسبت معین بین شرکا تقسیم شود. حال باید ثبت نهایی یا ثبت خروج شریک را هم بنویسیم. برای اینکار باید T سرمایه شریک خارج شوند را تشکیل بدهیم و با ثبت نهایی مانده آن را هم ببندیم.

سرمایه ج			
بستانکار		بدهکار	
	۲۰۰,۰۰۰		
۴	۱۳,۰۰۰		
۶	۲۰,۰۰۰		
۷	۳۰,۰۰۰		
۸	۴۸,۰۰۰		
	۳۱۱,۰۰۰	۹	۳۱۱,۰۰۰

ثبت خروج «ج»

۹- بد: سرمایه شریک ۳۱۱,۰۰۰ ریال

بس: حساب‌های پرداختی ۳۱۱,۰۰۰ ریال

توجه: سرمایه ج به حساب‌های پرداختی بسته شد چون در صورت سوال، قید شده سرمایه نهایی ایشان جزء حساب‌های پرداختی شرکت منظور گردد.

حساب‌های پرداختی		شرکت الف و شرکا ترازنامه ۱۳۹۵/۰۶/۳۱			
بستانکار	بدهکار	بدهی‌ها و سرمایه	دارایی‌ها		
۱۰۰,۰۰۰		۴۱۱,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	وجه نقد	
۳۱۱,۰۰۰	۹	۱۲۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	حساب‌های دریافتی	
۴۱۱,۰۰۰		(۱۳,۰۰۰)	(۲۰,۰۰۰)	ذ.م.م الوصول	
		۵۰,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰	خالص ح دریافتی	
		۳۰,۰۰۰	۱۷۰,۰۰۰	موجودی کالا	
		۲۴۶,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	تجهیزات	
		۱۹۶,۰۰۰	۲۴۰,۰۰۰	سرقفلی	
		۱,۰۴۰,۰۰۰	۱,۰۴۰,۰۰۰	جمع دارایی‌ها	
		جمع بدهی‌ها و سرمایه			
اندوخته عمومی					
بستانکار	بدهکار				
۱۵۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰				۷
۱۲۰,۰۰۰					

تمرین ۲۴: هومن، هامون و همایون شرکای شرکت تضامنی هومن و شرکا هستند برخی از مفاد شرکت نامه عبارتند از:
الف) سود و زیان پس از ۱۲٪ سود تضمین شده سرمایه به ترتیب به نسبت ۵۰٪، ۳۰٪ و ۲۰٪ بین هومن و همایون تقسیم می‌شود.
ب) در صورت فوت یا خروج یکی از شرکا مبلغی که به وی تعلق می‌گیرد عبارتند از:

- مانده حساب سرمایه و حساب جاری وی
- سهم وی از اندوخته عمومی
- سود تضمین شده سرمایه از تاریخ آخرین ترازنامه تا تاریخ فوت یا خروج
- سهم او از سود شرکت (کل سود سالانه شرکت معادل میانگین سود سه سال گذشته برآورد می‌شود).
- سهم او از سرقفلی شرکت (کل سرقفلی سالانه شرکت معادل جمع سود سه سال گذشته برآورد می‌شود).

ترازنامه شرکت در تاریخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۹ به شرح زیر می‌باشد.

شرکت تضامنی هومن و شرکا ترازنامه ۱۳۹۱/۱۲/۲۹			
بدهی‌ها و سرمایه	دارایی‌ها		
۳۰۰,۰۰۰	۲,۴۸۰,۰۰۰	وجه نقد	
بستانکاران	۴۷۰,۰۰۰	بدهکاران	
۳,۰۰۰,۰۰۰	۱,۲۵۰,۰۰۰	موجودی کالا	
سرمایه هومن	۶۰۰,۰۰۰	اثاثه	
سرمایه هامون	۲,۰۰۰,۰۰۰	ساختمان	
سرمایه همایون	۶۰۰,۰۰۰		
اندوخته عمومی	۶,۸۰۰,۰۰۰	جمع دارایی‌ها	
۵۰۰,۰۰۰	جمع بدهی‌ها و سرمایه		
۶,۸۰۰,۰۰۰			

همایون در تاریخ ۱۳۹۱/۰۸/۳۰ فوت نمود. در این تاریخ مانده بدهکار حساب جاری وی ۲۳۰,۰۰۰ ریال بود و سود سه سال گذشته به ترتیب ۳۸۰,۰۰۰ ریال، ۵۰۰,۰۰۰ ریال و ۴۷۰,۰۰۰ ریال بوده است. مطلوب است:

- انجام ثبت مربوط به خروج؛ یعنی فوت همایون در دفاتر روزنامه.
- تنظیم حسابی که سهم الشرکه قابل پرداخت به ورثه را نشان می‌دهد.
- انجام ثبت مربوط به تسفیه حساب با ورثه همایون با فرض اینکه بابت قسمتی از سهم الشرکه وی مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال موجودی کالا و بابت بقیه وجه نقد پرداخت شود.

تمرین ۲۵: ترازنامه شرکت تضامنی هوشنگ و شرکا به تاریخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۹ به شرح زیر است.

شرکت تضامنی هوشنگ و شرکا			
ترازنامه			
۱۳۸۱/۱۲/۲۹			
دارایی‌ها	بدهی‌ها و سرمایه		
وجه نقد	بستانکاران	۴۵۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰
بدهکاران	جاری سیروس	۵۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰
موجودی کالا	سرمایه هوشنگ	۶۵۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰
اثاثه	سرمایه بیژن	۵۰۰,۰۰۰	۷۵۰,۰۰۰
ساختمان	سرمایه سیروس	۱,۵۰۰,۰۰۰	۷۵۰,۰۰۰
جمع دارایی‌ها	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۳,۶۰۰,۰۰۰	۳,۶۰۰,۰۰۰

در تاریخ فوق سیروس به علت کهولت سن با توافق شرکا از شرکت خارج شد. برای تعیین سهم الشرکه سیروس عملیات زیر صورت گرفت:

- ۱- مقرر شد برای بدهکاران ذخیره معادل ۲٪ در نظر گرفته شود.
- ۲- موجودی کالا مبلغ ۷۰۰,۰۰۰ ریال و ساختمان ۱,۷۰۰,۰۰۰ ارزیابی گردید.
- ۳- سرقفلی شرکت مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال برآورد گردید و مقرر شد حساب سرقفلی در دفاتر ایجاد نگردد.
- ۴- هزینه تجدید ارزیابی مبلغ ۸۵,۰۰۰ ریال به عهده سیروس است.
- ۵- قرار شد کل سهم الشرکه سیروس به عنوان وام در شرکت باقی بماند.

مطلوب است:

- ۱- انجام ثبت‌های مربوط به تجدید ارزیابی دارایی‌ها در دفتر روزنامه.
- ۲- تعیین سهم الشرکه سیروس در تاریخ خروج.
- ۳- تهیه ترازنامه شرکت بلافاصله پس از خروج سیروس.

انحلال و تصفیه شرکت‌های تضامنی:

انحلال شرکت تضامنی به معنی پایان فعالیت‌های آن شرکت می‌باشد. طبق ماده ۱۳۶ قانون تجارت شرکت تضامنی در موارد زیر منحل می‌شود:

- ۱- وقتی که شرکت شرکت موضوعی که برای آن تشکیل شده است (طبق شرکت‌نامه) انجام داده یا انجام آن غیر ممکن باشد.
- ۲- در صورتیکه شرکت برای مدت معینی تشکیل شده باشد (طبق شرکت‌نامه) و آن مدت منقضی شده باشد.
- ۳- در صورت ورشکستگی شرکت.
- ۴- در صورت توافق و رضایت کلیه شرکا.
- ۵- در صورت رای قطعی دادگاه صالح.
- ۶- در صورت فوت یا مهجوریت هر یک از شرکا و عدم موافقت قائم مقام وی با ادامه فعالیت شرکت.
- ۷- در صورت ورشکستگی هر یک از شرکا به شرط آنکه ۶ ماه از تقاضای مدیر تصفیه گذشته باشد.

مراحل تصفیه شرکت‌های تضامنی

پس از اعلام انحلال شرکت عملیات تصفیه توسط مدیر یا مدیران تصفیه به شکل زیر صورت می‌گیرد:

- ۱- فروش دارایی‌ها و وصول دارایی‌های شرکت
- ۲- پرداخت بدهی‌های شرکت
- ۳- پرداخت هزینه‌های مربوط به تصفیه
- ۴- تعیین سود و زیان حاصل از تصفیه شرکت و انتقال آن به حساب سرمایه شرکا به نسبت تقسیم سود و زیان
- ۵- توزیع وجه نقد باقی مانده بین شرکا

فاصله زمانی بین اعلام انحلال شرکت و توزیع وجوه نقد باقی مانده بین شرکا، دوره تصفیه نامیده می‌شود. در این دوره مسئولیت امور شرکت و عملیات تصفیه به عهده مدیر یا مدیران تصفیه است که ممکن است از بین شرکا و یا از افراد خارج از شرکت انتخاب شود.

حسابداری تصفیه به ۲ روش انجام می‌شود: (۱) روش آنی (۲) روش تدریجی

روش آنی تصفیه در یک دوره زمانی کوتاه مدت صورت می‌گیرد به این ترتیب که فروش دارایی‌ها، وصول مطالبات و پرداخت بدهی‌ها در یک دوره زمانی معین (دوره زمانی کوتاه مدت) صورت می‌گیرد.

حسابداری عملیات تصفیه به روش آنی به دو شیوه امکان پذیر است:

الف) استفاده از حساب تصفیه

ب) استفاده از حساب سود و زیان تصفیه

توجه: ماهیت این ۲ حساب مانند حساب خلاصه سود و زیان و حساب تجدید ارزیابی می‌باشد.

در روش تصفیه تدریجی، عملیات اجرایی تصفیه از جمله فروش دارایی‌ها، وصول مطالبات، پرداخت بدهی‌ها به تدریج و طی چند مرحله و در مدت زمانی طولانی صورت می‌گیرد. در این روش از هیچ‌گونه حساب واسطه استفاده نمی‌شود. (نه از حساب تصفیه و نه از حساب سود و زیان تصفیه)

در این روش سود و زیان ناشی از فروش دارایی‌ها و یا وصول مطالبات و یا پرداخت هزینه‌های تصفیه مستقیماً به حساب سرمایه شرکا بسته می‌شود (به نسبت تقسیم سود و زیان).

توجه: در این درس انحلال شرکت و تصفیه آن، به روش آنی و با استفاده از حساب سود و زیان تصفیه تدریس می‌شود.

مثال: الف و ب شرکای شرکت تضامنی بوده و به نسبت ۳ و ۲ در سود و زیان در ۱۳۹۳/۱۲/۲۹ شرکا تصمیم گرفتند شرکت را منحل نمایند. ترازنامه شرکت در این تاریخ به شرح زیر است:

شرکت تضامنی الف و شریک			
ترازنامه			
۱۳۹۳/۱۲/۲۹			
دارایی‌ها	بدهی‌ها و سرمایه		
وجوه نقد	اسناد پرداختنی	۶۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰
بدهکاران	حساب پرداختنی	۲۴۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰
موجودی کالا	اندوخته عمومی	۳۰۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰
ماشین آلات	حساب جاری الف	۵۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰
ذخیره استهلاک ماشین آلات	حساب جاری الف	(۵۰,۰۰۰)	۱۰۰,۰۰۰
ارزش دفتری ماشین آلات	سرمایه الف	۴۵۰,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰
	سرمایه ب	۶۰۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰
جمع دارایی‌ها	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۱,۶۵۰,۰۰۰	۱,۶۵۰,۰۰۰

سایر اطلاعات به شرح زیر است:

- ۱- مبلغ ۱۹۰,۰۰۰ ریال از مطالبات شرکت وصول و بقیه لاوصول تلقی شد.
- ۲- موجودی کالای شرکت به مبلغ ۲۶۰,۰۰۰ ریال به آقای ب واگذار شد.
- ۳- ماشین آلات شرکت ۴۰۰,۰۰۰ ریال فروخته شد.
- ۴- زمین به مبلغ ۶۵۰,۰۰۰ ریال به فروش رسید.
- ۵- اسناد پرداختنی را آقای الف متقبل شد که تصفیه نماید.
- ۶- حساب‌های پرداختنی از محل وجه نقد پرداخت شد.
- ۷- هزینه تصفیه جمعاً به مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریال توسط شرکت پرداخت شد.

مطلوب است:

- ۱- ثبت‌های حسابداری مربوط به انحلال و تصفیه شرکت به روش آنی با استفاده از حساب سود و زیان تصفیه.
- ۲- تهیه ترازنامه قبل از تصفیه نهایی.

۱- بد: وجه نقد ۱۹۰,۰۰۰ ریال	۲- بد: سرمایه «ب» ۲۶۰,۰۰۰ ریال
سود و زیان تصفیه ۵۰,۰۰۰ ریال	سود و زیان تصفیه ۴۰,۰۰۰ ریال
بس: بدهکاران ۲۴۰,۰۰۰ ریال	بس: موجودی کالا ۳۰۰,۰۰۰ ریال

۳- بد: وجه نقد ۴۰۰,۰۰۰ ریال	۴- بد: وجه نقد ۶۵۰,۰۰۰ ریال
ذخیره استهلاک ۵۰,۰۰۰ ریال	بس: زمین ۶۰۰,۰۰۰ ریال
سود و زیان تصفیه ۵۰,۰۰۰ ریال	سود و زیان تصفیه ۵۰,۰۰۰ ریال
بس: ماشین آلات ۵۰۰,۰۰۰ ریال	

۵- بد: اسناد پرداختنی ۱۰۰,۰۰۰ ریال	۶- بد: حساب‌های پرداختنی ۳۰۰,۰۰۰ ریال
بس: سرمایه «الف» ۱۰۰,۰۰۰ ریال	بس: وجه نقد ۳۰۰,۰۰۰ ریال

۷- بد: سود و زیان تصفیه ۵۰,۰۰۰ ریال	۸- بد: اندوخته عمومی ۲۵۰,۰۰۰ ریال
بس: وجه نقد ۵۰,۰۰۰ ریال	بس: سود و زیان تصفیه ۲۵۰,۰۰۰ ریال

۹- بد: جاری «الف» ۲۰۰,۰۰۰ ریال
جاری «ب» ۱۰۰,۰۰۰ ریال
بس: سرمایه «الف» ۲۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه «ب» ۱۰۰,۰۰۰ ریال

سود و زیان تصفیه			
بستانکار		بدهکار	
۴	۵۰,۰۰۰	۱	۵۰,۰۰۰
۸	۲۵۰,۰۰۰	۲	۴۰,۰۰۰
		۳	۵۰,۰۰۰
		۷	۵۰,۰۰۰
		۱۰	۱۱۰,۰۰۰
	۱۱۰,۰۰۰		

$$110,000 \left\{ \begin{array}{l} \frac{3}{5} = 66,000 \text{ سهم الف} \\ \frac{2}{5} = 44,000 \text{ سهم ب} \end{array} \right.$$

شرکت تضامنی الف و شریک ترازنامه قبل از انحلال			
دارایی‌ها		بدهی‌ها و سرمایه	
وجه نقد		سرمایه الف	۸۱۶,۰۰۰
		سرمایه ب	۱۳۴,۰۰۰
جمع دارایی‌ها		جمع بدهی‌ها و سرمایه	۹۵۰,۰۰۰

۱۰- بد: سود و زیان تصفیه ۱۱۰,۰۰۰ ریال
 ۱۱- بد: سرمایه «الف» ۸۱۶,۰۰۰ ریال
 بس: سرمایه «الف» ۶۶,۰۰۰ ریال
 سرمایه «ب» ۴۴,۰۰۰ ریال
 بس: وجه نقد ۹۵۰,۰۰۰ ریال
 سرمایه «ب» ۱۳۴,۰۰۰ ریال

سرمایه ب		سرمایه الف		وجه نقد	
بستانکار	بدهکار	بستانکار	بدهکار	بستانکار	بدهکار
۲۵۰,۰۰۰	۲۶۰,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰		۳۰۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰
۱۰۰,۰۰۰		۱۰۰,۰۰۰		۵۰,۰۰۰	۱۹۰,۰۰۰
۴۴,۰۰۰		۲۰۰,۰۰۰			۴۰۰,۰۰۰
۱۳۴,۰۰۰	۱۳۴,۰۰۰	۶۶,۰۰۰			۶۵۰,۰۰۰
		۸۱۶,۰۰۰	۸۱۶,۰۰۰	۹۵۰,۰۰۰	۹۵۰,۰۰۰

طرز عمل با مانده بدهکار حساب سرمایه شرکا:

هنگام تصفیه شرکت‌های تضامنی چنانچه به دلیل تقسیم زیان تصفیه بین شرکا مانده حساب سرمایه یک یا چند نفر از شرکا بدهکار شود، در برخورد با این مانده بدهکار برای رفع آن دو حالت وجود دارد.

الف) شریک بدهکار توانایی پرداخت بدهی خود را داشته باشد. در این حالت ثبت حسابداری زیر اعمال می‌شود.

بد: وجه نقد XX

بس: سرمایه شریک XX

ب) شریک بدهکار به علت ورشکستگی توانایی پرداخت بدهی‌های خود را نداشته باشد. در این حالت حساب سرمایه بقیه‌ی

شرکا به نسبت تقسیم سود و زیان بدهکار شده و حساب سرمایه آن شریک بستانکار می‌شود.

تمرین ۲۶: ترازنامه شرکت تضامنی فاضل و باقر که به نسبت $\frac{۵}{۸}$ و $\frac{۳}{۸}$ در سود و زیان سهیم می‌باشند در تاریخ ۳۰ آذر ماه ۱۳۸۱ به شرح زیر است:

شرکت تضامنی فاضل و شریک ترازنامه ۱۳۸۱/۰۹/۳۰			
دارایی‌ها		بدهی‌ها و سرمایه	
وجه نقد		بستانکاران	۵۵۰,۰۰۰
بدهکاران		جاری فاضل	۳۴۰,۰۰۰
ذ.م.م الوصول		جاری باقر	۲۳۰,۰۰۰
خالص بدهکاران		سرمایه فاضل	۲,۰۰۰,۰۰۰
موجودی کالا		سرمایه باقر	۱,۰۰۰,۰۰۰
ساختمان		اندوخته عمومی	۵۰۰,۰۰۰
ذخیره استهلاک ساختمان			
ارزش دفتری ساختمان			
جمع دارایی‌ها		جمع بدهی‌ها و سرمایه	۴,۶۲۰,۰۰۰

در تاریخ فوق تصمیم به انحلال شرکت گرفتند. در جریان تصفیه عملیات زیر انجام شد:

- ۱- موجودی کالا به مبلغ ۱,۳۰۰,۰۰۰ ریال به باقر واگذار شد.
- ۲- ساختمان به مبلغ ۲,۲۰۰,۰۰۰ ریال به فاضل واگذار شد.
- ۳- مبلغ ۵۴۰,۰۰۰ ریال از مطالبات وصول گردیده و بقیه لاوصول تلقی شد.
- ۴- بدهی به بستانکاران از محل وجود نقد پرداخت گردید.
- ۵- هزینه تصفیه به مبلغ ۱۰۰,۰۰۰ ریال نقداً پرداخت گردید.

مطلوب است:

- ۱- انجام ثبت‌های مربوطه به عملیات تصفیه در دفاتر روزنامه.
- ۲- نمایش حساب‌های وجوه نقد، تصفیه و سرمایه شرکا.

تمرین ۲۷: هاشم، قاسم و کاظم شرکای شرکت تضامنی هاشم و برادران به نسبت $\frac{2}{5}$ ، $\frac{2}{5}$ و $\frac{1}{5}$ در سود و زیان سهیم می‌باشند. ترازنامه شرکت در تاریخ ۳۱ شهریور ماه ۱۳۸۱ به شرح زیر است:

شرکت تضامنی هاشم و برادران			
ترازنامه			
۱۳۸۱/۰۶/۳۱			
دارایی‌ها		بدهی‌ها و سرمایه	
وجوه نقد	۳۸۰,۰۰۰	بستانکاران	۴۳۰,۰۰۰
جاری کاظم	۶۵۰,۰۰۰	جاری هاشم	۳۵۰,۰۰۰
بدهکاران	۶۰۰,۰۰۰	جاری قاسم	۲۷۰,۰۰۰
موجودی کالا	۱,۷۲۰,۰۰۰		
ساختمان	۴,۰۰۰,۰۰۰	سرمایه هاشم	۲,۵۰۰,۰۰۰
ذخیره استهلاک ساختمان	(۸۰۰,۰۰۰)	سرمایه قاسم	۲,۳۰۰,۰۰۰
ارزش دفتری ساختمان	۳,۲۰۰,۰۰۰	سرمایه کاظم	۷۰۰,۰۰۰
جمع دارایی‌ها	۶,۵۵۰,۰۰۰	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۶,۵۰۰,۰۰۰

در تاریخ فوق به علت ورشکستگی کاظم، شرکا تصمیم گرفتند شرکت را منحل کنند. در جریان تصفیه، عملیات زیر انجام شد:

- ۱- موجودی کالا به مبلغ ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال به فروش رسید.
- ۲- ساختمان به مبلغ ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال به هاشم واگذار گردید.
- ۳- مبلغ ۵۶۰,۰۰۰ ریال از مطالبات وصول گردید و بقیه لاوصول تلقی شد.
- ۴- بدهی به بستانکاران را از محل وجه نقد پرداخت شد.
- ۵- هزینه تصفیه به مبلغ ۹۰,۰۰۰ ریال نقداً پرداخت گردید.

مطلوب است:

- ۱- انجام ثبت‌های مربوط به عملیات تصفیه در دفتر روزنامه.
- ۲- نمایش حساب‌های وجوه نقد، تصفیه و سرمایه شرکا.

تمرین ۲۸: فرهاد، اکبر و شریف شرکای یک شرکت تضامنی بوده که سود و زیان را به نسبت مساوی بین خود تقسیم می‌کنند. در تاریخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۹ شرکت آن‌ها منحل گردید و وضعیت مالی آن‌ها به شرح زیر است.

شرکت تضامنی فرهاد و شرکا			
ترازنامه			
۱۳۸۱/۱۲/۲۹			
دارایی‌ها	بدهی‌ها و سرمایه		
صندوق	بستانکاران	۸۰۰,۰۰۰	۸,۰۰۰,۰۰۰
بدهکاران	جاری فرهاد	۶,۲۰۰,۰۰۰	۴,۰۰۰,۰۰۰
موجودی کالا	جاری اکبر	۱۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
تأسیسات		۱۲,۰۰۰,۰۰۰	
ساختمان	سرمایه فرهاد	۸,۵۰۰,۰۰۰	۱۲,۰۰۰,۰۰۰
ذخیره استهلاک ساختمان	سرمایه اکبر	(۵۰۰,۰۰۰)	۱۰,۰۰۰,۰۰۰
ارزش دفتری ساختمان	سرمایه شریف	۸,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
جمع دارایی‌ها	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۳۸,۰۰۰,۰۰۰	۳۸,۰۰۰,۰۰۰

در حین مراحل تصفیه زمین و ساختمان مبلغ ۶,۴۰۰,۰۰۰ ریال تأسیسات و ماشین آلات ۹,۶۰۰,۰۰۰ ریال و موجودی کالا به مبلغ ۸,۸۰۰,۰۰۰ ریال به فروش رسیدند و مبلغ ۵,۶۰۰,۰۰۰ ریال از بدهکاران وصول و بقیه سوخت شده تلقی گردید.

هزینه‌های تصفیه ۸۸۰,۰۰۰ ریال بوده که توسط شرکت پرداخت گردید.

حساب بستانکاران از محل وجه نقد پرداخت گردید.

شریف به دلیل ورشکستگی قادر به پرداخت بدهی سرمایه خود نیست.

مطلوب است:

۱- ثبت در دفتر روزنامه کلیه مراحل تصفیه و بستن حساب‌ها (با استفاده از حساب سود و زیان تصفیه)

۲- نمایش حساب سود و زیان تصفیه حساب صندوق و حساب سرمایه هر یک از شرکا در دفتر کل.

بخش چهارم: شرکت‌های عملی - مشارکت خاص - سرمایه‌گذاری مشترک - شرکت غیر تجاری

تعریف شرکت تجاری: شرکت‌هایی که در اداره ثبت شرکت‌ها به ثبت می‌رسند و مشمول قانون تجارت می‌شوند.

ویژگی‌های شرکت عملی به شرح زیر است:

- ۱- توافق یا قراردادی بین ۲ یا چند نفر شریک حقیقی یا حقوقی.
- ۲- توافق در خصوص اجرای یک سری وظایف توسط شرکا.
- ۳- تقسیم سود یا زیان حاصل از مشارکت خاص به نسبت توافق شده بین شرکا.
- ۴- توزیع وجه نقد موجودی در پایان قرارداد و تصفیه شرکت.

نکته قابل توجه اینکه کلیه قوانین و مقررات حاکم بر شرکت‌های تضامنی در خصوص شرکت‌های عملی نیز حاکم می‌باشد و هر یک از شرکای شرکت عملی در مقابل کلیه دیون و بدهی‌های شرکت عملی مسئولیت دارد.

لازم به ذکر است هر یک از شرکا بابت انجام وظیفه یا مسئولیتی که در مشارکت خاص داشته باشد ممکن است حق الزحمه، پاداش، کارمزد و یا کمیسیون از شرکت دریافت دارند.

چنانچه در خصوص تقسیم سود و زیان بین شرکا در شرکت عملی توافق خاصی نشده باشد، سود و زیان حاصل از سود و زیان به نسبت مساوی بین شرکا تقسیم خواهد شد.

مشارکت خاص معمولاً بطور موقت برای انجام یک پروژه خاص و طی یک دوره محدود در فعالیت اقتصادی (مثل مشارکت در تولید یک محصول، مشارکت در امور ساختمانی، مشارکت در خرید و فروش کالا و املاک و ...) تشکیل گردیده و پس از انجام عملیات موضوع مشارکت خاتمه می‌یابد و سود و زیان حاصل از آن بر اساس نسبت توافق شده قبلی بین شرکا تقسیم می‌شود.

عملیات حسابداری شرکت‌های عملی

عملیات حسابداری مشارکت خاص به مدت زمان انجام عملیات و موضوع مشارکت بستگی دارد و به طور کلی برای حسابداری مشارکت خاص ۲ روش وجود دارد:

الف) نگهداری دفاتر جداگانه

در مواردی که حجم عملیات مشارکت خاص نسبتاً زیاد بوده و انتظار می‌رود که مشارکت در یک دوره طولانی انجام پذیرد برای مشارکت خاص حساب‌ها در دفاتر جداگانه نگهداری می‌شود. و کلیه معاملات مربوط به مشارکت علاوه بر دفاتر شرکت در دفاتر شخصی هر یک از شرکا نیز ثبت می‌شود.

ب) روش ثبت در دفاتر شرکا

در مواردی که انتظار می‌رود عملیات مشارکت خاص در یک دوره کوتاه انجام پذیرد و معاملات معدودی رخ دهد، نگهداری دفاتر جداگانه برای ثبت عملیات حسابداری مشارکت خاص ضروری نبوده و عملیات حسابداری مربوطه فقط در دفاتر شخصی شرکا نیز ثبت می‌شود.

در این درس نحوه‌ی حسابداری شرکت‌های عملی در دفاتر جداگانه تدریس می‌شود.

مثال: منوچهر و چنگیز که هر کدام پیمانکار ساختمانی می‌باشند برای ساخت یک مجتمع تجاری که مبلغ قرارداد آن ۷۵۰,۰۰۰ ریال است یک شرکت عملی تشکیل دادند و قرار شد سود و زیان را به نسبت مساوی بین خود تقسیم کنند. بدین منظور یک حساب مشترک افتتاح نموده و عملیات زیر در این ارتباط صورت گرفته است.

- ۱- هر یک از شرکا مبلغ ۱۰۰,۰۰۰ ریال به حساب بانک مشترک واریز نمودند.
- ۲- مبلغ ۱۵,۰۰۰ ریال بابت هزینه‌های نقشه‌کشی، توسط منوچهر پرداخت شد.
- ۳- مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریال بابت خرید یک دستگاه جرثقیل از حساب بانک مشترک پرداخت گردید.
- ۴- ۲۰٪ مبلغ قرارداد به عنوان پیش‌دریافت وصول و به حساب بانک مشترک پرداخت شد.
- ۵- مبلغ ۱۳۵,۰۰۰ ریال بابت مواد و مصالح خریداری شده از محل بانک مشترک پرداخت شد.
- ۶- مواد و مصالح خریداری شده توسط منوچهر ۱۵۰,۰۰۰ ریال و توسط چنگیز ۱۰۰,۰۰۰ ریال بوده است.
- ۷- مبلغ ۸۰,۰۰۰ ریال بابت دستمزد کارگران از محل بانک مشترک پرداخت شد.
- ۸- پروژه تکمیل و مابقی مبلغ قرارداد وصول شد.
- ۹- موجودی مواد و مصالح باقی مانده پس از اتمام قرارداد به مبلغ ۳۸,۰۰۰ ریال ارزیابی و به منوچهر واگذار شد.
- ۱۰- جرثقیل به مبلغ ۳۲,۰۰۰ ریال قیمت‌گذاری و به چنگیز واگذار گردید.
- ۱۱- پس از اتمام پروژه و تقسیم سود و زیان حاصل از مشارکت باقی مانده و وجه نقد (بانک مشترک) بین شرکا تقسیم شود.

مطلوب است: ثبت عملیات مربوط به مشارکت و تصفیه حساب نهایی بین شرکا در دفاتر مشارکت خاص به صورت جداگانه.

توجه: در شرکت‌های عملی حساب‌های موقت نداریم یعنی حساب‌هایی که در پایان سال مالی با حساب خلاصه سود و زیان بسته می‌شوند مثل خرید، فروش، تخفیفات، هزینه‌ها، درآمد، موجودی اول و پایان و ... به جای آن حسابی به اسم حساب مشارکت داریم با همان ماهیت.

۱- بد: بانک مشترک ۲۰۰,۰۰۰ ریال بس: سرمایه منوچهر ۱۰۰,۰۰۰ ریال سرمایه چنگیز ۱۰۰,۰۰۰ ریال	۲- بد: حساب مشارکت ۱۵,۰۰۰ ریال بس: سرمایه منوچهر ۱۵,۰۰۰ ریال
۳- بد: حساب مشارکت ۵۰,۰۰۰ ریال بس: بانک مشترک ۵۰,۰۰۰ ریال	۴- بد: بانک مشترک ۱۵۰,۰۰۰ ریال بس: پیش‌دریافت مشارکت ۱۵۰,۰۰۰ ریال
۵- بد: حساب مشارکت ۱۳۵,۰۰۰ ریال بس: بانک مشترک ۱۳۵,۰۰۰ ریال	۶- بد: حساب مشارکت ۲۵۰,۰۰۰ ریال بس: سرمایه منوچهر ۱۵۰,۰۰۰ ریال سرمایه چنگیز ۱۰۰,۰۰۰ ریال
۷- بد: حساب مشارکت ۸۰,۰۰۰ ریال بس: بانک مشترک ۸۰,۰۰۰ ریال	۸- بد: بانک مشترک ۶۰۰,۰۰۰ ریال پیش‌دریافت قرارداد ۱۵۰,۰۰۰ ریال بس: حساب مشارکت ۷۵۰,۰۰۰ ریال
۹- بد: سرمایه منوچهر ۳۸,۰۰۰ ریال بس: حساب مشارکت ۳۸,۰۰۰ ریال	۱۰- بد: سرمایه چنگیز ۳۲,۰۰۰ ریال بس: حساب مشارکت ۳۲,۰۰۰ ریال
۱۱- بد: حساب مشارکت ۲۹۰,۰۰۰ ریال بس: سرمایه منوچهر ۱۴۵,۰۰۰ ریال سرمایه چنگیز ۱۴۵,۰۰۰ ریال	۱۲- بد: سرمایه منوچهر ۳۷۲,۰۰۰ ریال سرمایه چنگیز ۳۱۳,۰۰۰ ریال بس: وجه نقد ۶۸۵,۰۰۰ ریال

حساب مشارکت			
بستانکار		بدهکار	
۸	۷۵۰,۰۰۰	۲	۱۵,۰۰۰
۹	۳۸,۰۰۰	۳	۵۰,۰۰۰
۱۰	۳۲,۰۰۰	۵	۱۳۵,۰۰۰
		۶	۲۵۰,۰۰۰
		۷	۸۰,۰۰۰
	۲۹۰,۰۰۰	۱۱	۲۹۰,۰۰۰

سرمایه چنگیز			
بستانکار		بدهکار	
۱	۱۰۰,۰۰۰	۱۰	۳۲,۰۰۰
۶	۱۰۰,۰۰۰		
۱۱	۱۴۵,۰۰۰		
	۳۱۳,۰۰۰	۱۲	۳۱۳,۰۰۰

بانک مشترک			
بستانکار		بدهکار	
۳	۵۰,۰۰۰	۱	۲۰۰,۰۰۰
۵	۱۳۵,۰۰۰	۴	۱۵۰,۰۰۰
۷	۸۰,۰۰۰	۸	۶۰۰,۰۰۰
۱۲	۶۸۵,۰۰۰		۶۸۵,۰۰۰

سرمایه منوچهر			
بستانکار		بدهکار	
۱	۱۰۰,۰۰۰	۹	۳۸,۰۰۰
۲	۱۵,۰۰۰		
۶	۱۵۰,۰۰۰		
۱۱	۱۴۵,۰۰۰		
	۳۷۲,۰۰۰	۱۲	۳۷۲,۰۰۰

دفاتر شخصی چنگیز	دفاتر شخصی منوچهر
۱- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۱۰۰,۰۰۰ ریال بس: وجه نقد ۱۰۰,۰۰۰ ریال	۱- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۱۰۰,۰۰۰ ریال بس: وجه نقد ۱۰۰,۰۰۰ ریال
۲- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۱۰۰,۰۰۰ ریال بس: وجه نقد ۱۰۰,۰۰۰ ریال	۲- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۱۵,۰۰۰ ریال بس: وجه نقد ۱۵,۰۰۰ ریال
۳- بد: ماشین‌آلات ۳۲,۰۰۰ ریال بس: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۳۲,۰۰۰ ریال	۳- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۱۵۰,۰۰۰ ریال بس: وجه نقد ۱۵۰,۰۰۰ ریال
۴- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۱۴۵,۰۰۰ ریال بس: سود حاصل از مشارکت ۱۴۵,۰۰۰ ریال	۴- بد: موجودی مواد و مصالح ۳۸,۰۰۰ ریال بس: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۳۸,۰۰۰ ریال
۵- بد: وجه نقد ۳۱۳,۰۰۰ ریال بس: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۳۱۳,۰۰۰ ریال	۵- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۱۴۵,۰۰۰ ریال بس: سود حاصل از مشارکت ۱۴۵,۰۰۰ ریال
	۶- بد: وجه نقد ۳۷۲,۰۰۰ ریال بس: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۳۷۲,۰۰۰ ریال

تمرین ۲۹: ناصر و منصور برای خرید و فروش پسته یک مشارکت خاص تشکیل دادند و قرار شد سود و زیان را به نسبت ۲ و ۱ بین خود تقسیم کنند. برای این منظور در تاریخ اول مرداد ماه یک حساب بانک مشترک افتتاح گردید. ناصر ۵۰۰,۰۰۰ ریال و منصور ۲۵۰,۰۰۰ ریال به این حساب واریز کردند. عملیات زیر از طریق حساب بانکی مشترک صورت گرفته است.

۳ مرداد خرید	۶۰۰,۰۰۰ ریال	۴ مرداد هزینه حمل و بیمه کالای خریداری شده	۴۰,۰۰۰ ریال
۵ مرداد انبارداری	۲۵,۰۰۰ ریال	۲۶ مرداد فروش کالا	۹۰۰,۰۰۰ ریال
۳۱ مرداد برداشت ناصر	۵۰,۰۰۰ ریال	۳۱ مرداد برداشت منصور	۲۵,۰۰۰ ریال
۷ شهریور خرید کالا	۴۵۰,۰۰۰ ریال	۸ شهریور هزینه حمل و بیمه کالای خریداری شده	۴۰,۰۰۰ ریال
۲۰ شهریور فروش کالا	۴۲۵,۰۰۰ ریال		

در پایان مشارکت قسمتی از کالاها به فروش نرسیده بود، به مبلغ ۱۳۰,۰۰۰ ریال به ناصر واگذار گردید و موجودی حساب مشترک بین شرکا تقسیم و شرکت تصفیه شد.

مطلوب است: ثبت عملیات مربوط به مشارکت و تصفیه حساب نهایی در دفاتر شرکت و دفاتر شخصی به صورت جداگانه.

تمرین ۳۰: احمد و محمود که هر کدام صاحب یک کارگاه تولیدی می باشند برای توسعه و گسترش فعالیت های خود یک شرکت عملی برای تولید پوشاک زمستانه تشکیل دادند. احمد به عنوان مدیر شرکت انتخاب شد و مقرر شد ۵٪ خالص فروش به عنوان کارمزد به ایشان اختصاص یابد و همچنین مقرر شد ۱۰٪ بهره به سرمایه شرکا تعلق گیرد. فعالیت های مشارکت خاص در ۳ ماهه آذر لغایت بهمن ماه ۱۳۹۵ به شرح زیر است:

- ۱- یک حساب بانک مشترک افتتاح و هر یک از شرکا به مبلغ ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال به این حساب واریز کردند.
- ۲- احمد مقدار ۱,۰۰۰ متر پارچه از قرار هر متر ۱,۵۰۰ ریال از محل کارگاه شخصی خود به کارگاه شرکت عملی انتقال داد و بابت هزینه حمل آن مبلغ ۲۰۰,۰۰۰ ریال پرداخت نموده است.
- ۳- محمود مقدار ۵۰۰ متر پارچه از قرار هر متر ۲,۰۰۰ ریال خریداری و به کارگاه شرکت عملی انتقال داد و بابت هزینه حمل آن مبلغ ۱۰۰,۰۰۰ ریال پرداخت نموده است.
- ۴- هزینه خرید نخ خیاطی و دکمه مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال بوده که از محل حساب بانک مشترک پرداخت شد.
- ۵- تعداد ۵۰۰ دست لباس تولید شده که هزینه تولید هر دست ۲,۰۰۰ ریال بوده که ۵۰٪ آن از محل بانک مشترک پرداخت و مابقی توسط محمود پرداخت شد.
- ۶- تعداد ۴۵۰ دست لباس تولیدی به قیمت هر دست ۱۰,۰۰۰ ریال فروخته شد که ۸۰٪ وجه آن نقداً و مابقی به صورت نسیه می باشد.
- ۷- مابقی لباس تولیدی به قیمت هر دست ۸,۰۰۰ ریال به احمد واگذار شده است.
- ۸- هزینه اجاره کارگاه به مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال از محل بانک مشترک پرداخت شد.
- ۹- ۷۵٪ مطالبات شرکت بابت فروش نسیه محصولات وصول و مابقی سوخت گردید.
- ۱۰- طبق توافق شرکا سود و زیان به نسبت ۲ و ۱ به ترتیب بین احمد و محمود تقسیم می شود.
- ۱۱- وجه نقد موجود در شرکت بین شرکا توزیع و شرکت تصفیه گردید.

مطلوب است: ثبت عملیات مربوط به مشارکت و تصفیه حساب نهایی بین شرکا در دفاتر مشارکت خاص به صورت جداگانه.

تمرین ۳۱: قاسم که به امر صادرات و واردات اشتغال دارد، تصمیم گرفت زعفران تولید ایران را در بازار امارات عرضه نماید. برای این منظور با جاسم که یک تاجر ساکن دبی می‌باشد یک مشارکت خاص تشکیل دادند و مقرر شد سود و زیان مشارکت به نسبت $\frac{2}{3}$ و $\frac{1}{3}$ به ترتیب بین قاسم و جاسم تقسیم گردد.

- ✓ در اول تیر ماه ۱۳۹۱ قاسم ۱,۰۰۰ مثقال زعفران به قیمت هر مثقال ۴۰۰,۰۰۰ ریال خریداری و در تاریخ ۵ تیر ماه برای جاسم ارسال داشت و مبلغ ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال بابت هزینه‌های بارگیری، حمل و بیمه پرداخت نمود.
- ✓ در تاریخ ۱۰ تیر ماه جاسم ۱۹۲,۰۰۰ درهم جهت هزینه‌های گمرکی و ترخیص کالا پرداخت نمود.
- ✓ تا پایان تیر ماه جاسم ۸۰۰ مثقال از زعفران‌ها را از قرار هر کیلو ۲۶۰ درهم و ۱۷۵ مثقال را از قرار هر مثقال ۲۴۴ درهم به فروش رسانید و مبلغ زیر را برای قاسم حواله کرد.

۱۵ مرداد ۱۲۴,۰۰۰ درهم

۱۶ شهریور ۶۴,۰۰۰ درهم

- ✓ سایر هزینه‌های پرداختی توسط جاسم به شرح زیر است.

انبارداری ۲,۵۰۰ درهم

آگهی و تبلیغات ۴,۰۰۰ درهم

حق العمل فروشندگان جزء ۳,۹۲۰ درهم

- ✓ در پایان شهریور ماه ۱۳۹۱ شرکا تصمیم گرفتند حساب فی‌مابین خود و مشارکت خاص را تصفیه نمایند بدین منظور توافق نمودند موجودی کالای نزد جاسم به جز مقدار ۵ مثقال که به عنوان نمونه در فروشگاه مورد استفاده بود و مقرر شد بطور

رایگان به جاسم واگذار شود؛ مابقی به قیمت هر مثقال ۱۶۴ درهم به جاسم واگذار شود.

با فرض اینکه نرخ تسعیر در تمام مدت ثابت و به قرار هر درهم ۲,۵۰۰ ریال می باشد؛ مطلوب است:

ثبت حسابداری مربوط به مشارکت و تصفیه حساب نهایی بین شرکا در دفاتر مشترک خاص بطور جداگانه.

حل تمرینات اصول حسابداری ۲

تمرین ۱: خانم ایمانی سرپرست فروش بخش لوازم آرایشی فروشگاه ایمانی می‌باشد. وی ماهانه حقوقی معادل ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال بعلاوه ۵٪ فروش به عنوان پاداش دریافت می‌دارد. فروش بخش لوازم آرایشی فروشگاه ایمان در ماه گذشته ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده است. با فرض اینکه نرخ مالیات ۱۰٪ و نرخ حق بیمه سهم کارگر و کارفرما به ترتیب ۷٪ و ۲۳٪ باشد، مطلوب است:

۱- محاسبه جمع حقوق و مزایای خانم ایمانی در ماه گذشته.

۲- تعیین جمع کسورات مربوط به حقوق و مزایای خانم ایمانی.

۳- تعیین مبلغ خالص قابل پرداخت به خانم ایمانی.

۴- محاسبه حق بیمه سهم کارفرما.

۵- انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه.

حل ۱: $2,500,000 = \text{حقوق پایه}$

$750,000 = 15,000,000 \times 5\% = \text{پاداش}$

$3,250,000 = 2,500,000 + 750,000 = \text{جمع حقوق و مزایا}$

حل ۲: $227,500 = 3,250,000 \times 7\% = \text{هزینه بیمه}$

$325,000 = 3,250,000 \times 10\% = \text{هزینه مالیات}$

$552,500 = 227,500 + 325,000 = \text{جمع کسورات}$

حل ۳: $2,697,500 = 3,250,000 - 552,500 = \text{مبلغ قابل پرداخت}$

حل ۴: $747,500 = 3,250,000 \times 23\% = \text{حق بیمه کارفرما}$

مؤسسه ایمانی								
لیست حقوق و دستمزد								
فروردین ماه ۱۳۸۱								
ردیف	نام و نام خانوادگی	شماره بیمه	حقوق و مزایا		جمع حقوق و مزایا	کسورات		خالص پرداختی
			پاداش	حقوق پایه		بیمه (۷٪)	مالیات (۱۰٪)	
۱	خانم ایمانی	XX	۷۵۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	۳,۲۵۰,۰۰۰	۲۲۷,۵۰۰	۳۲۵,۰۰۰	۲,۶۹۷,۵۰۰
						۷۴۷,۵۰۰		
						۹۷۵,۰۰۰		
						حق بیمه سهم کارفرما ۲۳٪		
						جمع حق بیمه		

حل ۵:

پایان ماه ۱۳۸۱/۰۱/۳۱

۱- بد: هزینه حقوق ۳,۲۵۰,۰۰۰

۲- بد: هزینه حقوق ۷۴۷,۵۰۰ ریال

بس: بیمه پرداختنی ۲۲۷,۵۰۰ ریال

بس: بیمه پرداختنی ۷۴۷,۵۰۰ ریال

مالیات پرداختنی ۳۲۵,۰۰۰ ریال

حقوق پرداختنی ۲,۶۹۷,۵۰۰ ریال

تمرین ۲: اطلاعات زیر از مدارک سیستم حقوق و دستمزد مؤسسه حسابرسی بهبود ارقام، که دارای ۵ نفر کارمند می‌باشد در فروردین ماه ۱۳۸۱ استخراج شده است.

نام	ساعت کارکرد	نرخ هر ساعت کار عادی	مساعده
	ساعت	ریال	ریال
مجید اسکندری	۲۲۶	۴۰,۰۰۰	۴,۰۰۰,۰۰۰
مسعود امیری	۱۹۶	۲۵,۰۰۰	—
بیژن چمن گلی	۲۱۱	۱۸,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰
محمد کتال	۱۸۶	۲۰,۰۰۰	—
روح‌اله یوسفی	۲۳۶	۱۵,۰۰۰	—

سایر اطلاعات به شرح زیر است:

- ۱- ساعت کار عادی ماهانه ۱۷۶ ساعت می‌باشد.
- ۲- نرخ هر ساعت اضافه کاری ۴۰٪ بیشتر از نرخ هر ساعت کار عادی است.
- ۳- کارکنان شامل بیمه تأمین اجتماعی بوده و سقف حقوق و مزایا مشمول بیمه ۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال در ماه می‌باشد.
- ۴- جمع حقوق و مزایا تا مبلغ ۲,۲۰۰,۰۰۰ ریال در ماه معاف از مالیات بوده و نسبت به مازاد آن ۱۰٪ مالیات تعلق می‌گیرد.

مطلوب است:

- ۱- تهیه لیست حقوق و دستمزد مؤسسه برای فروردین ماه ۱۳۸۱.
- ۲- انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه.

مؤسسه حسابداری بهبود ارقام										
لیست حقوق و دستمزد فروردین ماه ۱۳۸۱										
ردیف	نام و نام خانوادگی	ساعات کارکرد	حقوق و مزایا		جمع حقوق و مزایا	کسورات			جمع کسورات	خالص پرداختی
			حقوق پایه	اضافه کاری		بیمه	مالیات	مساعده		
۱	مجید اسکندری	۲۲۶	۷,۰۴۰,۰۰۰	۲,۸۰۰,۰۰۰	۹,۸۴۰,۰۰۰	۵۶۰,۰۰۰	۷۶۴,۰۰۰	۴,۰۰۰,۰۰۰	۵,۳۲۴,۰۰۰	۴,۵۱۶,۰۰۰
۲	مسعود امیری	۱۹۶	۴,۴۰۰,۰۰۰	۷۰۰,۰۰۰	۵,۱۰۰,۰۰۰	۳۵۷,۰۰۰	۲۹۰,۰۰۰	—	۶۴۷,۰۰۰	۴,۴۵۳,۰۰۰
۳	بیژن چمن گلی	۲۱۱	۳,۱۶۸,۰۰۰	۸۸۲,۰۰۰	۴,۰۵۰,۰۰۰	۲۳۸,۵۰۰	۱۸۵,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۹۶۸,۵۰۰	۲,۰۸۱,۵۰۰
۴	محمد کتال	۱۸۶	۳,۵۲۰,۰۰۰	۲۸۰,۰۰۰	۳,۸۰۰,۰۰۰	۲۶۶,۰۰۰	۱۶۰,۰۰۰	—	۴۲۶,۰۰۰	۳,۳۷۴,۰۰۰
۵	روح‌اله یوسفی	۲۳۶	۲,۶۴۰,۰۰۰	۱,۲۶۰,۰۰۰	۳,۹۰۰,۰۰۰	۲۷۳,۰۰۰	۱۷۰,۰۰۰	—	۴۴۳,۰۰۰	۳,۴۵۷,۰۰۰
جمع		۱۰۵۵	۲۰,۷۶۸,۰۰۰	۵,۹۲۲,۰۰۰	۲۶,۶۹۰,۰۰۰	۱,۷۳۹,۵۰۰	۱,۵۶۹,۰۰۰	۵,۵۰۰,۰۰۰	۸,۸۰۸,۵۰۰	۱۷,۸۸۱,۵۰۰
						۵,۷۱۵,۵۰۰				
						۷,۴۵۵,۰۰۰				

حق بیمه سهم کارفرما ۲۳٪

جمع کل حق بیمه

پایان ماه ۱۳۸۱/۰۱/۳۱

- ۱- بد: هزینه حقوق ۲۶,۶۹۰,۰۰۰
 - ۲- بد: هزینه حقوق ۵,۷۱۵,۵۰۰ ریال
- بس: بیمه پرداختی ۱,۷۳۹,۵۰۰ ریال
- مالیات پرداختی ۱,۵۶۹,۰۰۰ ریال
- بدهکاران - مساعده ۵,۵۰۰,۰۰۰ ریال
- حقوق پرداختی ۱۷,۸۸۱,۵۰۰ ریال

$$\frac{\%7}{\%23} = \frac{1,739,500}{X} \rightarrow X = \frac{1,739,500 \times \%23}{\%7} = 5,715,500 \text{ محاسبه سهم بیمه حق کارفرما}$$

تمرین ۳: مؤسسه بازرگانی پارسیان بر اساس قراردادی که با مدیر عامل خود منعقد نموده است به سود مزاد بر ۲۵ میلیون ریال در سال ۲۰٪ پاداش پرداخت می‌کند. سود قبل از کسر پاداش و مالیات در سال ۱۳۹۳ مبلغ ۴۷,۵۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. با فرض آنکه نرخ مالیات بر درآمد ۲۵٪ بوده و به پاداش پرداختی ۱۰٪ مالیات تعلق گیرد، مطلوب است محاسبه خالص مبلغ پاداش قابل پرداخت به مدیر عامل در هر یک از حالات مستقل زیر:

- ۱- بر مبنای سود قبل از کسر پاداش و مالیات
- ۲- بر مبنای سود پس از کسر پاداش
- ۳- بر مبنای سود پس از کسر مالیات
- ۴- بر مبنای سود پس از کسر پاداش و مالیات (سود خالص)

(۱) محاسبه پاداش بر مبنای درصدی از سود.

$$22,500,000 = 47,500,000 - 25,000,000 = \text{سود قابل محاسبه برای پاداش}$$

$$x = 20\% (22,500,000) = 4,500,000 \text{ پاداش ناخالص}$$

$$450,000 = 10\% (4,500,000) = \text{مالیات پاداش}$$

$$4,050,000 = 4,500,000 - 450,000 = \text{خالص پاداش}$$

(۲) محاسبه پاداش بر مبنای درصدی از سود پس از کسر پاداش

$$x = 20\% (22,500,000 - x) = 4,500,000 - 20\% x$$

$$100\% x + 20\% x = 4,500,000 \rightarrow 120\% x = 4,500,000$$

$$x = \frac{4,500,000}{120\%} = 3,750,000 \text{ پاداش ناخالص}$$

$$375,000 = 10\% (3,750,000) = \text{مالیات پاداش}$$

$$3,375,000 = 3,750,000 - 375,000 = \text{خالص پاداش}$$

(۳) محاسبه پاداش بر مبنای درصدی از سود پس از کسر مالیات

$$\begin{cases} x = 20\% (22,500,000 - y) = 4,500,000 - 20\% y & (1) \\ y = 25\% (22,500,000 - x) = 11,575,000 - 25\% x & (2) \end{cases}$$

$$100\% x = 4,500,000 - 20\% (11,575,000 - 25\% x) \rightarrow 100\% x = 4,500,000 - 11,575,000 + 5\% x$$

$$100\% x - 5\% x = 3,375,000 \rightarrow 95\% x = 3,375,000 \rightarrow x = \frac{3,375,000}{95\%} = 3,552,631 \text{ پاداش ناخالص}$$

$$355,263 = 10\% (3,552,631) = \text{مالیات پاداش}$$

$$3,197,368 = 3,552,631 - 355,263 = \text{خالص پاداش}$$

(۴) محاسبه پاداش بر مبنای درصدی از سود پس از کسر پاداش و مالیات

$$\begin{cases} (۱) \text{ پاداش } x = 20\% (22,500,000 - x - y) = 4,500,000 - 20\% x - 20\% y \\ (۲) \text{ مالیات } y = 25\% (22,500,000 - x) = 5,625,000 - 25\% x \end{cases}$$

$$۲ \text{ و } ۱) \rightarrow 100\% x = 4,500,000 - 20\% x - 20\% (5,625,000 - 25\% x)$$

$$100\% x + 20\% x - 5\% x = 4,500,000 - 125,000 \rightarrow 115\% x = 3,375,000 \rightarrow x = \frac{3,375,000}{115\%} = 2,934,782$$

$$\text{مالیات پاداش} = 2,934,782 \times 10\% = 293,478$$

$$\text{خالص پاداش} = 2,934,782 - 293,478 = 2,641,304$$

تمرین ۴: شرکت حمید جهت انجام پرداخت‌های جزئی، تنخواه گردانی ایجاد نمود. عملیات تنخواه گردان در اسفند ماه ۱۳۸۱ به شرح زیر است:

۱۳۸۱/۱۲/۱۰ با صدور چکی به مبلغ ۲۰۰,۰۰۰ ریال در وجه مسئول تنخواه گردان، حساب تنخواه گردان ایجاد گردید.

۱۳۸۱/۱۲/۱۵ متصدی تنخواه گردان اسناد هزینه به شرح زیر را به دایره حسابداری ارائه نمود:

ریال

هزینه ملزومات ۶۵,۰۰۰

هزینه آگهی ۴۰,۰۰۰

هزینه حمل ۳۶,۰۰۰

هزینه متفرقه ۵۵,۰۰۰

۱۳۸۱/۱۲/۱۶ چکی معادل هزینه‌های فوق صادر و به متصدی تنخواه گردان تسلیم گردید.

۱۳۸۱/۱۲/۲۸ متصدی تنخواه گردان اسناد هزینه به شرح زیر را به دایره حسابداری ارائه نمود:

ریال

هزینه برق ۵۳,۰۰۰

هزینه تلفن ۷۶,۰۰۰

هزینه ایاب ذهاب ۳۰,۰۰۰

هزینه متفرقه ۳۶,۰۰۰

قرار شد در این تاریخ حساب تنخواه گردان بسته شود. مطلوب است: انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه شرکت حمید.

۱۳۸۱/۱۲/۱۵		۱۳۸۱/۱۲/۱۰	
۱۹۶,۰۰۰ ریال	۲- بد: هزینه‌ها	۲۰۰,۰۰۰ ریال	۱- بد: تنخواه گردان
۱۹۶,۰۰۰ ریال	بس: تنخواه گردان	۲۰۰,۰۰۰ ریال	بس: بانک
۱۳۸۱/۱۲/۲۸		۱۳۸۱/۱۲/۱۶	
۱۹۵,۰۰۰ ریال	۴- بد: هزینه‌ها	۱۹۶,۰۰۰ ریال	۳- بد: تنخواه گردان
۵,۰۰۰ ریال	بانک	۱۹۶,۰۰۰ ریال	بس: بانک
بس: تنخواه گردان ۲۰۰,۰۰۰ ریال			

تمرین ۵: صورتحساب بانکی حساب جاری شماره ۴۴۴ شرکت نصیر و اقلام این حساب در شهریور ماه ۱۳۸۱ به شرح زیر است:

حساب بانک در دفاتر شرکت		صورتحساب بانک	
بدهکار	بستانکار	بدهکار	بستانکار
مانده در ۱۳۸۱/۰۶/۰۱	۴۳۳,۰۰۰	مانده در ۱۳۸۱/۰۶/۰۱	۴۳۳,۰۰۰
واریز وجه نقد	۶۲,۰۰۰	واریز وجه نقد	۶۲,۰۰۰
چک شماره ۲۲۱	۸۷,۰۰۰	چک شماره ۲۲۱	۸۷,۰۰۰
چک شماره ۲۲۲	۶۸,۰۰۰	وصولی	۸۰,۰۰۰
چک شماره ۲۲۳	۳۶,۰۰۰	چک شماره ۲۲۲	۶۸,۰۰۰
وصولی	۸۰,۰۰۰	کارمزد	۵,۰۰۰
چک شماره ۲۲۴	۸۴,۰۰۰	چک شماره ۲۲۳	۶۳,۰۰۰
چک شماره ۲۲۵	۳۵,۰۰۰	سفته وصولی (وجه سفته)	۵۳,۰۰۰
حواله ارسالی آقای الف	۱۳۰,۰۰۰	چک شماره ۲۲۴	۴۸,۰۰۰

پس از بررسی‌های لازم مشخص شد که:

۱. چک شماره ۲۲۳ که بابت خرید اثاثه صادر گردیده مبلغ صحیح آن ۳۶,۰۰۰ ریال است.
 ۲. چک شماره ۲۲۴ که بابت خرید مواد اولیه صادر گردیده مبلغ صحیح آن ۴۸,۰۰۰ ریال است.
- مطلوب است تهیه صورت مغایرت بانکی در تاریخ ۱۳۸۱/۰۶/۳۱ و انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه.

شرکت نصیر			
صورتحساب مغایرت بانکی ۱۳۸۱/۰۶/۳۱			
حساب جاری ۴۴۴			
مانده طبق دفاتر شرکت ۱۳۸۱/۰۶/۳۱	۳۹۵,۰۰۰	مانده طبق صورتحساب بانکی ۱۳۸۱/۰۶/۳۱	۳۵۷,۰۰۰
اضافه شود:		اضافه شود:	
اشتباه حسابداری چک شماره ۲۲۴	۳۶,۰۰۰	اشتباه بانک چک شماره ۲۲۳	۲۷,۰۰۰
وصولی سفته	۵۳,۰۰۰	وجوه بین راهی	۱۳۰,۰۰۰
جمع اضافات	۸۹,۰۰۰	جمع اضافات	۱۵۷,۰۰۰
کسر شود:		کسر شود:	
کارمزد بانکی	(۵,۰۰۰)	چک معوق ۱۳۴۹	(۳۵,۰۰۰)
مانده واقعی	۴۷۰,۵۰۰	مانده واقعی	۴۷۰,۵۰۰

۱- بد: بانک	۳۶,۰۰۰ ریال	۲- بد: بانک	۵۳,۰۰۰ ریال
بس: مواد اولیه	۳۶,۰۰۰ ریال	بس: بدهکاران	۵۳,۰۰۰ ریال
۳- بد: هزینه کارمزد	۵,۰۰۰ ریال		
بس: بانک	۵,۰۰۰ ریال		

تمرین ۶: صورت مغایرت بانکی حساب جاری شماره ۶۶۶ شرکت ناصر در پایان آذر ماه ۱۳۸۱ حاکی از مغایرتی به مبلغ ۸۹,۰۰۰ ریال بود که مربوط به دو فقره چک معوق به شماره‌های ۱۳۱ و ۱۳۲ به ترتیب ۵۵,۰۰۰ ریال و ۳۴,۰۰۰ ریال است. عملیات حساب جاری مذکور در دی ماه به شرح زیر است.

حساب بانک در دفاتر شرکت		صورتحساب بانک	
بدهکار	بستانکار	بدهکار	بستانکار
مانده در ۱۳۸۱/۰۹/۳۰	۳۷۶,۰۰۰	مانده در ۱۳۸۱/۰۹/۳۰	۴۶۵,۰۰۰
واریز وجه نقد	۷۸,۰۰۰	چک شماره ۱۳۱	۵۵,۰۰۰
چک شماره ۱۳۳	۸۶,۰۰۰	واریزی	۷۸,۰۰۰
چک شماره ۱۳۴	۵۳,۰۰۰	وصولی	۴۰,۰۰۰
چک وصولی آقای الف	۴۰,۰۰۰	چک شماره ۱۳۳	۶۸,۰۰۰
چک شماره ۱۳۵	۷۴,۰۰۰	کارمزد	۳,۰۰۰
حواله ارسالی آقای ب	۶۲,۰۰۰	چک شماره ۲۷۳	۲۵,۰۰۰

پس از بررسی‌های لازم مشخص شد که:

- ۱- چک شماره ۱۳۳ که جهت خرید ملزومات صادر گردیده، مبلغ صحیح آن ۶۸,۰۰۰ ریال است.
 - ۲- چک شماره ۲۷۳ اشتبهاً توسط بانک از حساب شرکت برداشت شده است.
- مطلوب است: تهیه صورت مغایرت بانکی در تاریخ ۱۳۸۱/۱۰/۳۰ و انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه.

شرکت ناصر			
صورتحساب مغایرت بانکی ۱۳۸۱/۱۰/۳۰			
حساب جاری ۶۶۶			
مانده طبق دفاتر شرکت ۱۳۸۱/۰۹/۳۰	۳۷۶,۰۰۰	مانده طبق صورتحساب بانکی ۱۳۸۱/۰۹/۳۰	۴۶۵,۰۰۰
اضافه شود:		اضافه شود:	
اشتباه حسابداری چک شماره ۱۳۳	۱۸,۰۰۰	اشتباه بانک چک شماره ۲۷۳	۲۵,۰۰۰
		وجوه بین راهی	۶۲,۰۰۰
		جمع اضافات	۸۷,۰۰۰
کسر شود:		کسر شود:	
کارمزد بانکی	(۳,۰۰۰)	چک معوق شماره ۱۳۲	(۳۴,۰۰۰)
		چک معوق شماره ۱۳۴	(۵۳,۰۰۰)
		چک معوق شماره ۱۳۵	(۷۴,۰۰۰)
		جمع کسورات	(۱۶۱,۰۰۰)
مانده واقعی	۳۹۱,۰۰۰	مانده واقعی	۳۹۱,۰۰۰

۱- بد: بانک	۱۸,۰۰۰ ریال	۲- بد: هزینه کارمزد	۳,۰۰۰ ریال
بس: ملزومات	۱۸,۰۰۰ ریال	بس: بانک	۳,۰۰۰ ریال

تمرین ۷: صورتحساب بانک ملی حساب جاری شماره ۱۰ متعلق به شرکت بنفشه و اقلام این حساب در دفاتر شرکت به شرح زیر است.

صورتحساب بانک		حساب بانک در دفاتر شرکت	
بستانکار	بدهکار	بستانکار	بدهکار
مانده در ۱۳۸۱/۰۴/۳۰	۸۵۴,۰۰۰	مانده در ۱۳۸۱/۰۴/۳۰	۸۵۴,۰۰۰
واریز نقدی	۴۲۰,۰۰۰	چک ۸۰	۳۸۰,۰۰۰
وصول اسناد دریافتی	۷۷,۰۰۰	واریز نقدی	۴۲۰,۰۰۰
چک ۸۰	۳۸۰,۰۰۰	چک ۸۱	۱۲۰,۰۰۰
نکول اسناد دریافتی	۹۰,۰۰۰	چک ۸۲	۲۴۰,۰۰۰
چک ۸۱	۲۱۰,۰۰۰	چک وصولی آقای یعقوبی	۳۰۰,۰۰۰
چک ۸۲	۴۲۰,۰۰۰	چک ۸۳	۱۴۸,۰۰۰
چک وصولی یعقوبی	۳۰۰,۰۰۰	اعلامیه بدهکار بانک	۹۰,۰۰۰
چک ۸۳	۴۱۸,۰۰۰	واریز وجه نقد	۱۰۰,۰۰۰
کارمزد	۲,۲۰۰		
نکول (سفته جمالی)	۹۰,۰۰۰		
مانده ۱۳۸۱/۰۵/۳۱	۸۸۰,۸۰۰	مانده ۱۳۸۱/۰۵/۳۱	۶۹۶,۰۰۰

پس از بررسی‌های لازم مشخص شد که:

۱. چک ۸۱ که مبلغ صحیح آن ۱۲۰,۰۰۰ ریال بوده و در صورتحساب بانک اشتباهاً ۲۱۰,۰۰۰ ریال ثبت شده.
۲. چک ۸۲ که جهت خرید ائانه صادر شده و مبلغ صحیح آن ۲۴۰,۰۰۰ ریال است و در صورتحساب بانک اشتباهاً ۴۲۰,۰۰۰ ریال ثبت شده است.
۳. مبلغ صحیح چک ۸۳ ۱۴۸,۰۰۰ ریال می‌باشد.
۴. بقیه موارد به غیر موارد فوق به طور صحیح عمل شده‌اند.

مطلوب است تهیه صورت مغایرت بانکی و رسیدن به مانده واقعی و ثبت‌های حسابداری در دفتر شرکت بنفشه.

شرکت بنفشه			
صورتحساب مغایرت بانکی ۱۳۸۱/۰۵/۳۱			
حساب جاری ۱۰			
مانده طبق صورتحساب بانک ۱۳۸۱/۰۵/۳۱	۸۸۰,۸۰۰	مانده طبق دفاتر شرکت ۱۳۸۱/۰۵/۳۱	۶۹۶,۰۰۰
اضافه شود:		اضافه شود:	
اشتباه بانک چک شماره ۸۱	۹۰,۰۰۰	وصولی اسناد دریافتی	۷۷,۰۰۰
اشتباه بانک چک شماره ۸۳	۲۷۰,۰۰۰		
وجوه بین راهی	۱۰۰,۰۰۰		
جمع اضافات	۴۶۰,۰۰۰		
کسر شود:		کسر شود:	
چک شماره ۸۲ (واریز اشتباه)	(۴۲۰,۰۰۰)	نکول سفته جمالی	(۹۰,۰۰۰)
چک شماره ۸۲ (مبلغ چک)	(۲۴۰,۰۰۰)	کارمزد بانکی	(۲,۲۰۰)
جمع کسورات	(۶۶۰,۰۰۰)		(۹۲,۲۰۰)
مانده واقعی	۶۸۰,۸۰۰	مانده واقعی	۶۸۰,۸۰۰

۱- بد: بانک	۷۷,۰۰۰ ریال	۲- بد: بدهکاران ۹۰,۰۰۰ ریال
بس: اسناد دریافتی	۷۷,۰۰۰ ریال	بس: بانک ۹۰,۰۰۰ ریال

۳- بد: هزینه کارمزد ۲,۲۰۰ ریال
بس: بانک ۲,۲۰۰ ریال

تمرین ۸: آرمین و آرمان در تاریخ ۲۱ آبان ماه ۱۳۸۱ با آورده‌های زیر که مورد توافق قرار گرفت، یک شرکت تضامنی تأسیس کردند.
مطلوب است انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه در ارتباط با تشکیل شرکت.

آرمین	آرمان
ریال	ریال
۶۵۰,۰۰۰	۱,۷۰۰,۰۰۰
۸۵۰,۰۰۰	
	۵۶۰,۰۰۰
	۱,۲۰۰,۰۰۰
۲,۰۰۰,۰۰۰	

شرکت تضامنی آرمین و شریک						
جدول سرمایه‌گذاری						
۱۳۸۱/۰۸/۲۱						
نام شرکا	وجه نقد	موجودی کالا	اثاثه اداری	وسائط نقلیه	ساختمان	جمع(سرمایه)
آرمین	۶۵۰,۰۰۰	۸۵۰,۰۰۰	—	—	۲,۰۰۰,۰۰۰	۳,۵۰۰,۰۰۰
آرمان	۱,۷۰۰,۰۰۰	—	۵۶۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	—	۳,۴۶۰,۰۰۰
جمع	۲,۳۵۰,۰۰۰	۸۵۰,۰۰۰	۵۶۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	

۱۳۸۱/۰۸/۲۱	
بد: وجه نقد	۲,۳۵۰,۰۰۰ ریال
موجودی کالا	۸۵۰,۰۰۰ ریال
اثاثه اداری	۵۶۰,۰۰۰ ریال
وسائط نقلیه	۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال
ساختمان	۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال
بس: سرمایه آرمین	۳,۵۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه آرمان	۳,۴۶۰,۰۰۰ ریال

تمرین ۹: جمشید و فرشید که هر کدام مالک یک مؤسسه تجاری می‌باشند، جهت فعالیت‌های خود در تاریخ ۱۳۸۱/۰۶/۳۱ تصمیم گرفتند، با ادغام مؤسسه یک شرکت تضامنی تشکیل دهند. در این تاریخ ترازنامه دو مؤسسه به شرح زیر است:

مؤسسه تجاری جمشید				مؤسسه تجاری فرشید			
ترازنامه				ترازنامه			
۱۳۸۱/۰۶/۳۱				۱۳۸۱/۰۶/۳۱			
دارایی‌ها	بدهی‌ها و سرمایه			دارایی‌ها	بدهی‌ها و سرمایه		
وجه نقد	بستانکاران	۵۰۰,۰۰۰	۹۰۰,۰۰۰	وجه نقد	بستانکاران	۱,۹۰۰,۰۰۰	۳۵۰,۰۰۰
بدهکاران		۱,۲۰۰,۰۰۰		بدهکاران	وام بانکی	۶۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
موجودی کالا		۸۰۰,۰۰۰		موجودی کالا		۱,۴۵۰,۰۰۰	
ساختمان	سرمایه سعید	۲,۲۰۰,۰۰۰	۳,۸۰۰,۰۰۰	ساختمان	سرمایه فرشید	۴۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
جمع دارایی‌ها	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۴,۷۰۰,۰۰۰		جمع دارایی‌ها	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۴,۳۵۰,۰۰۰	۴,۳۵۰,۰۰۰

در مورد دارایی‌ها و بدهی‌ها دو مؤسسه توافق‌هایی به شرح زیر به عمل آمد:

- ۱- موجودی کالای مؤسسه جمشید به مبلغ ۷۵۰,۰۰۰ ریال و ساختمان آن به مبلغ ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال مورد توافق قرار گرفته شود. ذخیره مطالبات مشکوک الوصول به مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریال کسر شود.
 - ۲- موجودی کالای مؤسسه فرشید به مبلغ ۱,۷۰۰,۰۰۰ ریال و اثاثه اداری آن به مبلغ ۳۵۰,۰۰۰ ریال مورد توافق قرار گرفت.
 - ۳- بقیه دارایی‌ها و بدهی‌های هر دو مؤسسه عیناً معادل مبلغ دفتری مورد تایید قرار گرفت.
- مطلوب است انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه شرکت تضامنی و تعیین سرمایه هر یک از شرکا.

شرکت تضامنی جمشید و شریک									
جدول سرمایه‌گذاری									
۱۳۸۱/۰۶/۳۱									
نام	وجه نقد	بدهکاران	ذ.م.م الوصول	موجودی کالا	ساختمان	اثاثه	بستانکاران	وام بانکی	جمع(سرمایه)
جمشید	۵۰۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	(۵۰,۰۰۰)	۷۵۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	—	(۹۰۰,۰۰۰)	—	۴,۰۰۰,۰۰۰
فرشید	۱,۹۰۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰	—	۱,۷۰۰,۰۰۰	—	۳۵۰,۰۰۰	(۳۵۰,۰۰۰)	(۲,۰۰۰,۰۰۰)	۲,۲۰۰,۰۰۰
جمع	۲,۴۰۰,۰۰۰	۱,۸۰۰,۰۰۰	(۵۰,۰۰۰)	۲,۴۵۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	۳۵۰,۰۰۰	۱,۲۵۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	

۱۳۸۱/۰۶/۳۱	
بد: وجه نقد	ریال ۲,۴۰۰,۰۰۰
بدهکاران	ریال ۱,۸۰۰,۰۰۰
موجودی کالا	ریال ۲,۴۵۰,۰۰۰
ساختمان	ریال ۲,۵۰۰,۰۰۰
اثاثه اداری	ریال ۳۵۰,۰۰۰
بس: ذ.م.م الوصول	ریال ۵۰,۰۰۰
بستانکاران	ریال ۱,۲۵۰,۰۰۰
وام پرداختنی	ریال ۲,۰۰۰,۰۰۰
سرمایه جمشید	ریال ۴,۰۰۰,۰۰۰
سرمایه فرشید	ریال ۲,۲۰۰,۰۰۰

تمرین ۱۰: کامبیز و پدram در تاریخ ۱۳۸۱/۰۷/۰۱ یک شرکت تضامنی تشکیل دادند. کامبیز دارایی‌های فروشگاه خود را به شرح زیر به عنوان سهم الشرکه خود به شرکت تضامنی منتقل کرد و پدram معادل ارزش بازار سهم الشرکه کامبیز وجه نقد وارد شرکت کرد.

ارزش بازار (مبلغ مورد توافق)	مانده طبق دفاتر فروشگاه کامبیز
	ریال
۳۰۰,۰۰۰	۳۲۰,۰۰۰ موجودی کالا
۱۵۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰ اثاثه فروشگاه
۱,۶۵۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰ ساختمان

با توجه به تخصص، مقرر شد سود و زیان با نسبت $\frac{۲}{۵}$ و $\frac{۳}{۵}$ بین کامبیز و پدram تقسیم گردد.

در تاریخ ۱۳۸۱/۰۹/۳۰ برای گسترش فعالیت‌های شرکت هر یک از شرکا مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال به طور نقد مجدداً سرمایه‌گذاری کردند. در طول دوره منتهی به ۱۳۸۱/۱۲/۲۹ شرکت مبلغ ۳۵۰,۰۰۰ ریال سود خالص کسب نمود. در طی این دوره کامبیز مبلغ ۱۰۰,۰۰۰ ریال موجودی کالا و پدram ۶۰,۰۰۰ ریال وجه نقد از شرکت برداشت نمودند.

مطلوب است ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه در ارتباط با:

- ۱- تشکیل شرکت
- ۲- سرمایه‌گذاری مجدد شرکا
- ۳- برداشت شرکا
- ۴- بستن حساب‌های موقت
- ۵- تقسیم سود بین شرکا

حل ۱:

۱۳۸۱/۰۷/۰۱

بد: وجه نقد ۲,۱۰۰,۰۰۰ ریال
موجودی کالا ۳۰۰,۰۰۰ ریال
ساختمان ۱,۶۵۰,۰۰۰ ریال
اثاثه اداری ۱۵۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه کامبیز ۲,۱۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه پدram ۲,۱۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۲:

۱۳۸۱/۰۹/۳۰

بد: وجه نقد ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه کامبیز ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه پدram ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۳:

بد: برداشت کامبیز ۱۰۰,۰۰۰ ریال بد: برداشت پدram ۶۰,۰۰۰ ریال

بس: موجودی کالا ۱۰۰,۰۰۰ ریال بس: وجه نقد ۶۰,۰۰۰ ریال

محاسبه ۱۲٪ بهره سرمایه

$$۴,۸۳۳,۳۳۳ \times \frac{۶}{۱۲} \times ۱۲\% = ۲۹۰,۰۰۰$$

$$۶,۶۶۶,۶۶۶ \times \frac{۶}{۱۲} \times ۱۲\% = ۴۰۰,۰۰۰$$

$$۱۰,۱۶۶,۶۶۶ \times \frac{۶}{۱۲} \times ۱۲\% = ۶۱۰,۰۰۰$$

محاسبه سود قابل تقسیم

$$۶,۰۰۰,۰۰۰ \times ۹۰\% = ۵,۴۰۰,۰۰۰ \quad \text{سود قابل تقسیم}$$

محاسبه مابقی سود به نسبت مساوی

$$۴,۱۰۰,۰۰۰ \div ۳ = ۱,۳۶۶,۶۶۶$$

(حل ب)

شرکت تضامنی فاطمه و شرکاء صورت تقسیم سود ۱۳۹۵/۱۲/۲۹				
شرح	فاطمه	مهسا	هانیه	جمع
سود قابل تقسیم				۵,۴۰۰,۰۰۰
۱۶٪ بهره سرمایه شرکا	۲۹۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۶۱۰,۰۰۰	(۱,۳۰۰,۰۰۰)
مابقی سود				۴,۱۰۰,۰۰۰
تقسیم مابقی سود به نسبت مساوی	۱,۳۶۶,۶۶۶	۱,۳۶۶,۶۶۷	۱,۳۶۶,۶۶۷	(۴,۱۰۰,۰۰۰)
سود نهایی سهم هر شریک	۱,۶۵۶,۶۶۶	۱,۷۶۶,۶۶۷	۱,۹۷۶,۶۶۷	۰

۱۳۹۵/۱۲/۲۹

۱- بد: خلاصه سود و زیان ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال

۲- بد: تقسیم سود ۵,۴۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سود انباشته ۶۰۰,۰۰۰ ریال

بس: جاری فاطمه ۱,۶۵۶,۶۶۶ ریال

تقسیم سود ۵,۴۰۰,۰۰۰ ریال

جاری مهسا ۱,۷۶۶,۶۶۷ ریال

جاری هانیه ۱,۹۷۶,۶۶۷ ریال

تمرین ۱۲: سرمایه امیرعلی و امیررضا شرکای یک شرکت تضامنی در ابتدای سال ۱۳۸۱ به ترتیب ۲,۱۰۰,۰۰۰ ریال و ۳,۳۰۰,۰۰۰ ریال بود. در طی سال ۱۳۸۱ برای توسعه فعالیت‌های شرکت، شرکا در دو مرحله به شرح زیر سرمایه خود را افزایش دادند:

تاریخ	امیرعلی	امیررضا
	ریال	ریال
۱۳۸۱/۰۴/۰۱	۱,۲۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
۱۳۸۱/۰۷/۰۱	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۰۰,۰۰۰

سود خالص شرکت در سال ۱۳۸۱ مبلغ ۱,۷۵۵,۰۰۰ ریال می‌باشد. مطلوب است تهیه صورت تقسیم سود و انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه با فرض اینکه:

- ۱- سود بر اساس مانده سرمایه ابتدای دوره بین شرکای تقسیم شود.
- ۲- سود بر اساس مانده سرمایه پایان دوره بین شرکای تقسیم شود.
- ۳- سود بر اساس میانگین موزون سرمایه بین شرکای تقسیم شود.

«نکته تمرین این است که صورت سوال اشاره کرده که شرکا افزایش سرمایه داده‌اند. یعنی مقدار جدید باید با مقادیر قبلی جمع شود.

ولی اگر مثل قبل، صورت سوال سرمایه را در تاریخ‌های مختلف داده باشد به صورت قبل عمل می‌کردیم.»

حل ۱:

سود بر اساس مانده سرمایه ابتدای دوره $۲,۱۰۰,۰۰۰ + ۳,۳۰۰,۰۰۰ = ۵,۴۰۰,۰۰۰$

$$۱,۷۵۵,۰۰۰ \left\{ \begin{array}{l} \frac{۲,۱۰۰,۰۰۰}{۵,۴۰۰,۰۰۰} = ۶۸۲,۵۰۰ \text{ سهم امیرعلی} \\ \frac{۳,۳۰۰,۰۰۰}{۵,۴۰۰,۰۰۰} = ۱,۰۷۲,۵۰۰ \text{ سهم امیررضا} \end{array} \right.$$

شرکت تضامنی امیرعلی و شریک			
صورت تقسیم سود			
۱۳۸۱/۱۲/۲۹			
شرح	امیر علی	امیر رضا	جمع
سود قابل تقسیم			۱,۷۵۵,۰۰۰
تقسیم سود به نسبت ابتدای دوره	۶۸۲,۵۰۰	۱,۰۷۲,۵۰۰	(۱,۷۵۵,۰۰۰)
سود نهایی سهم هر شریک	۶۸۲,۵۰۰	۱,۰۷۲,۵۰۰	۰

۱۳۸۱/۱۲/۲۹

۱- بد: خلاصه سود و زیان ۱,۷۵۵,۰۰۰ ریال

۲- بد: تقسیم سود ۱,۷۵۵,۰۰۰ ریال

بس: تقسیم سود ۱,۷۵۵,۰۰۰ ریال

بس: جاری امیرعلی ۶۸۲,۵۰۰ ریال

جاری امیررضا ۱,۰۷۲,۵۰۰ ریال

حل ۲:

$۲,۱۰۰,۰۰۰ + ۱,۲۰۰,۰۰۰ + ۲,۰۰۰,۰۰۰ = ۵,۳۰۰,۰۰۰$ سرمایه پایان دوره امیرعلی

$۳,۳۰۰,۰۰۰ + ۲,۰۰۰,۰۰۰ + ۲,۴۰۰,۰۰۰ = ۷,۷۰۰,۰۰۰$ سرمایه پایان دوره امیر رضا

سود بر اساس مانده سرمایه پایان دوره $۵,۳۰۰,۰۰۰ + ۷,۷۰۰,۰۰۰ = ۱۳,۰۰۰,۰۰۰$

$$۱,۷۵۵,۰۰۰ \left\{ \begin{array}{l} \frac{۵,۳۰۰,۰۰۰}{۱۳,۰۰۰,۰۰۰} = ۷۱۵,۵۰۰ \text{ سهم امیرعلی} \\ \frac{۷,۷۰۰,۰۰۰}{۱۳,۰۰۰,۰۰۰} = ۱,۰۳۹,۵۰۰ \text{ سهم امیررضا} \end{array} \right.$$

شرکت تضامنی امیرعلی و شریک صورت تقسیم سود ۱۳۸۱/۱۲/۲۹			
شرح	امیرعلی	امیر رضا	جمع
سود قابل تقسیم			۱,۷۵۵,۰۰۰
تقسیم سود به نسبت پایان دوره	۷۱۵,۵۰۰	۱,۰۳۹,۵۰۰	(۱,۷۵۵,۰۰۰)
سود نهایی سهم هر شریک	۷۱۵,۵۰۰	۱,۰۳۹,۵۰۰	۰

۱۳۹۵/۱۲/۲۹

- ۱- بد: خلاصه سود و زیان ۱,۷۵۵,۰۰۰ ریال ۲- بد: تقسیم سود ۱,۷۵۵,۰۰۰ ریال
- بس: تقسیم سود ۱,۷۵۵,۰۰۰ ریال بس: جاری امیرعلی ۷۱۵,۵۰۰ ریال
- جاری امیررضا ۱,۰۳۹,۵۰۰ ریال

حل ۳:

میانگین سرمایه امیرعلی	میانگین سرمایه امیر رضا
$۲,۱۰۰,۰۰۰ \times ۳ = ۶,۳۰۰,۰۰۰$	$۳,۳۰۰,۰۰۰ \times ۳ = ۹,۹۰۰,۰۰۰$
$۳,۳۰۰,۰۰۰ \times ۳ = ۹,۹۰۰,۰۰۰$	$۵,۳۰۰,۰۰۰ \times ۳ = ۱۵,۹۰۰,۰۰۰$
$۵,۳۰۰,۰۰۰ \times ۶ = ۳۱,۸۰۰,۰۰۰$	$۷,۷۰۰,۰۰۰ \times ۶ = ۴۶,۲۰۰,۰۰۰$
۴۸,۰۰۰,۰۰۰	۷۲,۰۰۰,۰۰۰
$۴۸,۰۰۰,۰۰۰ \div ۱۲ = ۴,۰۰۰,۰۰۰$	$۷۲,۰۰۰,۰۰۰ \div ۱۲ = ۶,۰۰۰,۰۰۰$

سود بر اساس میانگین موزون سرمایه دوره $۴,۰۰۰,۰۰۰ + ۶,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۰,۰۰۰,۰۰۰$

$$۱,۷۵۵,۰۰۰ \left\{ \begin{array}{l} \frac{۴,۰۰۰,۰۰۰}{۱۰,۰۰۰,۰۰۰} = ۷۰۲,۰۰۰ \text{ سهم امیرعلی} \\ \frac{۶,۰۰۰,۰۰۰}{۱۰,۰۰۰,۰۰۰} = ۱,۰۵۳,۰۰۰ \text{ سهم امیررضا} \end{array} \right.$$

شرکت تضامنی امیرعلی و شریک صورت تقسیم سود ۱۳۸۱/۱۲/۲۹			
شرح	امیرعلی	امیر رضا	جمع
سود قابل تقسیم			۱,۷۵۵,۰۰۰
تقسیم سود به نسبت میانگین موزون	۷۱۵,۵۰۰	۱,۰۳۹,۵۰۰	(۱,۷۵۵,۰۰۰)
سود نهایی سهم هر شریک	۷۰۲,۰۰۰	۱,۰۵۳,۰۰۰	۰

۱۳۹۵/۱۲/۲۹

- ۱- بد: خلاصه سود و زیان ۱,۷۵۵,۰۰۰ ریال ۲- بد: تقسیم سود ۱,۷۵۵,۰۰۰ ریال
- بس: تقسیم سود ۱,۷۵۵,۰۰۰ ریال بس: جاری امیرعلی ۷۰۲,۰۰۰ ریال
- جاری امیررضا ۱,۰۵۳,۰۰۰ ریال

تمرین ۱۳: کامران، کیوان و کیومرث شرکای یک شرکت تضامنی به نسبت ۲۰٪، ۳۰٪ و ۵۰٪ در سود و زیان سهیم بوده و سرمایه هر یک از آنها در ابتدای سال ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. سود خالص شرکت در سال ۱۳۸۱ مبلغ ۹۰۰,۰۰۰ ریال است. مطلوب است تهیه صورت تقسیم سود و زیان و تعیین سهم سود هر یک از شرکا در هر یک از حالت‌های زیر:

- ۱- به مانده ابتدای سال شرکا ۱۵٪ سود تضمین شده تعلق می‌گیرد.
- ۲- سالانه حق الزحمه‌ای معادل ۱۰۰,۰۰۰ ریال برای کامران و ۲۰۰,۰۰۰ ریال برای کیوان منظور می‌شود.
- ۳- سالانه حق الزحمه‌ای معادل ۱۰۰,۰۰۰ ریال برای کامران و ۲۰۰,۰۰۰ ریال برای کیوان منظور می‌شود و به مانده ابتدای سال سرمایه شرکا ۱۵٪ سود تضمین شده تعلق می‌گیرد.

حل ۱:

$$۱,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۵\% = ۱۵۰,۰۰۰ \quad \text{محاسبه ۱۵٪ بهره سرمایه}$$

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{سهم کامران} = ۹۰,۰۰۰ \quad ۲۰\% \\ \text{سهم کیوان} = ۱۳۵,۰۰۰ \quad ۳۰\% \\ \text{سهم کیومرث} = ۲۲۵,۰۰۰ \quad ۵۰\% \end{array} \right. \quad \begin{array}{l} \text{تقسیم باقی مانده سود به نسبت معین} \\ ۴۵۰,۰۰۰ \end{array}$$

شرکت تضامنی کامران و شرکاء صورت تقسیم سود ۱۳۸۱/۱۲/۲۹				
شرح	کامران	کیوان	کیومرث	جمع
سود قابل تقسیم	۱۵۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۹۰۰,۰۰۰
۱۵٪ بهره سرمایه شرکا	۱۵۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	(۴۵۰,۰۰۰)
ماقی سود	۹۰,۰۰۰	۱۳۵,۰۰۰	۲۲۵,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰
تقسیم مابقی سود به نسبت معین	۹۰,۰۰۰	۱۳۵,۰۰۰	۲۲۵,۰۰۰	(۴۵۰,۰۰۰)
سود نهایی سهم هر شریک	۲۴۰,۰۰۰	۲۸۵,۰۰۰	۳۷۵,۰۰۰	.

۱۳۸۱/۱۲/۲۹

- ۱- بد: خلاصه سود و زیان ۹۰۰,۰۰۰ ریال
 - ۲- بد: تقسیم سود
- بس: تقسیم سود ۹۰۰,۰۰۰ ریال
- بس: جاری کامران ۲۴۰,۰۰۰ ریال
- جاری کیوان ۲۸۵,۰۰۰ ریال
- جاری کیومرث ۳۷۵,۰۰۰ ریال

حل ۲:

حق الزحمه‌ها را از سود خالص کسر می‌کنیم $۶۰۰,۰۰۰ = (۱۰۰,۰۰۰ + ۲۰۰,۰۰۰) - ۹۰۰,۰۰۰$ باقی مانده سود

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{سهم کامران} = ۱۲۰,۰۰۰ \quad ۲۰\% \\ \text{سهم کیوان} = ۱۸۰,۰۰۰ \quad ۳۰\% \\ \text{سهم کیومرث} = ۳۰۰,۰۰۰ \quad ۵۰\% \end{array} \right. \quad \begin{array}{l} \text{تقسیم باقی مانده سود به نسبت معین} \\ ۶۰۰,۰۰۰ \end{array}$$

شرکت تضامنی کامران و شرکاء صورت تقسیم سود ۱۳۸۱/۱۲/۲۹				
شرح	کامران	کیوان	کیومرث	جمع
سود قابل تقسیم				۹۰۰,۰۰۰
حق الزحمه شرکا	۱۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	—	(۳۰۰,۰۰۰)
ماقی سود				۶۰۰,۰۰۰
تقسیم مابقی سود به نسبت معین	۱۲۰,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	(۶۰۰,۰۰۰)
سود نهایی سهم هر شریک	۲۲۰,۰۰۰	۳۸۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	.

۱۳۸۱/۱۲/۲۹

۱- بد: خلاصه سود و زیان ۹۰۰,۰۰۰ ریال

۲- بد: تقسیم سود ۹۰۰,۰۰۰ ریال

بس: تقسیم سود ۹۰۰,۰۰۰ ریال

بس: جاری کامران ۲۲۰,۰۰۰ ریال

جاری کیوان ۳۸۰,۰۰۰ ریال

جاری کیومرث ۳۰۰,۰۰۰ ریال

حل: ۳

بهره سرمایه و حق الزحمه ها را از سود خالص کسر می کنیم $۹۰۰,۰۰۰ - (۴۵۰,۰۰۰ + ۳۰۰,۰۰۰) = ۱۵۰,۰۰۰$ باقی مانده سود

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{سهم کامران } ۳۰,۰۰۰ = ۲۰\% \\ \text{سهم کیوان } ۴۵,۰۰۰ = ۳۰\% \\ \text{سهم کیومرث } ۷۵,۰۰۰ = ۵۰\% \end{array} \right.$$

تقسیم باقی مانده سود به نسبت معین

شرکت تضامنی کامران و شرکاء صورت تقسیم سود ۱۳۸۱/۱۲/۲۹				
شرح	کامران	کیوان	کیومرث	جمع
سود قابل تقسیم				۹۰۰,۰۰۰
۱۵٪ بهره سرمایه شرکا	۱۵۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	(۴۵۰,۰۰۰)
حق الزحمه شرکا	۱۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	—	(۳۰۰,۰۰۰)
ماقی سود				۱۵۰,۰۰۰
تقسیم مابقی سود به نسبت معین	۳۰,۰۰۰	۴۵,۰۰۰	۷۵,۰۰۰	(۱۵۰,۰۰۰)
سود نهایی سهم هر شریک	۲۸۰,۰۰۰	۳۹۵,۰۰۰	۲۲۵,۰۰۰	.

۱۳۸۱/۱۲/۲۹

۱- بد: خلاصه سود و زیان ۹۰۰,۰۰۰ ریال

۲- بد: تقسیم سود ۹۰۰,۰۰۰ ریال

بس: تقسیم سود ۹۰۰,۰۰۰ ریال

بس: جاری کامران ۲۸۰,۰۰۰ ریال

جاری کیوان ۳۹۵,۰۰۰ ریال

جاری کیومرث ۲۲۵,۰۰۰ ریال

تمرین ۱۴: حجت، قاسم و عباس یک شرکت تضامنی به نسبت $\frac{2}{5}$ و $\frac{2}{5}$ و $\frac{1}{5}$ در سود و زیان سهیم بوده و سرمایه هر یک از آن‌ها به ترتیب ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال، ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. طبق شرکت‌نامه

- ۱- معادل ۱۰٪ از سود خالص به عنوان اندوخته عمومی منظور می‌شود.
 - ۲- به مانده سرمایه هر یک از شرکا ۸٪ سود تضمین شده تعلق می‌گیرد.
 - ۳- برای هر یک از شرکا مبلغ ۱۰۰,۰۰۰ ریال حق الزحمه در نظر گرفته شود.
 - ۴- پاداشی معادل ۵٪ سود پس از کسر حق الزحمه شرکا برای قاسم منظور می‌شود.
- مطلوب است تهیه صورت تقسیم سود و زیان و انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه عمومی شرکت با فرض اینکه:

- ۱- سود شرکت ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال باشد.
- ۲- سود شرکت ۵۰۰,۰۰۰ ریال باشد.
- ۳- زیان شرکت ۲۰۰,۰۰۰ ریال باشد.

حل ۱:

$$2,000,000 \times 10\% = 200,000 \text{ اندوخته عمومی}$$

$$2,000,000 - 200,000 = 1,800,000 \text{ سود قابل تقسیم}$$

$$1,800,000 \times 5\% = 85,000 \text{ پاداش قاسم}$$

$$935,000 \text{ تقسیم باقی مانده سود به نسبت معین}$$

$$\begin{cases} \frac{2}{5} = 374,000 \text{ سهم حجت} \\ \frac{2}{5} = 374,000 \text{ سهم قاسم} \\ \frac{1}{5} = 187,000 \text{ سهم عباس} \end{cases}$$

شرکت تضامنی حجت و شرکاء صورت تقسیم سود ۱۳۸۱/۱۲/۲۹				
شرح	حجت	قاسم	عباس	جمع
سود قابل تقسیم				۱,۸۰۰,۰۰۰
۸٪ بهره سرمایه شرکا	۲۴۰,۰۰۰	۱۶۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰	(۴۸۰,۰۰۰)
حق الزحمه شرکا	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	(۳۰۰,۰۰۰)
۵٪ پاداش	—	۸۵,۰۰۰	—	(۸۵,۰۰۰)
مابقی سود				۹۳۵,۰۰۰
تقسیم مابقی سود به نسبت معین	۳۷۴,۰۰۰	۳۷۴,۰۰۰	۱۸۷,۰۰۰	(۹۳۵,۰۰۰)
سود نهایی سهم هر شریک	۷۱۴,۰۰۰	۷۱۹,۰۰۰	۳۶۷,۰۰۰	۰

۱۳۸۱/۱۲/۲۹

- ۱- بد: خلاصه سود و زیان ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- ۲- بد: تقسیم سود ۱,۸۰۰,۰۰۰ ریال

بس: اندوخته عمومی ۲۰۰,۰۰۰ ریال
تقسیم سود ۱,۸۰۰,۰۰۰ ریال

بس: جاری حجت ۷۱۴,۰۰۰ ریال
جاری قاسم ۷۱۹,۰۰۰ ریال
جاری عباس ۳۶۷,۰۰۰ ریال

حل ۲:

$$۵۰,۰۰۰ \times ۱۰\% = ۵,۰۰۰ \text{ اندوخته عمومی}$$

$$۵۰,۰۰۰ - ۵,۰۰۰ = ۴۵,۰۰۰ \text{ سود قابل تقسیم}$$

$$۱۰,۰۰۰ = (۵۰,۰۰۰ - ۳۰۰,۰۰۰) \times ۵\% \text{ پاداش قاسم}$$

$$(۳۴۰,۰۰۰) \text{ تقسیم باقی مانده زیان به نسبت معین} \left\{ \begin{array}{l} \frac{۲}{۵} = ۱۳۶,۰۰۰ \text{ سهم حجت} \\ \frac{۲}{۵} = ۱۳۶,۰۰۰ \text{ سهم قاسم} \\ \frac{۱}{۵} = ۶۸,۰۰۰ \text{ سهم عباس} \end{array} \right.$$

شرکت تضامنی حجت و شرکاء صورت تقسیم سود ۱۳۸۱/۱۲/۲۹				
شرح	حجت	قاسم	عباس	جمع
سود قابل تقسیم				۴۵۰,۰۰۰
۸٪ بهره سرمایه شرکا	۲۴۰,۰۰۰	۱۶۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰	(۴۸۰,۰۰۰)
حق الزحمه شرکا	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	(۳۰۰,۰۰۰)
۵٪ پاداش	—	۱۰,۰۰۰	—	(۱۰,۰۰۰)
ماقی سود				(۳۴۰,۰۰۰)
تقسیم ماقی سود به نسبت معین	(۱۳۶,۰۰۰)	(۱۳۶,۰۰۰)	(۶۸,۰۰۰)	۳۴۰,۰۰۰
سود نهایی سهم هر شریک	۲۰۴,۰۰۰	۱۳۴,۰۰۰	۱۱۲,۰۰۰	۰

۱۳۸۱/۱۲/۲۹

۲- بد: تقسیم سود ۴۵۰,۰۰۰ ریال

۱- بد: خلاصه سود و زیان ۵۰,۰۰۰ ریال

بس: جاری حجت ۲۰۴,۰۰۰ ریال

بس: اندوخته عمومی ۵۰,۰۰۰ ریال

جاری قاسم ۱۳۴,۰۰۰ ریال

تقسیم سود ۴۵۰,۰۰۰ ریال

جاری عباس ۱۱۲,۰۰۰ ریال

حل ۳: طبق قانون تجارت چون زیان داریم سود تقسیم نمی‌شود.

۱۳۸۱/۱۲/۲۹

۱- بد: زیان انباشته ۲۰۰,۰۰۰ ریال

بس: خلاصه سود و زیان ۲۰۰,۰۰۰ ریال

تمرین ۱۵: تراز آزمایشی زیر در پایان سال ۱۳۸۱ (قبل از اصلاح حساب‌ها) از دفتر کل شرکت تضامنی ایرج و تورج که به نسبت $\frac{1}{3}$ و $\frac{2}{3}$ در سود و زیان سهیم می‌باشند استخراج شده است.

اطلاعات لازم جهت اصلاح حساب‌ها در پایان سال ۱۳۸۱ به شرح زیر است:

۱- موجودی کالا طبق انبارگردانی انجام شده در پایان سال معادل ۸۲۰,۰۰۰ ریال است.

۲- اجاره ثبت و پرداخت نشده در پایان سال ۱۳۸۱ مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریال است.

۳- استهلاک اثاثه اداری معادل ۱۰ درصد بهای تمام شده آن می‌باشد.
مطلوب است:

۱- انجام ثبت‌های اصلاحی لازم در دفتر روزنامه و نقل آن‌ها به حساب‌های دفتر کل.

۲- تهیه تراز آزمایشی اصلاح شده.

۳- تهیه صورت سود و زیان برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفند ماه ۱۳۸۱.

۴- تهیه ترازنامه به تاریخ ۲۹ اسفند ماه ۱۳۸۱.

۵- انجام ثبت‌های مربوط به بستن حساب‌های موقت در دفتر روزنامه و نقل آن‌ها به حساب‌های دفتر کل.

۶- تهیه ترازنامه آزمایشی اختتامیه.

۷- انجام ثبت‌های مربوط به بستن حساب‌های دائمی در پایان سال ۱۳۸۱.

۸- انجام ثبت‌های مربوط به افتتاح حساب‌های دائمی در ابتدای سال ۱۳۸۲.

شرکت تضامنی ایرج و شریک تراز آزمایشی ۲۹ اسفند ماه ۱۳۸۱		
نام حساب	مانده بدهکار	مانده بستانکار
وجه نقد	۹۸۰,۰۰۰	
بدهکاران	۶۰۰,۰۰۰	
موجودی کالا	۷۸۰,۰۰۰	
اثاثه اداری	۶۰۰,۰۰۰	
استهلاک انباشته		۱۲۰,۰۰۰
بستانکاران		۳۵۰,۰۰۰
اسناد پرداختنی		۲۰۰,۰۰۰
سرمایه ایرج		۱,۰۰۰,۰۰۰
سرمایه تورج		۱,۰۰۰,۰۰۰
جاری ایرج		۱۰۰,۰۰۰
برداشت ایرج	۱۸۰,۰۰۰	
برداشت تورج	۱۲۰,۰۰۰	
فروش		۲,۴۰۰,۰۰۰
برگشت از فروش و تخفیفات	۱۵۰,۰۰۰	
خرید	۱,۲۰۰,۰۰۰	
برگشت از خرید و تخفیفات	۶۰,۰۰۰	
هزینه حمل کالای خریداری شده	۴۰,۰۰۰	
هزینه اجاره	۲۵۰,۰۰۰	
هزینه آب و برق	۱۲۰,۰۰۰	
هزینه آگهی و تبلیغات	۱۴۵,۰۰۰	
هزینه‌های متفرقه	۶۵,۰۰۰	
جمع	۵,۲۳۰,۰۰۰	۵,۲۳۰,۰۰۰

حل ۱:

۱۳۸۱/۱۲/۲۹	۱۳۸۱/۱۲/۲۹
۲- بد: هزینه اجاره ۵۰,۰۰۰ ریال بس: بستانکاران ۵۰,۰۰۰ ریال	۱- بد: موجودی کالا (پایان دوره) ۸۲۰,۰۰۰ ریال بس: خلاصه سود و زیان ۸۲۰,۰۰۰ ریال
۱۳۸۱/۱۲/۲۹	۱۳۸۱/۱۲/۲۹
۴- بد: هزینه م.م الوصول ۳۰,۰۰۰ ریال بس: ذ.م.م الوصول ۳۰,۰۰۰ ریال	۳- بد: هزینه اثاثه ۶۰,۰۰۰ ریال بس: استهلاک انباشته اثاثه ۶۰,۰۰۰ ریال

موجودی کالا	
بستانکار	بدهکار
	۷۸۰,۰۰۰
	۴۰,۰۰۰
	۸۲۰,۰۰۰ ۱

خلاصه سود و زیان	
بستانکار	بدهکار
۴۰,۰۰۰	
۴۰,۰۰۰	

هزینه اجاره	
بستانکار	بدهکار
	۲۵۰,۰۰۰
	۵۰,۰۰۰ ۲
	۳۰۰,۰۰۰

✓ برای تنظیم تراز آزمایشی قبل از بستن حساب‌ها باید ۴۰,۰۰۰ اختلاف موجودی کالا را با حساب خلاصه سود و زیان جبران کنیم.

بستانکاران	
بستانکار	بدهکار
۳۵۰,۰۰۰	
۵۰,۰۰۰ ۲	
۴۰۰,۰۰۰	

استهلاک انباشته	
بستانکار	بدهکار
۱۲۰,۰۰۰	
۶۰,۰۰۰ ۳	
۱۸۰,۰۰۰	

هزینه ائانه	
بستانکار	بدهکار
	۶۰,۰۰۰ ۳
	۶۰,۰۰۰

ذ.م.م الوصول	
بستانکار	بدهکار
۳۰,۰۰۰ ۴	
۳۰,۰۰۰	

هزینه م.م الوصول	
بستانکار	بدهکار
	۳۰,۰۰۰ ۴
	۳۰,۰۰۰

حل : ۲

شرکت تضامنی ایرج و شریک تراز آزمایشی قبل از بستن حساب‌های موقت ۲۹ اسفند ماه ۱۳۸۱		
نام حساب	مانده بدهکار	مانده بستانکار
برگشت از فروش و تخفیفات	۱۵۰,۰۰۰	
خرید	۱,۲۰۰,۰۰۰	
برگشت از خرید و تخفیفات		۶۰,۰۰۰
هزینه حمل کالای خریداری شده	۴۰,۰۰۰	
هزینه اجاره	۲۵۰,۰۰۰	
هزینه آب و برق	۱۲۰,۰۰۰	
هزینه آگهی و تبلیغات	۱۴۵,۰۰۰	
هزینه‌های متفرقه	۶۵,۰۰۰	
هزینه م.م الوصول	۳۰,۰۰۰	
هزینه استهلاک ائانه اداری	۶۰,۰۰۰	
ذ.م.م الوصول		۳۰,۰۰۰
خلاصه سود و زیان		۴۰,۰۰۰
جمع	۵,۴۱۰,۰۰۰	۵,۴۱۰,۰۰۰

شرکت تضامنی ایرج و شریک تراز آزمایشی قبل از بستن حساب‌های موقت ۲۹ اسفند ماه ۱۳۸۱		
نام حساب	مانده بدهکار	مانده بستانکار
وجوه نقد	۹۸۰,۰۰۰	
بدهکاران	۶۰۰,۰۰۰	
موجودی کالا	۸۲۰,۰۰۰	
ائانه اداری	۶۰۰,۰۰۰	
استهلاک انباشته		۱۸۰,۰۰۰
بستانکاران		۳۵۰,۰۰۰
اسناد پرداختنی		۲۰۰,۰۰۰
سرمایه ایرج		۱,۰۰۰,۰۰۰
سرمایه تورج		۱,۰۰۰,۰۰۰
جاری ایرج		۱۰۰,۰۰۰
برداشت ایرج	۱۸۰,۰۰۰	
برداشت تورج	۱۲۰,۰۰۰	
فروش		۲,۴۰۰,۰۰۰

ادامه ترازنامه آزمایشی ←

حل ۳ :

شرکت تضامنی ایرج و شریک	
صورت سود و زیان	
۲۹ اسفند ماه ۱۳۸۱	
۲,۴۰۰,۰۰۰	فروش طی دوره
(۱۵۰,۰۰۰)	کسر شود: برگشت از فروش و تخفیفات
۲,۲۵۰,۰۰۰	فروش خالص
۷۸۰,۰۰۰	کسر شود: بهای تمام شده کالای فروش رفته CGS
۱,۲۰۰,۰۰۰	موجودی کالا اول دوره
۴۰,۰۰۰	خرید طی دوره
۱,۲۴۰,۰۰۰	هزینه حمل کالای خریداری شده
(۶۰,۰۰۰)	بهای تمام شده خرید کالا
۱,۱۸۰,۰۰۰	کسر شود: برگشت از خرید و تخفیفات
۱,۹۶۰,۰۰۰	خرید خالص
(۸۲۰,۰۰۰)	بهای کالای آماده به فروش
(۱,۱۴۰,۰۰۰)	کسر شود: موجودی کالای پایان دوره
۱,۱۱۰,۰۰۰	بهای تمام شده کالای فروش رفته CGS
	سود ناویژه (ناخالص)
	کسر شود: هزینه‌ها
۳۰۰,۰۰۰	هزینه اجاره
۱۲۰,۰۰۰	هزینه آب و برق
۱۴۵,۰۰۰	هزینه آگهی و تبلیغات
۶۵,۰۰۰	هزینه متفرقه
۶۰,۰۰۰	هزینه استهلاک اثاثه اداری
۳۰,۰۰۰	هزینه مطالبات مشکوک الوصول
(۷۲۰,۰۰۰)	جمع هزینه‌ها
۳۹۰,۰۰۰	سود ویژه (خالص)

حل ۴ :

$$\left\{ \begin{array}{l} \frac{2}{3} = ۲۶۰,۰۰۰ \text{ سهم ایرج} \\ \frac{1}{3} = ۱۳۰,۰۰۰ \text{ سهم تورج} \end{array} \right.$$

۳۹۰,۰۰۰ تقسیم سود به نسبت معین

۱- بد: خلاصه سود و زیان ۳۹۰,۰۰۰ ریال	۲- بد: تقسیم سود ۳۹۰,۰۰۰ ریال
بس: تقسیم سود ۳۹۰,۰۰۰ ریال	بس: جاری ایرج ۲۶۰,۰۰۰ ریال
	جاری تورج ۱۳۰,۰۰۰ ریال
۳- بد: جاری ایرج ۱۸۰,۰۰۰ ریال	۴- بد: جاری تورج ۱۲۰,۰۰۰ ریال
بس: برداشت ایرج ۱۸۰,۰۰۰ ریال	بس: برداشت تورج ۱۲۰,۰۰۰ ریال

خلاصه سود و زیان	
بستانکار	بدهکار
۲,۴۰۰,۰۰۰	۷۲۰,۰۰۰
۶۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰
۸۲۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰
	۴۰,۰۰۰
	۷۸۰,۰۰۰
۳,۲۸۰,۰۰۰	۲,۸۹۰,۰۰۰
۳۹۰,۰۰۰	۳۹۰,۰۰۰ ۲

جاری تورج	
بستانکار	بدهکار
۲ ۱۳۰,۰۰۰	۱۲۰,۰۰۰ ۴
۱۰,۰۰۰	

جاری ایرج	
بستانکار	بدهکار
۱۰۰,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰ ۳
۲ ۲۶۰,۰۰۰	
۱۸۰,۰۰۰	

برداشت تورج	
بستانکار	بدهکار
۴ ۱۲۰,۰۰۰	۱۲۰,۰۰۰

برداشت ایرج	
بستانکار	بدهکار
۳ ۱۸۰,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰

شرکت تضامنی فاضل و شریک ترازنامه ۱۳۸۱/۰۹/۳۰			
دارایی‌ها	بدهی‌ها و سرمایه		
وجوه نقد	بستانکاران	۹۸۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰
بدهکاران	اسناد پرداختنی	۶۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰
کسر شود: ذ.م.م الوصول		(۳۰,۰۰۰)	
خالص بدهکاران	جاری ایرج	۵۷۰,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰
موجودی کالا	جاری تورج	۸۲۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰
اثاثه اداری		۶۰۰,۰۰۰	
کسر شود: استهلاک انباشته اثاثه	سرمایه ایرج	(۱۸۰,۰۰۰)	۱,۰۰۰,۰۰۰
ارزش دفتری اثاثه	سرمایه تورج	۴۲۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰
جمع دارایی‌ها	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۲,۷۹۰,۰۰۰	۲,۷۹۰,۰۰۰

حل: ۵

بستن حساب‌های موقت

۱- بد: خلاصه سود و زیان ۷۲۰,۰۰۰ ریال	۲- بد: فروش ۲,۴۰۰,۰۰۰ ریال
بس: هزینه استهلاک اثاثه ۶۰,۰۰۰ ریال	بس: خلاصه سود و زیان ۲,۴۰۰,۰۰۰ ریال
هزینه اجاره ۳۰۰,۰۰۰ ریال	
هزینه آب و برق ۱۲۰,۰۰۰ ریال	
هزینه آگهی و تبلیغات ۱۴۵,۰۰۰ ریال	
هزینه م.م الوصول ۳۰,۰۰۰ ریال	
هزینه متفرقه ۶۵,۰۰۰ ریال	
۳- بد: خلاصه سود و زیان ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال	۴- بد خلاصه سود و زیان ۱۵۰,۰۰۰ ریال
بس: خرید ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال	بس: برگشت از فروش ۱۵۰,۰۰۰ ریال

۶- بد: خلاصه سود و زیان ۴۰,۰۰۰ ریال
بس: هزینه حمل کالا ۴۰,۰۰۰ ریال

۵- بد: برگشت از خرید و تخفیفات ۶۰,۰۰۰ ریال
بس: خلاصه سود و زیان ۶۰,۰۰۰ ریال

۸- بد: موجودی پایان دوره ۸۲۰,۰۰۰ ریال
بس: خلاصه سود و زیان ۸۲۰,۰۰۰ ریال

۷- خلاصه سود و زیان ۷۸۰,۰۰۰ ریال
بس: موجودی ابتدای دوره ۷۸۰,۰۰۰ ریال

خلاصه سود و زیان			
بستانکار		بدهکار	
۲	۲,۴۰۰,۰۰۰	۷۲۰,۰۰۰	۱
۵	۶۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	۳
۸	۸۲۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۴
		۴۰,۰۰۰	۶
		۷۸۰,۰۰۰	۷
۳,۲۸۰,۰۰۰		۲,۸۹۰,۰۰۰	
۳۹۰,۰۰۰			

حل: ۶

بستن حساب‌های دائمی

۱۳۸۱/۱۲/۲۹

بد: بستانکاران ۴۰۰,۰۰۰ ریال
اسناد پرداختنی ۲۰۰,۰۰۰ ریال
جاری ایرج ۱۸۰,۰۰۰ ریال
جاری تورج ۱۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه ایرج ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه تورج ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال
ذ.م.م الوصول ۳۰,۰۰۰ ریال
استهلاک انباشته اثاثه ۱۸۰,۰۰۰ ریال

بس: وجوه نقد ۹۸۰,۰۰۰ ریال
بدهکاران ۶۰۰,۰۰۰ ریال
اثاثه اداری ۶۰۰,۰۰۰ ریال
موجودی کالا ۸۲۰,۰۰۰ ریال

تمرین ۱۶: نادر و ناصر شرکای شرکت تضامنی نادر و شرکا به نسبت $\frac{2}{5}$ و $\frac{3}{5}$ در سود و زیان سهیم بوده و سرمایه هر یک از آن‌ها به ترتیب ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. در تاریخ ۳۱ خرداد ماه ۱۳۸۱، یاسر به عنوان شریک جدید وارد شرکت شود. مطلوب است انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه در تاریخ ورود یاسر، با فرض اینکه یاسر:

- ۱- با موافقت نادر، سهم الشرکه ناصر را به مبلغ ۱,۶۰۰,۰۰۰ ریال خریداری نماید.
- ۲- با موافقت ناصر، سهم الشرکه نادر را به مبلغ ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال خریداری نماید.
- ۳- با موافقت شرکا، $\frac{1}{3}$ سهم الشرکه نادر و $\frac{1}{3}$ سهم الشرکه ناصر را به مبلغ ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال خریداری نماید.

حل ۱:

۱۳۸۱/۰۳/۳۱

بد: سرمایه ناصر ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه یاسر ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۲:

۱۳۸۱/۰۳/۳۱

بد: سرمایه نادر ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه یاسر ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۳:

$$\left\{ \begin{array}{l} \frac{1}{4} \rightarrow 1,000,000 \times \frac{1}{4} = 250,000 \\ \frac{1}{3} \rightarrow 1,500,000 \times \frac{1}{3} = 500,000 \end{array} \right.$$

۱۳۸۱/۰۳/۳۱

بد: سرمایه نادر ۲۵۰,۰۰۰ ریال

سرمایه ناصر ۵۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه یاسر ۷۵۰,۰۰۰ ریال

تمرین ۱۷: احمد و محمود شرکای یک شرکت تضامنی به نسبت $\frac{1}{3}$ و $\frac{2}{3}$ در سود و زیان سهیم بوده و سرمایه هر یک از آن‌ها به ترتیب ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. در تاریخ ۳۱ تیر ماه ۱۳۸۱ شرکا توافق نمودند که داوود با پرداخت مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال با نسبت $\frac{1}{5}$ به عنوان شریک جدید وارد شرکت شود. مطلوب است:

۱- انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه با فرض اینکه پرداخت داوود به عنوان پاداش شرکای قدیم تلقی شود.

۲- تعیین نسبت سود و زیان شرکا پس از ورود داوود.

حل ۱:

$$\begin{array}{rcl} ۲,۵۰۰,۰۰۰ & \text{جمع سرمایه شرکای قدیم} & \\ ۱,۰۰۰,۰۰۰ & \text{آورده داوود} & \\ \hline ۳,۵۰۰,۰۰۰ & \text{جمع سرمایه شرکت} & \end{array}$$

$$۳,۵۰۰,۰۰۰ \times \frac{۱}{۵} = ۷۰۰,۰۰۰ \text{ سرمایه داوود}$$

$$۱,۰۰۰,۰۰۰ - ۷۰۰,۰۰۰ = ۳۰۰,۰۰۰ \text{ پاداش شرکای قدیم}$$

$$۳۰۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{۱}{۳} = ۱۰۰,۰۰۰ \text{ پاداش احمد} \\ \frac{۲}{۳} = ۲۰۰,۰۰۰ \text{ پاداش محمود} \end{cases}$$

بد: وجه نقد ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه داوود ۷۰۰,۰۰۰ ریال

سرمایه احمد ۱۰۰,۰۰۰ ریال

سرمایه محمود ۲۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۲:

$$۱ - \frac{۱}{۵} = \frac{۴}{۵} \text{ نسبت باقی مانده (احمد و محمود)}$$

$$\frac{۱}{۳} \times \frac{۴}{۵} = \frac{۴}{۱۵} \text{ نسبت جدید سهم احمد}$$

$$\frac{۲}{۳} \times \frac{۴}{۵} = \frac{۸}{۱۵} \text{ نسبت جدید سهم محمود}$$

$$\frac{۴}{۱۵} + \frac{۸}{۱۵} = \frac{۱۲}{۱۵} \text{ جمع نسبت جدید احمد و محمود}$$

$$\frac{۱۵}{۱۵} - \frac{۱۲}{۱۵} = \frac{۳}{۱۵} \text{ نسبت سهم داوود}$$

تمرین ۱۸: بهمن و بهنام شرکای یک شرکت تضامنی به نسبت $\frac{۲}{۵}$ و $\frac{۳}{۵}$ در سود و زیان سهیم بوده و سرمایه هر یک از آن‌ها ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. در تاریخ ۳۰ آبان ماه ۱۳۸۱ شرکا توافق نمودند که بهرام با پرداخت مبلغ ۱,۶۰۰,۰۰۰ ریال به عنوان شریک جدید، وارد شرکت شده و در $\frac{۱}{۴}$ سود و زیان سهیم گردد. شرکا توافق نمودند که اضافه پرداختی بهرام به عنوان سرقفلی شناسایی گردد؛ مطلوب است:

۱- انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه در ارتباط با سرمایه‌گذاری بهرام.

۲- تعیین ارزش دفتری سرقفلی و ثبت آن.

۳- تعیین نسبت سود و زیان شرکا پس از ورود بهرام.

حل ۱:

بد: وجه نقد ۱,۶۰۰,۰۰۰ ریال
بس: سرمایه بهرام ۱,۶۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۲:

$$\begin{array}{rcl} ۲,۰۰۰,۰۰۰ & \text{سرمایه بهمن} & \\ \hline ۲,۰۰۰,۰۰۰ & \text{سرمایه بهنام} & \\ \hline ۴,۰۰۰,۰۰۰ & \text{جمع سرمایه شرکای قدیم} & \\ ۱,۶۰۰,۰۰۰ & \text{آورده بهرام} & \\ \hline ۵,۶۰۰,۰۰۰ & \text{جمع سرمایه شرکت} & \\ ۱,۶۰۰,۰۰۰ \div \frac{۱}{۴} = ۶,۴۰۰,۰۰۰ & \text{ارزش متعارف دارایی شرکت} & \end{array}$$

$$۶,۴۰۰,۰۰۰ - ۵,۶۰۰,۰۰۰ = ۸۰۰,۰۰۰ \text{ ارزش سرقتی}$$

$$۸۰۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{۳}{۵} = ۴۸۰,۰۰۰ \text{ سهم بهمن} \\ \frac{۲}{۵} = ۳۲۰,۰۰۰ \text{ سهم بهنام} \end{cases}$$

بد: وجه نقد ۱,۶۰۰,۰۰۰ ریال
سرقتی ۸۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه بهرام ۱,۶۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه بهمن ۴۸۰,۰۰۰ ریال
سرمایه بهنام ۳۲۰,۰۰۰ ریال

حل ۳:

$$۱ - \frac{۱}{۴} = \frac{۳}{۴} \text{ نسبت باقی مانده (بهمن و بهنام)}$$

$$\frac{۳}{۵} \times \frac{۳}{۴} = \frac{۹}{۲۰} \text{ نسبت جدید سهم بهمن}$$

$$\frac{۲}{۵} \times \frac{۳}{۴} = \frac{۶}{۲۰} \text{ نسبت جدید سهم بهنام}$$

$$\frac{۹}{۲۰} + \frac{۶}{۲۰} = \frac{۱۵}{۲۰} \text{ جمع نسبت جدید بهمن و بهنام}$$

$$\frac{۲۰}{۲۰} - \frac{۱۵}{۲۰} = \frac{۵}{۲۰} = \frac{۱}{۴} \text{ نسبت سهم بهرام}$$

تمرین ۱۹: محمدرضا و علیرضا شرکای شرکت تضامنی محمدرضا و برادران به نسبی ۳ و ۱ در سود و زیان سهیم می‌باشند. خلاصه ترازنامه شرکت در تاریخ ۳۱ مردادماه ۱۳۸۱ به شرح زیر است.

محمدرضا و برادران ترازنامه ۱۳۸۱/۰۵/۳۱			
۱,۰۰۰,۰۰۰	بدهی‌ها	۶,۰۰۰,۰۰۰	دارایی‌ها
۳,۰۰۰,۰۰۰	سرمایه محمد رضا		
۲,۰۰۰,۰۰۰	سرمایه علیرضا		
۶,۰۰۰,۰۰۰	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۶,۰۰۰,۰۰۰	جمع دارایی‌ها

در تاریخ فوق شرکا موافقت نمودند که امیر رضا به عنوان شریک جدید وارد شرکت شده و مبلغ ۱,۲۵۰,۰۰۰ ریال به عنوان سهم سرمایه واریز و در $\frac{1}{5}$ کل سود و زیان سهیم گردید. همچنین سرقفلی شرکت در این تاریخ مبلغ ۶۰۰,۰۰۰ ریال ارزیابی گردید. مطلوب است انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه در تاریخ ورود امیررضا با فرض اینکه:

۱- امیررضا سهم خود را از سرقفلی پرداخت کند.

۲- امیررضا سهم خود را از سرقفلی پرداخت نکند.

حل ۱:

$$۶۰۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{3}{4} = ۴۵۰,۰۰۰ & \text{سهم محمد رضا} \\ \frac{1}{4} = ۱۵۰,۰۰۰ & \text{سهم علیرضا} \end{cases}$$

۱۳۸۱/۰۵/۳۱

بد: وجه نقد ۶۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه محمد رضا ۴۵۰,۰۰۰ ریال

سرمایه علیرضا ۱۵۰,۰۰۰ ریال

حل ۲:

$$۶۰۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{3}{4} = ۴۵۰,۰۰۰ & \text{سهم محمد رضا} \\ \frac{1}{4} = ۱۵۰,۰۰۰ & \text{سهم علیرضا} \end{cases}$$

۱۳۸۱/۰۵/۳۱

بد: سرقفلی ۶۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه محمد رضا ۴۵۰,۰۰۰ ریال

سرمایه علیرضا ۱۵۰,۰۰۰ ریال

تمرین ۲۰: کوروش و داریوش شرکای یک شرکت تضامنی به نسبت مساوی در سود و زیان سهیم بوده و سرمایه هر یک از آن‌ها ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. در تاریخ ۳۰ مهر ماه ۱۳۸۱ شرکا موافقت نمودند کیانوش به عنوان شریک جدید وارد شرکت شده و در $\frac{1}{3}$ سرمایه و سود و زیان سهیم گردد. مطلوب است انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه با فرض اینکه:

۱- کیانوش مبلغ ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال به عنوان آورده به شرکت پرداخت نماید.

۲- کیانوش مبلغ ۱,۷۰۰,۰۰۰ ریال به عنوان آورده به شرکت پرداخت نماید.

۳- کیانوش مبلغ ۲,۴۵۰,۰۰۰ ریال به عنوان آورده به شرکت پرداخت نماید.

۴- کیانوش مبلغ ۲,۴۵۰,۰۰۰ ریال به عنوان آورده به شرکت پرداخت نماید و اضافه پرداخت سرقفلی شناسایی شود.

حل ۱:

۲,۰۰۰,۰۰۰	سرمایه کوروش
۲,۰۰۰,۰۰۰	سرمایه داریوش
۲,۰۰۰,۰۰۰	آورده کیانوش
۶,۰۰۰,۰۰۰	جمع سرمایه شرکت

$$۶,۰۰۰,۰۰۰ \times \frac{1}{3} = ۲,۰۰۰,۰۰۰ \text{ سرمایه کیانوش}$$

$$۲,۰۰۰,۰۰۰ - ۲,۰۰۰,۰۰۰ = ۰$$

۱۳۸۱/۰۵/۳۱

بد: وجه نقد ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه کیانوش ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۲:

۲,۰۰۰,۰۰۰	سرمایه کوروش
۲,۰۰۰,۰۰۰	سرمایه داریوش
۱,۷۰۰,۰۰۰	آورده کیانوش
۵,۷۰۰,۰۰۰	جمع سرمایه شرکت

$$۵,۷۰۰,۰۰۰ \times \frac{1}{3} = ۱,۹۰۰,۰۰۰ \text{ سرمایه کیانوش}$$

$$۱,۹۰۰,۰۰۰ - ۱,۷۰۰,۰۰۰ = ۲۰۰,۰۰۰ \text{ پاداش کیانوش}$$

۱۳۸۱/۰۵/۳۱

بد: وجه نقد ۱,۷۰۰,۰۰۰ ریال

سرمایه کوروش ۱۰۰,۰۰۰ ریال

سرمایه داریوش ۱۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه کیانوش ۱,۹۰۰,۰۰۰ ریال

$$۲۰۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{1}{2} = ۱۰۰,۰۰۰ \text{ سهم کوروش} \\ \frac{1}{2} = ۱۰۰,۰۰۰ \text{ سهم داریوش} \end{cases}$$

حل ۳:

۲,۰۰۰,۰۰۰	سرمایه کوروش
۲,۰۰۰,۰۰۰	سرمایه داریوش
۲,۴۵۰,۰۰۰	آورده کیانوش
۶,۴۵۰,۰۰۰	جمع سرمایه شرکت

$$۶,۴۵۰,۰۰۰ \times \frac{1}{3} = ۲,۱۵۰,۰۰۰ \text{ سرمایه کیانوش}$$

$$۲,۴۵۰,۰۰۰ - ۲,۱۵۰,۰۰۰ = ۳۰۰,۰۰۰ \text{ پاداش شرکای قدیم}$$

۱۳۸۱/۰۵/۳۱

بد: وجه نقد ۲,۴۵۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه کیانوش ۲,۱۵۰,۰۰۰ ریال

سرمایه کوروش ۱۵۰,۰۰۰ ریال

سرمایه داریوش ۱۵۰,۰۰۰ ریال

$$۳۰۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{1}{2} = ۱۵۰,۰۰۰ \text{ سهم کوروش} \\ \frac{1}{2} = ۱۵۰,۰۰۰ \text{ سهم داریوش} \end{cases}$$

حل ۴ :

۲,۰۰۰,۰۰۰	سرمایه کوروش	ارزش متعارف دارایی $۲,۴۵۰,۰۰۰ \div \frac{1}{3} = ۷,۳۵۰,۰۰۰$
۲,۰۰۰,۰۰۰	سرمایه داریوش	ارزش سرقفی $۷,۳۵۰,۰۰۰ - ۶,۴۵۰,۰۰۰ = ۹۰۰,۰۰۰$
۲,۴۵۰,۰۰۰	آورده کیانوش	
۶,۴۵۰,۰۰۰	جمع سرمایه شرکت	

۱۳۸۱/۰۵/۳۱	
بد: وجه نقد	ریال ۲,۴۵۰,۰۰۰
سرقفلی	ریال ۹۰۰,۰۰۰
بس: سرمایه کیانوش	ریال ۲,۴۵۰,۰۰۰
سرمایه کوروش	ریال ۴۵۰,۰۰۰
سرمایه داریوش	ریال ۴۵۰,۰۰۰

$$۹۰۰,۰۰۰ \left\{ \begin{array}{l} \frac{1}{3} = ۴۵۰,۰۰۰ \text{ سهم کوروش} \\ \frac{1}{3} = ۴۵۰,۰۰۰ \text{ سهم داریوش} \end{array} \right.$$

تمرین ۲۱: ترازنامه شرکت تضامنی شاهرخ و شاهین که به نسبت ۳ و ۲ در سود و زیان سهم می‌باشند در تاریخ ۳۱ شهریور ماه ۱۳۸۱ به شرح زیر است:

شرکت شاهین و شریک ترازنامه ۱۳۸۱/۰۶/۳۱			
دارایی‌ها	بدهی‌ها و سرمایه		
وجه نقد	بستانکاران	۱۵۰,۰۰۰	۳۲۰,۰۰۰
بدهکاران	جاری شاهرخ	۲۰۰,۰۰۰	۱۳۰,۰۰۰
موجودی کالا	جاری شاهین	۶۰۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰
اثاثه اداری	سرمایه شاهرخ	۲۵۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰
ساختمان	سرمایه شاهین	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰
جمع دارایی‌ها	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۲,۷۰۰,۰۰۰	۲,۷۰۰,۰۰۰

در تاریخ فوق شرکا موافقت نمودند که شهریار با پرداخت مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال وجه نقد به عنوان سرمایه وارد شرکت شده و در $\frac{1}{3}$ سود و زیان سهم گردد. در این تاریخ درباره دارایی‌ها و بدهی‌ها شرکت توافقی‌هایی به شرح زیر به عمل آمد.

۱. مقرر شد برای بدهکاران ۵٪ ذخیره در نظر گرفته شود.
 ۲. موجودی کالا به مبلغ ۵۶۰,۰۰۰ ریال ارزیابی گردید.
 ۳. ساختمان به مبلغ ۱,۸۰۰,۰۰۰ ریال ارزیابی گردید.
 ۴. سرقفلی شرکت به مبلغ ۸۰۰,۰۰۰ ریال ارزیابی گردید (شهریار سهم سرقفلی خود را پرداخت کرده).
 ۵. هزینه‌های تجدید ارزیابی که طبق توافق شرکا به عهده شهریار می‌باشد بالغ بر ۱۰۰,۰۰۰ ریال گردید که توسط شرکت پرداخت شد.
- مطلوب است:

۱. انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه در تاریخ ورود شهریار.
۲. تهیه ترازنامه شرکت بلافاصله پس از ورود شهریار.
۳. تعیین نسبت سود و زیان شرکا پس از ورود شهریار.

حل ۱:

$$200,000 \times 5\% = 10,000$$

ثبت ورود

۲- بد: حساب تجدید ارزیابی ۱۰,۰۰۰ ریال
بس: ذ.م.م الوصول ۱۰,۰۰۰ ریال

۱- بد: وجه نقد ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال
بس: سرمایه شهریار ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

$$1,800,000 - 1,500,000 = 300,000$$

۴- بد: ساختمان ۳۰۰,۰۰۰ ریال
بس: حساب تجدید ارزیابی ۳۰۰,۰۰۰ ریال

۳- بد: حساب تجدید ارزیابی ۴۰,۰۰۰ ریال
بس: موجودی کالا ۴۰,۰۰۰ ریال

۶- بد: جاری شهریار ۱۰۰,۰۰۰ ریال
بس: وجه نقد ۱۰۰,۰۰۰ ریال

۵- بد وجه نقد ۸۰۰,۰۰۰ ریال
بس حساب تجدید ارزیابی ۸۰۰,۰۰۰ ریال

* توجه: حال با اتمام عملیات تجدید ارزیابی باید T مربوط به این حساب را تشکیل دهیم تا مشخص شود این عملیات با سود همراه بوده یا زیان

$$1,050,000 \begin{cases} \frac{3}{5} = 630,000 & \text{سهم شاهرخ} \\ \frac{2}{5} = 420,000 & \text{سهم شاهین} \end{cases}$$

حساب تجدید ارزیابی					
بستانکار			بدهکار		
۴	۳۰۰,۰۰۰		۱۰,۰۰۰	۲	
۵	۸۰۰,۰۰۰		۴۰,۰۰۰	۳	
		۱,۰۵۰,۰۰۰			۷
					۱,۰۵۰,۰۰۰

همانطور که مشاهده می شود مانده این حساب بستانکار است که نشان دهنده سود ناشی از عملیات تجدید ارزیابی است، که با ثبت نهایی این حساب نیز به جاری شرکا بسته می شود.

۷- بد: حساب تجدید ارزیابی ۱,۰۵۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه شاهرخ ۶۳۰,۰۰۰ ریال
سرمایه شاهین ۴۲۰,۰۰۰ ریال

حل ۲:

شرکت شاهین و شریک			
ترازنامه			
۱۳۸۱/۰۶/۳۱			
دارایی ها		بدهی ها و سرمایه	
وجوه نقد	۱,۸۵۰,۰۰۰	بستانکاران	۳۲۰,۰۰۰
بدهکاران	۲۰۰,۰۰۰	جاری شاهرخ	۱۳۰,۰۰۰
کسر شود: ذ.م.م الوصول	(۱۰,۰۰۰)	جاری شاهین	۲۵۰,۰۰۰
خالص بدهکاران	۱۹۰,۰۰۰	جاری شهریار	(۱۰۰,۰۰۰)
موجودی کالا	۵۶۰,۰۰۰	سرمایه شاهرخ	۱,۶۳۰,۰۰۰
اثاثه اداری	۲۵۰,۰۰۰	سرمایه شاهین	۱,۴۲۰,۰۰۰
ساختمان	۱,۸۰۰,۰۰۰	سرمایه شهریار	۱,۰۰۰,۰۰۰
جمع دارایی ها	۴,۶۵۰,۰۰۰	جمع بدهی ها و سرمایه	۴,۶۵۰,۰۰۰

وجه نقد		موجودی کالا		ساختمان	
بستانکار	بدهکار	بستانکار	بدهکار	بستانکار	بدهکار
۱۰۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰		۱,۵۰۰,۰۰۰
۶	۱,۰۰۰,۰۰۰		۵۶۰,۰۰۰		۳۰۰,۰۰۰
	۸۰۰,۰۰۰				۱,۸۰۰,۰۰۰
	۱,۸۵۰,۰۰۰				
سرمایه شهریار		سرمایه شاهین		سرمایه شاهرخ	
بستانکار	بدهکار	بستانکار	بدهکار	بستانکار	بدهکار
۱,۰۰۰,۰۰۰		۱,۰۰۰,۰۰۰		۱,۰۰۰,۰۰۰	
۱		۴۲۰,۰۰۰		۶۳۰,۰۰۰	
		۱,۴۲۰,۰۰۰		۱,۶۳۰,۰۰۰	

حل ۳:

$$1 - \frac{1}{4} = \frac{3}{4} \quad \text{نسبت باقی مانده (شاهرخ و شاهین)}$$

$$\frac{3}{5} \times \frac{3}{4} = \frac{9}{20} \quad \text{نسبت جدید سهم شاهرخ}$$

$$\frac{2}{5} \times \frac{3}{4} = \frac{6}{20} \quad \text{نسبت جدید سهم شاهین}$$

$$\frac{9}{20} + \frac{6}{20} = \frac{15}{20} \quad \text{جمع نسبت جدید شاهرخ و شاهین}$$

$$\frac{20}{20} - \frac{15}{20} = \frac{5}{20} = \frac{1}{4} \quad \text{نسبت سهم شهریار}$$

تمرین ۲۲: محمد، عادل و پیروز شرکای یک شرکت تضامنی بوده و به نسبت ۴ و ۵ و ۱ در سود و زیان شرکت سهیم هستند مانده حساب سرمایه شرکا در تاریخ ۱۳۸۳/۰۵/۰۱ به ترتیب ۱۱ و ۸ و ۱۷ میلیون ریال می‌باشد. در این تاریخ محمد تصمیم می‌گیرد که باتوافق سایرین از شرکت خارج شود. مطلوب است ثبت حسابداری خروج محمد در دفاتر روزنامه عمومی شرکت در هر یک از مفروضات مستقل زیر:

- ۱- محمد $\frac{3}{4}$ سرمایه خود را به مبلغ ۱۰,۵۰۰,۰۰۰ ریال به عادل و مابقی را به مبلغ ۲,۸۰۰,۰۰۰ ریال به پیروز واگذار نماید.
- ۲- شرکت بابت سهم الشرکه محمد چکی به مبلغ ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال و یک فقره سفته به ۶ ماهه به مبلغ ۹,۰۰۰,۰۰۰ ریال صادر و به وی تسلیم می‌دارد.
- ۳- محمد با دریافت مبلغ ۱۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال وجه نقد از شرکت خارج می‌گردد (توافق شد مازاد پرداختی به عنوان سرقتی ایشان شناسایی شود).
- ۴- محمد با دریافت مبلغ ۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال از محل صندوق شرکت، از شرکت خارج شود.

حل ۱:

$$۱۱,۰۰۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{۳}{۴} = ۸,۲۵۰,۰۰۰ & \text{سهم عادل} \\ \frac{۱}{۴} = ۲,۷۵۰,۰۰۰ & \text{سهم پیروز} \end{cases}$$

۱۳۸۳/۰۵/۰۱

بد: سرمایه محمد ۱۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه عادل ۸,۲۵۰,۰۰۰ ریال

سرمایه پیروز ۲,۷۵۰,۰۰۰ ریال

حل ۲:

مجموع پرداختی به محمد $۹,۰۰۰,۰۰۰ + ۵,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۴,۰۰۰,۰۰۰$

پاداش محمد $۱۴,۰۰۰,۰۰۰ - ۱۱,۰۰۰,۰۰۰ = ۳,۰۰۰,۰۰۰$

$$۳,۰۰۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{۵}{۶} = ۲,۵۰۰,۰۰۰ & \text{سهم عادل} \\ \frac{۱}{۶} = ۵۰۰,۰۰۰ & \text{سهم پیروز} \end{cases}$$

۱۳۸۳/۰۵/۰۱

بد: سرمایه محمد ۱۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

سرمایه عادل ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال

سرمایه پیروز ۵۰۰,۰۰۰ ریال

بس: وجه نقد ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال

اسناد پرداختی ۹,۰۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۳:

سرقفلی سهم محمد $۱۲,۰۰۰,۰۰۰ - ۱۱,۰۰۰,۰۰۰ = ۱,۰۰۰,۰۰۰$

ارزش سرقفلی $۱,۰۰۰,۰۰۰ \div \frac{۴}{۱۰} = ۲,۵۰۰,۰۰۰$

$$۲,۵۰۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{۵}{۱۰} = ۱,۲۵۰,۰۰۰ & \text{سهم عادل} \\ \frac{۱}{۱۰} = ۲۵۰,۰۰۰ & \text{سهم پیروز} \\ \frac{۴}{۱۰} = ۱,۰۰۰,۰۰۰ & \text{سهم محمد} \end{cases}$$

۱- بد: سرقفلی ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال

۲- بد: سرمایه محمد ۱۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال

بس: وجه نقد ۱۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه عادل ۱,۲۵۰,۰۰۰ ریال

سرمایه پیروز ۲۵۰,۰۰۰ ریال

سرمایه محمد ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۴ :

پاداش شرکای باقی مانده $۱۱,۰۰۰,۰۰۰ - ۸,۰۰۰,۰۰۰ = ۳,۰۰۰,۰۰۰$

$$۳,۰۰۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{۵}{۶} = ۲,۵۰۰,۰۰۰ & \text{سهم عادل} \\ \frac{۱}{۶} = ۵۰۰,۰۰۰ & \text{سهم پیروز} \end{cases}$$

بد: سرمایه محمد ۱۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

بس: وجه نقد ۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال

سرمایه عادل ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال

سرمایه پیروز ۵۰۰,۰۰۰ ریال

تمرین ۲۳: محمد، میثم و میلاد شرکای یک شرکت تضامنی به نسبت $\frac{۱}{۶}$ ، $\frac{۲}{۶}$ و $\frac{۳}{۶}$ در سود و زیان سهیم بوده و سرمایه هر یک از آنها ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. در تاریخ ۱۳ اردیبهشت ۱۳۸۱ محمد به دلیل عدم تفاهم با سایر شرکا از شرکت خارج گردید.

مطلوب است انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه، با فرض اینکه:

۱. محمد با دریافت مبلغ ۱,۶۵۰,۰۰۰ ریال سهم الشرکه خود را به میثم واگذار نماید.
۲. محمد با دریافت مبلغ ۱,۳۵۰,۰۰۰ ریال سهم الشرکه خود را به میلاد واگذار نماید.
۳. محمد با دریافت مبلغ ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال از صندوق شرکت، از شرکت خارج گردد.
۴. محمد با دریافت مبلغ ۱,۳۰۰,۰۰۰ ریال از صندوق شرکت، از شرکت خارج گردد.
۵. محمد با دریافت مبلغ ۱,۸۰۰,۰۰۰ ریال از صندوق شرکت، از شرکت خارج گردد.
۶. محمد با دریافت مبلغ ۱,۸۰۰,۰۰۰ ریال از صندوق شرکت، از شرکت خارج شود (توافق شد مازاد پرداختی به عنوان سرقتی ایشان شناسایی شود).

حل ۱ :

بد: سرمایه محمد ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه میثم ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۲ :

بد: سرمایه محمد ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه میلاد ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۳ :

بد: سرمایه محمد ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال

بس: وجه نقد ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۴:

پاداش شرکای باقی مانده $۱,۳۰۰,۰۰۰ - ۱,۵۰۰,۰۰۰ = ۲۰۰,۰۰۰$

$$۲۰۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{۳}{۵} = ۱۲۰,۰۰۰ & \text{پاداش سهم میلاد} \\ \frac{۲}{۵} = ۸۰,۰۰۰ & \text{پاداش سهم میثم} \end{cases}$$

بد: سرمایه محمد ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال

بس: وجه نقد ۱,۳۰۰,۰۰۰ ریال

سرمایه میلاد ۱۲۰,۰۰۰ ریال

سرمایه پیروز ۸۰,۰۰۰ ریال

حل ۵:

پاداش محمد $۱,۸۰۰,۰۰۰ - ۱,۵۰۰,۰۰۰ = ۳۰۰,۰۰۰$

$$۲۰۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{۳}{۵} = ۱۸۰,۰۰۰ & \text{میلاد} \\ \frac{۲}{۵} = ۱۲۰,۰۰۰ & \text{میثم} \end{cases}$$

بد: سرمایه محمد ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال

سرمایه میلاد ۱۸۰,۰۰۰ ریال

سرمایه میثم ۱۲۰,۰۰۰ ریال

بس: وجه نقد ۱,۸۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۶:

سرقفلی سهم محمد $۱,۸۰۰,۰۰۰ - ۱,۵۰۰,۰۰۰ = ۳۰۰,۰۰۰$

ارزش سرقفلی $۳۰۰,۰۰۰ \div \frac{۱}{۶} = ۱,۸۰۰,۰۰۰$

$$۱,۸۰۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{۳}{۶} = ۹۰۰,۰۰۰ & \text{سهم میلاد} \\ \frac{۲}{۶} = ۶۰۰,۰۰۰ & \text{سهم میثم} \\ \frac{۱}{۶} = ۳۰۰,۰۰۰ & \text{سهم محمد} \end{cases}$$

۱- بد: سرقفلی ۱,۸۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه میلاد ۹۰۰,۰۰۰ ریال

سرمایه میثم ۶۰۰,۰۰۰ ریال

سرمایه محمد ۳۰۰,۰۰۰ ریال

۲- بد: سرمایه محمد ۱,۸۰۰,۰۰۰ ریال

بس: وجه نقد ۱,۸۰۰,۰۰۰ ریال

تمرین ۲۴: هومن، هامون و همایون شرکای شرکت تضامنی هومن و شرکا هستند برخی از مفاد شرکت نامه عبارتند از:
الف) سود و زیان پس از ۱۲٪ سود تضمین شده سرمایه به ترتیب به نسبت ۵۰٪، ۳۰٪ و ۲۰٪ بین هومن و همایون تقسیم می‌شود.

ب) در صورت فوت یا خروج یکی از شرکا مبلغی که به وی تعلق می‌گیرد عبارتند از:

- ۱- مانده حساب سرمایه و حساب جاری وی
 - ۲- سهم وی از اندوخته عمومی
 - ۳- سود تضمین شده سرمایه از تاریخ آخرین ترازنامه تا تاریخ فوت یا خروج
 - ۴- سهم او از سود شرکت (کل سود سالانه شرکت معادل میانگین سود سه سال گذشته برآورد می شود).
 - ۵- سهم او از سرقفلی شرکت (کل سرقفلی سالانه شرکت معادل جمع سود سه سال گذشته برآورد می شود).
- ترازنامه شرکت در تاریخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۹ به شرح زیر می باشد.

شرکت تضامنی هومن و شرکا			
ترازنامه			
۱۳۸۱/۱۲/۲۹			
دارایی ها		بدهی ها و سرمایه	
وجوه نقد	۲,۴۸۰,۰۰۰	بستانکاران	۳۰۰,۰۰۰
بدهکاران	۴۷۰,۰۰۰	سرمایه هومن	۳,۰۰۰,۰۰۰
موجودی کالا	۱,۲۵۰,۰۰۰	سرمایه هامون	۲,۰۰۰,۰۰۰
اثاثه	۶۰۰,۰۰۰	سرمایه همایون	۱,۰۰۰,۰۰۰
ساختمان	۲,۰۰۰,۰۰۰	اندوخته عمومی	۵۰۰,۰۰۰
جمع دارایی ها	۶,۸۰۰,۰۰۰	جمع بدهی ها و سرمایه	۶,۸۰۰,۰۰۰

همایون در تاریخ ۱۳۸۱/۰۸/۳۰ فوت نمود. در این تاریخ مانده بدهکار حساب جاری وی ۲۳۰,۰۰۰ ریال بود و سود سه سال گذشته به ترتیب ۳۸۰,۰۰۰ ریال، ۵۰۰,۰۰۰ ریال و ۴۷۰,۰۰۰ ریال بوده است. مطلوب است:

- ۱- انجام ثبت مربوط به خروج؛ یعنی فوت همایون در دفاتر روزنامه.
- ۲- تنظیم حسابی که سهم الشرکه قابل پرداخت به ورثه را نشان می دهد.
- ۳- انجام ثبت مربوط به تصفیه حساب با ورثه همایون با فرض اینکه بابت قسمتی از سهم الشرکه وی مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال موجودی کالا و بابت بقیه وجه نقد پرداخت شود.

حل ۱:

*مانده حساب سرمایه و حساب جاری همایون (*توجه: جاری در صورت سوال بدهکار است).

۱۳۸۱/۰۸/۳۱	
۱- بد: سرمایه همایون	۲۳۰,۰۰۰ ریال
بس: جاری همایون	۲۳۰,۰۰۰ ریال

*سهم همایون از اندوخته عمومی

$$۵۰۰,۰۰۰ \times ۲۰\% = ۱۰۰,۰۰۰ \text{ سهم همایون}$$

۱۳۸۱/۰۸/۳۱	
۲- بد: سرمایه همایون	۱۰۰,۰۰۰ ریال
بس: جاری همایون	۱۰۰,۰۰۰ ریال

*سود تضمین شده سرمایه از تاریخ آخرین ترازنامه تا تاریخ فوت همایون

$$۱,۰۰۰,۰۰۰ \left(\text{سرمایه همایون} \right) \times ۱۲\% \times \frac{۸}{۱۲} \left(\text{تاریخ فوت} \right) = ۸۰,۰۰۰$$

۱۳۸۱/۰۸/۳۱

۳- بد: سود انباشته ۸۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه همایون ۸۰,۰۰۰ ریال

*سهم همایون از سود شرکت (کل سود سالانه شرکت معادل میانگین سود سه سال گذشته برآورد می‌شود).

$$۳۸۰,۰۰۰ + ۵۰۰,۰۰۰ + ۴۷۰,۰۰۰ = ۱,۳۵۰,۰۰۰ \quad \text{مجموع سود سه سال}$$

$$۱,۳۵۰,۰۰۰ \div ۳ = ۴۵۰,۰۰۰ \quad \text{کل سود شرکت}$$

$$۴۵۰,۰۰۰ \times ۲۰\% \times \frac{۸}{۱۲} = ۶۰,۰۰۰ \quad \text{سهم همایون}$$

۱۳۸۱/۰۸/۳۱

۴- بد: سود انباشته ۶۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه همایون ۶۰,۰۰۰ ریال

*سهم او از سرقفلی شرکت (کل سرقفلی سالانه شرکت معادل جمع سود سه سال گذشته برآورد می‌شود).

$$۳۸۰,۰۰۰ + ۵۰۰,۰۰۰ + ۴۷۰,۰۰۰ = ۱,۳۵۰,۰۰۰ \quad \text{ارزش کل سرقفلی (مجموع سود سه سال)}$$

$$۱,۳۵۰,۰۰۰ \times ۲۰\% = ۲۷۰,۰۰۰ \quad \text{سرقفلی سهم همایون}$$

$$۲۷۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{۵}{۸} = ۱۶۸,۷۵۰ & \text{سهم هومن} \\ \frac{۳}{۸} = ۱۰۱,۲۵۰ & \text{سهم هامون} \end{cases}$$

۱۳۸۱/۰۸/۳۱

۵- بد: سرمایه هومن ۱۶۸,۷۵۰ ریال

سرمایه هامون ۱۰۱,۲۵۰ ریال

بس: سرمایه همایون ۲۷۰,۰۰۰ ریال

حل ۲:

سرمایه همایون		
بستانکار	بدهکار	
۱,۰۰۰,۰۰۰	۲۳۰,۰۰۰	۱
۲ ۱۰۰,۰۰۰		
۳ ۸۰,۰۰۰		
۴ ۶۰,۰۰۰		
۵ ۲۷۰,۰۰۰		
۱,۲۸۰,۰۰۰	۱,۲۸۰,۰۰۰	۶

حل ۳ :

*ثبت نهایی یا ثبت خروج همایون

وجه نقدی که باید به ورثه همایون پرداخت گردد. $۱,۲۸۰,۰۰۰ - ۵۰۰,۰۰۰ = ۷۸۰,۰۰۰$

۱۳۸۱/۱۲/۲۹

۵- بد: سرمایه همایون ۱,۲۸۰,۰۰۰ ریال

بس: موجودی کالا ۵۰۰,۰۰۰ ریال

وجه نقد ۷۸۰,۰۰۰ ریال

تمرین ۲۵: ترازنامه شرکت تضامنی هوشنگ و شرکا به تاریخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۹ به شرح زیر است.

شرکت تضامنی هوشنگ و شرکا			
ترازنامه			
۱۳۸۱/۱۲/۲۹			
دارایی‌ها		بدهی‌ها و سرمایه	
وجوه نقد	۴۵۰,۰۰۰	بستانکاران	۴۰۰,۰۰۰
بدهکاران	۵۰۰,۰۰۰	جاری سیروس	۲۰۰,۰۰۰
موجودی کالا	۶۵۰,۰۰۰	سرمایه هوشنگ	۱,۵۰۰,۰۰۰
اثاثه	۵۰۰,۰۰۰	سرمایه بیژن	۷۵۰,۰۰۰
ساختمان	۱,۵۰۰,۰۰۰	سرمایه سیروس	۷۵۰,۰۰۰
جمع دارایی‌ها	۳,۶۰۰,۰۰۰	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۳,۶۰۰,۰۰۰

در تاریخ فوق سیروس به علت کهولت سن با توافق شرکا از شرکت خارج شد. برای تعیین سهم الشرکه سیروس عملیات زیر صورت گرفت:

- ۱- مقرر شد برای بدهکاران ذخیره معادل ۲٪ در نظر گرفته شود.
- ۲- موجودی کالا مبلغ ۷۰۰,۰۰۰ ریال و ساختمان ۱,۷۰۰,۰۰۰ ارزیابی گردید.
- ۳- سرقفلی شرکت مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال برآورد گردید و مقرر شد حساب سرقفلی در دفاتر ایجاد نگردد.
- ۴- هزینه تجدید ارزیابی مبلغ ۸۵,۰۰۰ ریال به عهده سیروس است.
- ۵- قرار شد کل سهم الشرکه سیروس به عنوان وام در شرکت باقی بماند.

مطلوب است:

- ۱- انجام ثبت‌های مربوط به تجدید ارزیابی دارایی‌ها در دفتر روزنامه.
- ۲- تعیین سهم الشرکه سیروس در تاریخ خروج.
- ۳- تهیه ترازنامه شرکت بلافاصله پس از خروج سیروس.

حل: ۱

*در نظر گرفتن ۲٪ ذخیره برای بدهکاران

$$۵۰۰,۰۰۰ \times ۲\% = ۱۰,۰۰۰ \text{ ذخیره مطالبات مشکوک الوصول}$$

۱۳۸۱/۱۲/۲۹

۱- بد: حساب تجدید ارزیابی ۱۰,۰۰۰ ریال

بس: ذ.م.م الوصول ۱۰,۰۰۰ ریال

*ارزیابی موجودی کالا و ساختمان

که نشان دهنده افزایش ارزش این دارایی است $۵۰,۰۰۰ = (\text{قبل از ارزیابی}) ۶۵۰,۰۰۰ - ۷۰۰,۰۰۰$ ارزیابی موجودی کالا

که نشان دهنده افزایش ارزش این دارایی است $۲۰۰,۰۰۰ = (\text{قبل از ارزیابی}) ۱,۵۰۰,۰۰۰ - ۱,۷۰۰,۰۰۰$ ارزیابی ساختمان

۱۳۸۱/۱۲/۲۹

۲- بد: موجودی کالا ۵۰,۰۰۰ ریال

ساختمان ۲۰۰,۰۰۰ ریال

بس: حساب تجدید ارزیابی ۲۵۰,۰۰۰ ریال

*سرقفلی شرکت مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال برآورد گردید و مقرر شد حساب سرقفلی در دفاتر ایجاد نگردد.

$$۳۰۰,۰۰۰ \times \frac{۱}{۴} = ۷۵,۰۰۰ \text{ سرقفلی سهم سیروس}$$

$$۷۵,۰۰۰ \left\{ \begin{array}{ll} \frac{۲}{۳} = ۵۰,۰۰۰ & \text{سهم هوشنگ} \\ \frac{۱}{۳} = ۲۵,۰۰۰ & \text{سهم بیژن} \end{array} \right.$$

۱۳۸۱/۱۲/۲۹

۳- بد: سرمایه هوشنگ ۵۰,۰۰۰ ریال

سرمایه بیژن ۲۵,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه سیروس ۷۵,۰۰۰ ریال

* هزینه تجدید ارزیابی مبلغ ۸۵,۰۰۰ ریال به عهده سیروس

۱۳۸۱/۱۲/۲۹

۴- بد: سرمایه سیروس ۸۵,۰۰۰ ریال

بس: وجه نقد ۸۵,۰۰۰ ریال

*الان اگر حساب جاری از سیروس یا حساب‌هایی مانند اندوخته یا انباشته در تراز نامه داریم باید تعیین تکلیف شود.

۱۳۸۱/۱۲/۲۹

۵- بد: جاری سیروس ۲۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه سیروس ۲۰۰,۰۰۰ ریال

حساب تجدید ارزیابی			
بستانکار		بدهکار	
۲	۲۵۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۱
	۲۴۰,۰۰۰	۲۴۰,۰۰۰	۶

توجه: مانده این حساب بستانکار شد که نشان دهنده این است که عملیات تجدید ارزیابی با سود همراه بوده است.

$$۲۴۰,۰۰۰ \left\{ \begin{array}{l} \frac{۲}{۴} = ۱۲۰,۰۰۰ \quad \text{سهم هوشنگ} \\ \frac{۱}{۴} = ۶۰,۰۰۰ \quad \text{سهم بیژن} \\ \frac{۱}{۴} = ۶۰,۰۰۰ \quad \text{سهم سیروس} \end{array} \right.$$

۱۳۸۱/۱۲/۲۹

۶- بد: حساب تجدید ارزیابی ۲۴۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه هوشنگ ۱۲۰,۰۰۰ ریال

سرمایه بیژن ۶۰,۰۰۰ ریال

سرمایه سیروس ۶۰,۰۰۰ ریال

حل ۲:

سرمایه هوشنگ	
بستانکار	بدهکار
۱,۵۰۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰ ۳
۱۲۰,۰۰۰ ۶	
۱,۵۷۰,۰۰۰	

سرمایه بیژن	
بستانکار	بدهکار
۷۵۰,۰۰۰	۲۵,۰۰۰ ۳
۶۰,۰۰۰ ۶	
۷۸۵,۰۰۰	

سرمایه سیروس	
بستانکار	بدهکار
۷۵۰,۰۰۰	۸۵,۰۰۰ ۴
۷۵,۰۰۰ ۳	
۲۰۰,۰۰۰ ۵	
۶۰,۰۰۰ ۶	
۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰ ۷

وام پرداختنی	
بستانکار	بدهکار
	۹۲۵,۰۰۰ ۷
	۹۲۵,۰۰۰

وجه نقد	
بستانکار	بدهکار
۱۸۵,۰۰۰ ۴	۴۵۰,۰۰۰
	۳۶۵,۰۰۰

۱۳۸۱/۱۲/۲۹

۷- بد: سرمایه سیروس ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

بس: وام پرداختنی ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

حل ۳:

شرکت تضامنی هوشنگ و شرکا			
ترازنامه			
۱۳۸۱/۱۲/۲۹			
دارایی‌ها	بدهی‌ها و سرمایه		
وجوه نقد	بستانکاران	۴۰۰,۰۰۰	۳۶۵,۰۰۰
بدهکاران	وام پرداختنی	۱,۰۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰
کسر شود: ذ.م.م الوصول			(۱۰,۰۰۰)
خالص بدهکاران			۴۹۰,۰۰۰
موجودی کالا	سرمایه هوشنگ	۱,۵۷۰,۰۰۰	۷۰۰,۰۰۰
اثاثه	سرمایه بیژن	۷۸۵,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰
ساختمان			۱,۷۰۰,۰۰۰
جمع دارایی‌ها	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۳,۷۵۵,۰۰۰	۳,۷۵۵,۰۰۰

تمرین ۲۶: ترازنامه شرکت تضامنی فاضل و باقر که به نسبت $\frac{۵}{۸}$ و $\frac{۳}{۸}$ در سود و زیان سهیم می‌باشند در تاریخ ۳۰ آذر ماه ۱۳۸۱ به شرح زیر است:

شرکت تضامنی فاضل و شریک			
ترازنامه			
۱۳۸۱/۰۹/۳۰			
دارایی‌ها	بدهی‌ها و سرمایه		
وجوه نقد	بستانکاران	۵۵۰,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰
بدهکاران	جاری فاضل	۳۴۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰
ذ.م.م الوصول	جاری باقر	۲۳۰,۰۰۰	(۳۰,۰۰۰)
خالص بدهکاران	سرمایه فاضل	۲,۰۰۰,۰۰۰	۵۷۰,۰۰۰
موجودی کالا	سرمایه باقر	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۲۵۰,۰۰۰
ساختمان	اندوخته عمومی	۵۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰
ذخیره استهلاک ساختمان			(۵۰۰,۰۰۰)
ارزش دفتری ساختمان			۲,۰۰۰,۰۰۰
جمع دارایی‌ها	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۴,۶۲۰,۰۰۰	۴,۶۲۰,۰۰۰

در تاریخ فوق تصمیم به انحلال شرکت گرفتند. در جریان تصفیه عملیات زیر انجام شد:

- ۱- موجودی کالا به مبلغ ۱,۳۰۰,۰۰۰ ریال به باقر واگذار شد.
- ۲- ساختمان به مبلغ ۲,۲۰۰,۰۰۰ ریال به فاضل واگذار شد.
- ۳- مبلغ ۵۴۰,۰۰۰ ریال از مطالبات وصول گردیده و بقیه لاوصول تلقی شد.
- ۴- بدهی به بستانکاران از محل وجود نقد پرداخت گردید.
- ۵- هزینه تصفیه به مبلغ ۱۰۰,۰۰۰ ریال نقداً پرداخت گردید.

مطلوب است:

۱- انجام ثبت‌های مربوطه به عملیات تصفیه در دفاتر روزنامه.

۲- نمایش حساب‌های وجوه نقد، تصفیه و سرمایه شرکا.

حل ۱:

* واگذاری موجودی کالا به باقر

با سود به باقر واگذار شد $۱,۳۰۰,۰۰۰ - ۱,۲۵۰,۰۰۰ = ۵۰,۰۰۰$

۱۳۸۱/۰۹/۳۰

۱- بد: سرمایه باقر ۱,۳۰۰,۰۰۰ ریال

بس: موجودی کالا ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال

سود و زیان تصفیه ۵۰,۰۰۰ ریال

* واگذاری ساختمان به فاضل

که نشان دهنده واگذاری ساختمان با سود است $۲,۲۰۰,۰۰۰ - ۲,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۰۰,۰۰۰$ (ارزش دفتری ساختمان)

۱۳۸۱/۰۹/۳۰

۲- بد: سرمایه فاضل ۲,۲۰۰,۰۰۰ ریال

ذخیره استهلاک ساختمان ۵۰۰,۰۰۰ ریال

بس: ساختمان ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال

سود و زیان تصفیه ۲۰۰,۰۰۰ ریال

* تعیین تکلیف مطالبات

مطالبات سوخت شده (زیان تصفیه) $۳۰,۰۰۰ = ۵۴۰,۰۰۰ + ۳۰,۰۰۰ - ۶۰۰,۰۰۰$

۱۳۸۱/۰۹/۳۰

۳- بد: وجه نقد ۵۴۰,۰۰۰ ریال

ذ.م.م الوصول ۳۰,۰۰۰ ریال

سود و زیان تصفیه ۳۰,۰۰۰ ریال

بس: بدهکاران ۶۰۰,۰۰۰ ریال

* تصفیه بدهی به بستانکاران

۱۳۸۱/۰۹/۳۰

۴- بد: بستانکاران ۵۵۰,۰۰۰ ریال

بس: وجه نقد ۵۵۰,۰۰۰ ریال

* هزینه تصفیه

۱۳۸۱/۰۹/۳۰

۵- بد: سود و زیان تصفیه ۱۰۰,۰۰۰ ریال

بس: وجه نقد ۱۰۰,۰۰۰ ریال

* الان اگر حساب جاری یا حساب‌هایی مانند اندوخته یا انباشته در تراز نامه داریم باید تعیین تکلیف شود.

۱۳۸۱/۰۹/۳۰

۶- بد: جاری فاضل ۳۴۰,۰۰۰ ریال

جاری باقر ۲۳۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه فاضل ۳۴۰,۰۰۰ ریال

سرمایه باقر ۲۳۰,۰۰۰ ریال

۱۳۸۱/۰۹/۳۰

۷- بد: اندوخته عمومی ۵۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سود و زیان تصفیه ۵۰۰,۰۰۰ ریال

* الان T حساب سود و زیان تصفیه را تشکیل می‌دهیم تا مشخص شود عملیات تصفیه با سود همراه بوده یا زیان.

سود و زیان تصفیه			
بستانکار		بدهکار	
۱	۵۰,۰۰۰	۳	۳۰,۰۰۰
۲	۲۰۰,۰۰۰	۵	۱۰۰,۰۰۰
۷	۵۰۰,۰۰۰		
	۶۲۰,۰۰۰	۸	۶۲۰,۰۰۰

توجه: مانده این حساب بستانکار شد که نشان دهنده این است که عملیات تصفیه با سود همراه بوده است و باید بین شرکا تقسیم شود.

$$۶۲۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{۵}{۸} = ۳۸۷,۵۰۰ & \text{سهم فاضل} \\ \frac{۳}{۸} = ۲۳۲,۵۰۰ & \text{سهم باقر} \end{cases}$$

۱۳۸۱/۰۹/۳۰

۸- بد: سود و زیان تصفیه ۶۲۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه فاضل ۳۸۷,۵۰۰ ریال

سرمایه باقر ۲۳۲,۵۰۰ ریال

وجه نقد			سرمایه باقر			سرمایه فاضل		
بستانکار		بدهکار	بستانکار		بدهکار	بستانکار		بدهکار
۴	۵۵۰,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰		۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۳۰۰,۰۰۰		۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۰۰,۰۰۰
۵	۱۰۰,۰۰۰	۵۴۰,۰۰۰	۳	۲۳۰,۰۰۰		۶	۳۴۰,۰۰۰	
۹	۶۹۰,۰۰۰	۶۹۰,۰۰۰	۸	۲۳۲,۵۰۰		۸	۳۸۷,۵۰۰	
				۱۶۲,۵۰۰	۱۶۲,۵۰۰		۵۲۷,۵۰۰	۵۲۷,۵۰۰

*ثبت نهایی (انحلال و تصفیه شرکت)

۱۳۸۱/۰۹/۳۰
۹- بد: سرمایه فاضل ۵۲۷,۵۰۰ ریال
سرمایه باقر ۱۶۲,۵۰۰ ریال
بس: وجه نقد ۶۹۰,۰۰۰ ریال

تمرین ۲۷: هاشم، قاسم و کاظم شرکای شرکت تضامنی هاشم و برادران به نسبت $\frac{2}{5}$ ، $\frac{2}{5}$ و $\frac{1}{5}$ در سود و زیان سهیم می‌باشند. ترازنامه شرکت در تاریخ ۳۱ شهریور ماه ۱۳۸۱ به شرح زیر است:

شرکت تضامنی هاشم و برادران			
ترازنامه			
۱۳۸۱/۰۶/۳۱			
دارایی‌ها	بدهی‌ها و سرمایه		
وجه نقد	بستانکاران	۳۸۰,۰۰۰	۴۳۰,۰۰۰
جاری کاظم	جاری هاشم	۶۵۰,۰۰۰	۳۵۰,۰۰۰
بدهکاران	جاری قاسم	۶۰۰,۰۰۰	۲۷۰,۰۰۰
موجودی کالا		۱,۷۲۰,۰۰۰	
ساختمان	سرمایه هاشم	۴,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰
ذخیره استهلاک ساختمان	سرمایه قاسم	(۸۰۰,۰۰۰)	۲,۳۰۰,۰۰۰
ارزش دفتری ساختمان	سرمایه کاظم	۳,۲۰۰,۰۰۰	۷۰۰,۰۰۰
جمع دارایی‌ها	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۶,۵۵۰,۰۰۰	۶,۵۵۰,۰۰۰

در تاریخ فوق به علت ورشکستگی کاظم، شرکا تصمیم گرفتند شرکت را منحل کنند. در جریان تصفیه، عملیات زیر انجام شد:

- ۱- موجودی کالا به مبلغ ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال به فروش رسید.
- ۲- ساختمان به مبلغ ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال به هاشم واگذار گردید.
- ۳- مبلغ ۵۶۰,۰۰۰ ریال از مطالبات وصول گردید و بقیه لاوصول تلقی شد.
- ۴- بدهی به بستانکاران را از محل وجه نقد پرداخت شد.
- ۵- هزینه تصفیه به مبلغ ۹۰,۰۰۰ ریال نقداً پرداخت گردید.

مطلوب است:

- ۱- انجام ثبت‌های مربوط به عملیات تصفیه در دفتر روزنامه.
- ۲- نمایش حساب‌های وجه نقد، تصفیه و سرمایه شرکا.

حل: ۱

*فروش موجودی کالا

با زیان به فروش رفته $(220,000) = 1,720,000 - 1,500,000$

۱۳۸۱/۰۶/۳۰

۱- بد: وجه نقد ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال

سود و زیان تصفیه ۲۲۰,۰۰۰ ریال

بس: موجودی کالا ۱,۷۲۰,۰۰۰ ریال

* واگذاری ساختمان به هاشم

که نشان دهنده واگذاری ساختمان با زیان است $200,000 = (ارزش دفتری ساختمان) 3,200,000 - 3,000,000$

۱۳۸۱/۰۶/۳۰

۲- بد: سرمایه هاشم ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال

ذخیره استهلاک ساختمان ۸۰۰,۰۰۰ ریال

سود و زیان تصفیه ۲۰۰,۰۰۰ ریال

بس: ساختمان ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال

*تعیین تکلیف مطالبات

مطالبات سوخت شده (زیان تصفیه) $40,000 = 560,000 - 600,000$

۱۳۸۱/۰۶/۳۰

۳- بد: وجه نقد ۵۶۰,۰۰۰ ریال

سود و زیان تصفیه ۴۰,۰۰۰ ریال

بس: بدهکاران ۶۰۰,۰۰۰ ریال

* تصفیه بدهی به بستانکاران

۱۳۸۱/۰۶/۳۰

۴- بد: بستانکاران ۴۳۰,۰۰۰ ریال

بس: وجه نقد ۴۳۰,۰۰۰ ریال

* هزینه تصفیه

۱۳۸۱/۰۶/۳۰

۵- بد: سود و زیان تصفیه ۹۰,۰۰۰ ریال

بس: وجه نقد ۹۰,۰۰۰ ریال

* الان اگر حساب جاری یا حساب‌هایی مانند اندوخته یا انباشته در ترازنامه داریم باید تعیین تکلیف شود.

۱۳۸۱/۰۶/۳۰

۶- بد: جاری هاشم ۳۵۰,۰۰۰ ریال

جاری قاسم ۲۷۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه هاشم ۳۵۰,۰۰۰ ریال

سرمایه قاسم ۲۷۰,۰۰۰ ریال

توجه: سمت راست ترازنامه جاری کاظم بدهکار شده با ثبت ۷ حساب جاری کاظم بسته می‌شود.

۱۳۸۱/۰۶/۳۰

۷- بد: سرمایه کاظم ۶۵۰,۰۰۰ ریال

بس: جاری کاظم ۶۵۰,۰۰۰ ریال

* الان T حساب سود و زیان تصفیه را تشکیل می‌دهیم تا مشخص شود عملیات تصفیه با سود همراه بوده یا زیان.

سود و زیان تصفیه		
بدهکار		بستانکار
۲۲۰,۰۰۰	۱	
۲۰۰,۰۰۰	۲	
۴۰,۰۰۰	۳	
۹۰,۰۰۰	۵	
۵۵۰,۰۰۰		۵۵۰,۰۰۰
		۸

توجه: مانده این حساب بدهکار شد که نشان دهنده این است که عملیات تصفیه با زیان همراه بوده است و باید بین شرکا تقسیم شود.

$$۵۵۰,۰۰۰ \left\{ \begin{array}{l} \frac{۲}{۵} = ۲۲۰,۰۰۰ \text{ سهم هاشم} \\ \frac{۲}{۵} = ۲۲۰,۰۰۰ \text{ سهم قاسم} \\ \frac{۱}{۵} = ۱۱۰,۰۰۰ \text{ سهم کاظم} \end{array} \right.$$

۱۳۸۱/۰۶/۳۰

۸- بد: سرمایه هاشم ۲۲۰,۰۰۰ ریال

سرمایه قاسم ۲۲۰,۰۰۰ ریال

سرمایه کاظم ۱۱۰,۰۰۰ ریال

بس: سود و زیان تصفیه ۵۵۰,۰۰۰ ریال

سرمایه کاظم				سرمایه قاسم				سرمایه هاشم			
بستانکار		بدهکار		بستانکار		بدهکار		بستانکار		بدهکار	
۷۰۰,۰۰۰		۶۵۰,۰۰		۲,۳۰۰,۰۰۰		۲۲۰,۰۰۰		۲,۵۰۰,۰۰۰		۳,۰۰۰,۰۰۰	
		۱۱۰,۰۰		۲۷۰,۰۰۰		۳۰,۰۰۰		۳۵۰,۰۰۰		۲۲۰,۰۰۰	
		۶۰,۰۰۰		۲,۳۲۰,۰۰۰		۲,۳۲۰,۰۰۰				۳۰,۰۰۰	
۹								۱۰		۴۰۰,۰۰۰	

وجه نقد			
بستانکار		بدهکار	
۴۳۰,۰۰۰		۳۸۰,۰۰۰	
۹۰,۰۰۰		۱,۵۰۰,۰۰۰	
		۵۶۰,۰۰۰	
		۴۰۰,۰۰۰	
۱۱		۲,۳۲۰,۰۰۰	

به علت ورشکستگی کاظم، دو شریک دیگر ضامن دیون وی هستند.

$$۶۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{۱}{۲} = ۳۰,۰۰۰ & \text{سهم هاشم} \\ \frac{۱}{۲} = ۳۰,۰۰۰ & \text{سهم قاسم} \end{cases}$$

۱۳۸۱/۰۶/۳۰
۹- بد: سرمایه هاشم ۳۰,۰۰۰ ریال
سرمایه قاسم ۳۰,۰۰۰ ریال
بس: جاری کاظم ۶۰,۰۰۰ ریال

مانده حساب سرمایه هاشم بدهکار شد که به علت اینکه وی ورشکسته نشده، مبلغ را با وجه نقد جبران می‌کند.

۱۳۸۱/۰۶/۳۰
۱۰- بد: وجه نقد ۴۰۰,۰۰۰ ریال
بس: سرمایه هاشم ۴۰۰,۰۰۰ ریال

ثبت نهایی (ثبت آخر- توزیع وجه نقد بین شرکا به نسبت معین).

۱۳۸۱/۰۶/۳۰
۱۱- بد: سرمایه قاسم ۲,۳۲۰,۰۰۰ ریال
بس: وجه نقد ۲,۳۲۰,۰۰۰ ریال

تمرین ۲۸: فرهاد، اکبر و شریف شرکای یک شرکت تضامنی بوده که سود و زیان را به نسبت مساوی بین خود تقسیم می‌کنند. در تاریخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۹ شرکت آن‌ها منحل گردید و وضعیت مالی آن‌ها به شرح زیر است.

شرکت تضامنی فرهاد و شرکا			
ترازنامه			
۱۳۸۱/۱۲/۲۹			
دارایی‌ها	بدهی‌ها و سرمایه		
صندوق	بستانکاران	۸,۰۰۰,۰۰۰	۸,۰۰۰,۰۰۰
بدهکاران	جاری فرهاد	۶,۲۰۰,۰۰۰	۴,۰۰۰,۰۰۰
موجودی کالا	جاری اکبر	۱۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
تأسیسات و ماشین آلات		۱۲,۰۰۰,۰۰۰	
ساختمان	سرمایه فرهاد	۸,۵۰۰,۰۰۰	۱۲,۰۰۰,۰۰۰
ذخیره استهلاک ساختمان	سرمایه اکبر	(۵۰۰,۰۰۰)	۱۰,۰۰۰,۰۰۰
ارزش دفتری ساختمان	سرمایه شریف	۸,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
جمع دارایی‌ها	جمع بدهی‌ها و سرمایه	۳۸,۰۰۰,۰۰۰	۳۸,۰۰۰,۰۰۰

در حین مراحل تصفیه زمین و ساختمان مبلغ ۶,۴۰۰,۰۰۰ ریال تأسیسات و ماشین آلات ۹,۶۰۰,۰۰۰ ریال و موجودی کالا به مبلغ ۸,۸۰۰,۰۰۰ ریال به فروش رسیدند و مبلغ ۵,۶۰۰,۰۰۰ ریال از بدهکاران وصول و بقیه سوخت شده تلقی گردید.

هزینه‌های تصفیه ۸۸۰,۰۰۰ ریال بوده که توسط شرکت پرداخت گردید.

حساب بستانکاران از محل وجه نقد پرداخت گردید.

شریف به دلیل ورشکستگی قادر به پرداخت بدهی سرمایه خود نیست.

مطلوب است:

۱- ثبت در دفتر روزنامه کلیه مراحل تصفیه و بستن حساب‌ها (با استفاده از حساب سود و زیان تصفیه)

۲- نمایش حساب سود و زیان تصفیه حساب صندوق و حساب سرمایه هر یک از شرکا در دفتر کل.

حل ۱:

*فروش ساختمان

با زیان به فروش رفته (۱,۶۰۰,۰۰۰) = ارزش دفتری ساختمان ۸,۰۰۰,۰۰۰ - ۶,۴۰۰,۰۰۰

۱۳۸۱/۱۲/۲۹	
۱- بد: وجه نقد	۶,۴۰۰,۰۰۰ ریال
ذخیره استهلاک	۵۰۰,۰۰۰ ریال
سود و زیان تصفیه	۱,۶۰۰,۰۰۰ ریال
بس: ساختمان	۸,۵۰۰,۰۰۰ ریال

* فروش تأسیسات

که نشان دهنده فروش تأسیسات با زیان است (۲,۴۰۰,۰۰۰) = ۱۲,۰۰۰,۰۰۰ - ۹,۶۰۰,۰۰۰

۲- بد: وجه نقد	۹,۶۰۰,۰۰۰ ریال
سود و زیان تصفیه	۲,۴۰۰,۰۰۰ ریال
بس: تأسیسات	۱۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال

* فروش موجودی کالا

که نشان دهنده فروش موجودی کالا با زیان است $۸,۸۰۰,۰۰۰ - ۱۱,۰۰۰,۰۰۰ = (۲,۲۰۰,۰۰۰)$

۳- بد: وجه نقد	۸,۸۰۰,۰۰۰ ریال
سود و زیان تصفیه	۲,۲۰۰,۰۰۰ ریال
بس: موجودی کالا	۱۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

* تعیین تکلیف مطالبات

مطالبات سوخت شده (زیان تصفیه) $۵,۶۰۰,۰۰۰ - ۶,۲۰۰,۰۰۰ = (۶۰۰,۰۰۰)$

۴- بد: وجه نقد	۵,۶۰۰,۰۰۰ ریال
سود و زیان تصفیه	۶۰۰,۰۰۰ ریال
بس: بدهکاران	۶,۲۰۰,۰۰۰ ریال

* هزینه تصفیه

۱۳۸۱/۰۶/۳۰	
۵- بد: سود و زیان تصفیه	۸۸۰,۰۰۰ ریال
بس: وجه نقد	۸۸۰,۰۰۰ ریال

* تصفیه بدهی به بستانکاران

۱۳۸۱/۰۶/۳۰	
۶- بد: بستانکاران	۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال
بس: وجه نقد	۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال

* الان اگر حساب جاری یا حساب‌هایی مانند اندوخته یا انباشته در تراز نامه داریم باید تعیین تکلیف شود.

۱۳۸۱/۰۶/۳۰	
۷- بد: جاری فرهاد	۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال
جاری اکبر	۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال
بس: سرمایه فرهاد	۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال
سرمایه اکبر	۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال

* الان T حساب سود و زیان تصفیه را تشکیل می‌دهیم تا مشخص شود عملیات تصفیه با سود همراه بوده یا زیان.

سود و زیان تصفیه		
بدهکار		بستانکار
۱	۱,۶۰۰,۰۰۰	
۲	۲,۴۰۰,۰۰۰	
۳	۲,۲۰۰,۰۰۰	
۴	۶۰۰,۰۰۰	
۵	۸۸۰,۰۰۰	
	۷,۶۸۰,۰۰۰	۷,۶۸۰,۰۰۰ ۸

توجه: مانده این حساب بدهکار شد که نشان دهنده این است که عملیات تصفیه با زیان همراه بوده است و باید بین شرکا تقسیم شود.

$$۷,۶۸۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{۱}{۳} = ۲,۵۶۰,۰۰۰ & \text{سهم فرهاد} \\ \frac{۱}{۳} = ۲,۵۶۰,۰۰۰ & \text{سهم اکبر} \\ \frac{۱}{۳} = ۲,۵۶۰,۰۰۰ & \text{سهم شریف} \end{cases}$$

۱۳X۱/۰۶/۳۰
 ۸- بد: سرمایه فرهاد ۲,۵۶۰,۰۰۰ ریال
 سرمایه اکبر ۲,۵۶۰,۰۰۰ ریال
 سرمایه شریف ۲,۵۶۰,۰۰۰ ریال
 بس: سود و زیان تصفیه ۷,۶۸۰,۰۰۰ ریال

سرمایه شریف		
بدهکار		بستانکار
۸	۲,۵۶۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
	۵۶۰,۰۰۰	۵۶۰,۰۰۰ ۹

سرمایه اکبر		
بدهکار		بستانکار
۸	۲,۵۶۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰
۹	۲۸۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰ ۷
۱۰	۹,۱۶۰,۰۰۰	۹,۱۶۰,۰۰۰

سرمایه فرهاد		
بدهکار		بستانکار
۸	۲,۵۶۰,۰۰۰	۱۲,۰۰۰,۰۰۰
۹	۲۸۰,۰۰۰	۴,۰۰۰,۰۰۰ ۷
۱۰	۱۳,۱۶۰,۰۰۰	۱۳,۱۶۰,۰۰۰

وجه نقد		
بدهکار		بستانکار
۱	۶,۴۰۰,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰ ۵
۲	۹,۶۰۰,۰۰۰	۸,۰۰۰,۰۰۰ ۶
۳	۸,۸۰۰,۰۰۰	
۴	۵,۶۰۰,۰۰۰	
	۲۲,۳۲۰,۰۰۰	۲۲,۳۲۰,۰۰۰ ۱۰

به علت ورشکستگی شریف، دو شریک دیگر ضامن دیون وی هستند.

$$۵۶۰,۰۰۰ \begin{cases} \frac{۱}{۲} = ۲۸۰,۰۰۰ & \text{سهم فرهاد} \\ \frac{۱}{۲} = ۲۸۰,۰۰۰ & \text{سهم اکبر} \end{cases}$$

۱۳۸۱/۰۶/۳۰

۹- بد: سرمایه فرهاد ۲۸۰,۰۰۰ ریال

سرمایه اکبر ۲۸۰,۰۰۰ ریال

بس: جاری شریف ۵۶۰,۰۰۰ ریال

ثبت نهایی (ثبت آخر - توزیع وجه نقد بین شرکا به نسبت معین).

۱۳۸۱/۰۶/۳۰

۱۱- بد: سرمایه فرهاد ۱۳,۱۶۰,۰۰۰ ریال

سرمایه اکبر ۹,۱۶۰,۰۰۰ ریال

بس: وجه نقد ۲۲,۳۲۰,۰۰۰ ریال

تمرین ۲۹: ناصر و منصور برای خرید و فروش پسته یک مشارکت خاص تشکیل دادند و قرار شد سود و زیان را به نسبت ۲ و ۱ بین خود تقسیم کنند. برای این منظور در تاریخ اول مرداد ماه یک حساب بانک مشترک افتتاح گردید. ناصر ۵۰۰,۰۰۰ ریال و منصور ۲۵۰,۰۰۰ ریال به این حساب واریز کردند. عملیات زیر از طریق حساب بانکی مشترک صورت گرفته است.

۳ مرداد خرید	۶۰۰,۰۰۰ ریال	۴ مرداد هزینه حمل و بیمه کالای خریداری شده	۴۰,۰۰۰ ریال
۵ مرداد انبارداری	۲۵,۰۰۰ ریال	۲۶ مرداد فروش کالا	۹۰۰,۰۰۰ ریال
۳۱ مرداد برداشت ناصر	۵۰,۰۰۰ ریال	۳۱ مرداد برداشت منصور	۲۵,۰۰۰ ریال
۷ شهریور خرید کالا	۴۵۰,۰۰۰ ریال	۸ شهریور هزینه حمل و بیمه کالای خریداری شده	۴۰,۰۰۰ ریال
۲۰ شهریور فروش کالا	۴۲۵,۰۰۰ ریال		

در پایان مشارکت قسمتی از کالاها به فروش نرسیده بود، به مبلغ ۱۳۰,۰۰۰ ریال به ناصر واگذار گردید و موجودی حساب مشترک بین شرکا تقسیم و شرکت تصفیه شد.

مطلوب است: ثبت عملیات مربوط به مشارکت و تصفیه حساب نهایی در دفاتر شرکت و دفاتر شخصی به صورت جداگانه.

ثبت در دفتر شرکت عملی

۱- بد: بانک مشترک ۷۵۰,۰۰۰ ریال
 بس: سرمایه ناصر ۵۰۰,۰۰۰ ریال
 سرمایه منصور ۲۵۰,۰۰۰ ریال

۳- بد: حساب مشارکت ۴۰,۰۰۰ ریال
 بس: بانک مشترک ۴۰,۰۰۰ ریال

۵- بد: بانک مشترک ۹۰۰,۰۰۰ ریال
 بس: حساب مشارکت ۹۰۰,۰۰۰ ریال

۷- بد: سرمایه منصور ۲۵,۰۰۰ ریال
 بس: بانک مشترک ۲۵,۰۰۰ ریال

۹- بد: حساب مشارکت ۴۰,۰۰۰ ریال
 بس: بانک مشترک ۴۰,۰۰۰ ریال

۱۱- بد: سرمایه ناصر ۱۳۰,۰۰۰ ریال
 بس: حساب مشارکت ۱۳۰,۰۰۰ ریال

۱۳- بد: سرمایه ناصر ۵۲۰,۰۰۰ ریال
 سرمایه منصور ۳۲۵,۰۰۰ ریال
 بس: بانک مشترک ۸۴۵,۰۰۰ ریال

سرمایه منصور			
بستانکار		بدهکار	
۱	۲۵۰,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۷
۱۲	۱۰۰,۰۰۰		
	۳۲۵,۰۰۰	۳۲۵,۰۰۰	۱۳

سرمایه ناصر			
بستانکار		بدهکار	
۱	۵۰۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۶
۱۲	۲۰۰,۰۰۰	۱۳۰,۰۰۰	۱۱
	۵۲۰,۰۰۰	۵۲۰,۰۰۰	۱۳

حساب مشارکت			
بستانکار		بدهکار	
۵	۹۰۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰	۲
۱۰	۴۲۵,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۳
۱۱	۱۳۰,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۴
		۴۵۰,۰۰۰	۸
		۴۰,۰۰۰	۹
	۳۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۱۲

بانک مشترک			
بستانکار		بدهکار	
۲	۶۰۰,۰۰۰	۷۵۰,۰۰۰	۱
۳	۴۰,۰۰۰	۹۰۰,۰۰۰	۵
۴	۲۵,۰۰۰	۴۲۵,۰۰۰	۱۰
۶	۵۰,۰۰۰		
۷	۲۵,۰۰۰		
۸	۴۵۰,۰۰۰		
۹	۴۰,۰۰۰		
۱۳	۸۴۵,۰۰۰		

دفاتر شخصی ناصر	دفاتر شخصی منصور
۱- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۵۰۰,۰۰۰ ریال بس: وجه نقد ۵۰۰,۰۰۰ ریال	۱- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۲۵۰,۰۰۰ ریال بس: وجه نقد ۲۵۰,۰۰۰ ریال
۲- بد: وجه نقد ۵۰,۰۰۰ ریال بس: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۵۰,۰۰۰ ریال	۲- بد: وجه نقد ۲۵,۰۰۰ ریال بس: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۲۵,۰۰۰ ریال
۳- بد: موجودی کالا ۱۳۰,۰۰۰ ریال بس: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۱۳۰,۰۰۰ ریال	۳- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۱۰۰,۰۰۰ ریال بس: سود خالص از مشارکت ۱۰۰,۰۰۰ ریال
۴- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۲۰۰,۰۰۰ ریال بس: سود خالص از مشارکت ۲۰۰,۰۰۰ ریال	۴- بد: وجه نقد ۳۲۵,۰۰۰ ریال بس: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۳۲۵,۰۰۰ ریال
۵- بد: وجه نقد ۵۲۰,۰۰۰ ریال بس: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۵۲۰,۰۰۰ ریال	

تمرین ۳۰: احمد و محمود که هر کدام صاحب یک کارگاه تولیدی می‌باشند برای توسعه و گسترش فعالیت‌های خود یک شرکت عملی برای تولید پوشاک زمستانه تشکیل دادند. احمد به عنوان مدیر شرکت انتخاب شد و مقرر شد ۵٪ خالص فروش به عنوان کارمزد به ایشان اختصاص یابد و همچنین مقرر شد ۱۰٪ بهره به سرمایه شرکا تعلق گیرد. فعالیت‌های مشارکت خاص در ۳ ماهه آذر لغایت بهمن ماه ۱۳۹۵ به شرح زیر است:

- ۱- یک حساب بانک مشترک افتتاح و هر یک از شرکا به مبلغ ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال به این حساب واریز کردند.
 - ۲- احمد مقدار ۱,۰۰۰ متر پارچه از قرار هر متر ۱,۵۰۰ ریال از محل کارگاه شخصی خود به کارگاه شرکت عملی انتقال داد و بابت هزینه حمل آن مبلغ ۲۰۰,۰۰۰ ریال پرداخت نموده است.
 - ۳- محمود مقدار ۵۰۰ متر پارچه از قرار هر متر ۲,۰۰۰ ریال خریداری و به کارگاه شرکت عملی انتقال داد و بابت هزینه حمل آن مبلغ ۱۰۰,۰۰۰ ریال پرداخت نموده است.
 - ۴- هزینه خرید نخ خیاطی و دکمه مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال بوده که از محل حساب بانک مشترک پرداخت شد.
 - ۵- تعداد ۵۰۰ دست لباس تولید شده که هزینه تولید هر دست ۲,۰۰۰ ریال بوده که ۵۰٪ آن از محل بانک مشترک پرداخت و مابقی توسط محمود پرداخت شد.
 - ۶- تعداد ۴۵۰ دست لباس تولیدی به قیمت هر دست ۱۰,۰۰۰ ریال فروخته شد که ۸۰٪ وجه آن نقداً و مابقی به صورت نسیه می‌باشد.
 - ۷- مابقی لباس تولیدی به قیمت هر دست ۸,۰۰۰ ریال به احمد واگذار شده است.
 - ۸- هزینه اجاره کارگاه به مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال از محل بانک مشترک پرداخت شد.
 - ۹- ۷۵٪ مطالبات شرکت بابت فروش نسیه محصولات وصول و مابقی سوخت گردید.
 - ۱۰- طبق توافق شرکا سود و زیان به نسبت ۲ و ۱ به ترتیب بین احمد و محمود تقسیم می‌شود.
 - ۱۱- وجه نقد موجود در شرکت بین شرکا توزیع و شرکت تصفیه گردید.
- مطلوب است: ثبت عملیات مربوط به مشارکت و تصفیه حساب نهایی بین شرکا در دفاتر مشارکت خاص به صورت جداگانه.

ثبت در دفتر شرکت عملی

۱- بد: بانک مشترک ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه احمد ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال

سرمایه محمود ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال

$$(۱,۵۰۰ \times ۱,۰۰۰) + ۲۰۰,۰۰۰ = ۱,۷۰۰,۰۰۰$$

۲- بد: حساب مشارکت ۱,۷۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه احمد ۱,۷۰۰,۰۰۰ ریال

۴- بد: حساب مشارکت ۳۰۰,۰۰۰ ریال

بس: بانک مشترک ۳۰۰,۰۰۰ ریال

$$(۲,۰۰۰ \times ۵۰) + ۱۰۰,۰۰۰ = ۱,۱۰۰,۰۰۰$$

۳- بد: حساب مشارکت ۱,۱۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه محمود ۱,۱۰۰,۰۰۰ ریال

$$(۱۰,۰۰۰ \times ۴۵۰) \times ۸۰\% = ۳,۶۰۰,۰۰۰$$

۶- بد: بانک مشترک ۳,۶۰۰,۰۰۰ ریال

حساب‌های دریافتی ۹۰۰,۰۰۰ ریال

بس: حساب مشارکت ۴,۵۰۰,۰۰۰ ریال

$$(۲,۰۰۰ \times ۵۰) \times ۵۰\%$$

= ۵۰۰,۰۰۰ هزینه حقوق

۵- بد: حساب مشارکت ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

بس: بانک مشترک ۵۰۰,۰۰۰ ریال

سرمایه محمود ۵۰۰,۰۰۰ ریال

$$۸,۰۰۰ \times ۵۰ = ۴۰۰,۰۰۰$$

۷- بد: سرمایه احمد ۴۰۰,۰۰۰ ریال

بس: حساب مشارکت ۴۰۰,۰۰۰ ریال

۸- بد: حساب مشارکت ۵۰۰,۰۰۰ ریال

بس: بانک مشترک ۵۰۰,۰۰۰ ریال

$$۴,۵۰۰,۰۰۰ + ۴۰۰,۰۰۰ - ۲۲,۵۰۰ = ۴,۶۷۵,۰۰۰$$

کارمزد حاصل از فروش $۴,۶۷۵,۰۰۰ \times ۵\% = ۲۳۳,۷۵۰$

۱۰- بد: حساب مشارکت ۲۳۳,۷۵۰ ریال

بس: سرمایه احمد ۲۳۳,۷۵۰ ریال

$$۹۰۰,۰۰۰ - (۹۰۰,۰۰۰ \times ۷۵\%) = ۲۲۵,۰۰۰$$

۹- بد: بانک مشترک ۶۷۵,۰۰۰ ریال

حساب مشارکت ۲۲۵,۰۰۰ ریال

بس: حساب‌های دریافتی ۹۰۰,۰۰۰ ریال

$$۲۵۸,۷۵۰ \cdot \begin{cases} \frac{۲}{۳} = ۱۷۲,۵۰۰ \text{ سهم احمد} \\ \frac{۱}{۳} = ۸۶,۲۵۰ \text{ سهم محمود} \end{cases}$$

۱۲- بد: سرمایه احمد ۱۷۲,۵۰۰ ریال

سرمایه محمود ۸۶,۲۵۰ ریال

بس: حساب مشارکت ۲۵۸,۷۵۰ ریال

$$۲,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۰\% \times \frac{۳}{۱۲} = ۵۰,۰۰۰$$

۱۱- بد: حساب مشارکت ۱۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه احمد ۵۰,۰۰۰ ریال

سرمایه محمود ۵۰,۰۰۰ ریال

۱۳- بد: سرمایه احمد ۳,۴۱۱,۲۵۰ ریال

سرمایه محمود ۳,۵۶۳,۷۵۰ ریال

بس: بانک مشترک ۶,۹۷۵,۰۰۰ ریال

سرمایه احمد			
بستانکار		بدهکار	
۱	۲,۰۰۰,۰۰۰	۷	۴۰۰,۰۰۰
۲	۱,۷۰۰,۰۰۰	۱۲	۱۷۲,۵۰۰
۱۰	۲۳۳,۷۵۰		
۱۱	۵۰,۰۰۰		
	۳,۴۱۱,۲۵۰	۱۳	۳,۴۱۱,۲۵۰

سرمایه محمود			
بستانکار		بدهکار	
۱	۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۲	۸۶,۲۵۰
۳	۱,۱۰۰,۰۰۰		
۵	۵۰۰,۰۰۰		
۱۱	۵۰۰,۰۰۰		
	۳,۵۶۳,۷۵۰	۱۳	۳,۵۶۳,۷۵۰

حساب مشارکت			
بستانکار		بدهکار	
۶	۴,۵۰۰,۰۰۰	۲	۱,۷۰۰,۰۰۰
۷	۴۰۰,۰۰۰	۳	۱,۱۰۰,۰۰۰
		۴	۳۰۰,۰۰۰
		۵	۱,۰۰۰,۰۰۰
		۸	۵۰۰,۰۰۰
		۹	۲۲۵,۰۰۰
		۱۰	۲۳۳,۷۵۰
		۱۱	۱۰۰,۰۰۰
۱۲	۲۵۸,۷۵۰		۲۵۸,۷۵۰

بانک مشترک			
بستانکار		بدهکار	
۴	۳۰۰,۰۰۰	۱	۴,۰۰۰,۰۰۰
۵	۵۰۰,۰۰۰	۶	۳,۶۰۰,۰۰۰
۸	۵۰۰,۰۰۰	۹	۶۷۵,۰۰۰
۱۳	۶,۹۷۵,۰۰۰		۶,۹۷۵,۰۰۰

دفاتر شخصی احمد	دفاتر شخصی محمود
۱- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال بس: وجه نقد ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال	۱- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال بس: وجه نقد ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۲- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۱,۷۰۰,۰۰۰ ریال بس: موجودی مواد ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال وجه نقد ۲۰۰,۰۰۰ ریال	۲- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۱,۱۰۰,۰۰۰ ریال بس: وجه نقد ۱,۱۰۰,۰۰۰ ریال
۳- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۲۳۳,۷۵۰ ریال بس: درآمد ناشی از کارمزد ۲۳۳,۷۵۰ ریال	۳- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۵۰۰,۰۰۰ ریال بس: وجه نقد ۵۰۰,۰۰۰ ریال
۴- بد: موجودی کالا ۴۰۰,۰۰۰ ریال بس: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۴۰۰,۰۰۰ ریال	۴- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۵۰,۰۰۰ ریال بس: درآمد بهره سرمایه ۵۰,۰۰۰ ریال
۵- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۵۰,۰۰۰ ریال بس: درآمد بهره سرمایه ۵۰,۰۰۰ ریال	۵- بد: زیان حاصل از مشارکت ۸۶,۲۵۰ ریال بس: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۸۶,۲۵۰ ریال
۶- بد: زیان حاصل از مشارکت ۱۷۲,۵۰۰ ریال بس: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۱۷۲,۵۰۰ ریال	۶- بد: وجه نقد ۳,۵۶۳,۷۵۰ ریال بس: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۳,۵۶۳,۷۵۰ ریال
۷- بد: وجه نقد ۳,۴۱۱,۲۵۰ ریال بس: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۳,۴۱۱,۲۵۰ ریال	

تمرین ۳۱: قاسم که به امر صادرات و واردات اشتغال دارد، تصمیم گرفت زعفران تولید ایران را در بازار امارات عرضه نماید. برای این منظور با جاسم که یک تاجر ساکن دبی می‌باشد یک مشارکت خاص تشکیل دادند و مقرر شد سود و زیان مشارکت به نسبت $\frac{2}{3}$ و $\frac{1}{3}$ به ترتیب بین قاسم و جاسم تقسیم گردد.

- ✓ در اول تیر ماه ۱۳۹۱ قاسم ۱,۰۰۰ مثقال زعفران به قیمت هر مثقال ۴۰۰,۰۰۰ ریال خریداری و در تاریخ ۵ تیر ماه برای جاسم ارسال داشت و مبلغ ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال بابت هزینه‌های بارگیری، حمل و بیمه پرداخت نمود.
- ✓ در تاریخ ۱۰ تیر ماه جاسم ۱۹۲,۰۰۰ درهم جهت هزینه‌های گمرکی و ترخیص کالا پرداخت نمود.
- ✓ تا پایان تیر ماه جاسم ۸۰۰ مثقال از زعفران‌ها را از قرار هر کیلو ۲۶۰ درهم و ۱۷۵ مثقال را از قرار هر مثقال ۲۴۴ درهم به فروش رسانید و مبلغ زیر را برای قاسم حواله کرد.

۱۵ مرداد ۱۲۴,۰۰۰ درهم

۱۶ شهریور ۶۴,۰۰۰ درهم

- ✓ سایر هزینه‌های پرداختی توسط جاسم به شرح زیر است.

انبارداری ۲,۵۰۰ درهم

آگهی و تبلیغات ۴,۰۰۰ درهم

حق العمل فروشندگان جزء ۳,۹۲۰ درهم

- ✓ در پایان شهریور ماه ۱۳۹۱ شرکا تصمیم گرفتند حساب فی‌مابین خود و مشارکت خاص را تصفیه نمایند بدین منظور توافق نمودند موجودی کالای نزد جاسم به جز مقدار ۵ مثقال که به عنوان نمونه در فروشگاه مورد استفاده بود و مقرر شد بطور

رایگان به جاسم واگذار شود؛ مابقی به قیمت هر مثقال ۱۶۴ درهم به جاسم واگذار شود.

با فرض اینکه نرخ تسعیر در تمام مدت ثابت و به قرار هر درهم ۲,۵۰۰ ریال می باشد؛ مطلوب است:

ثبت حسابداری مربوط به مشارکت و تصفیه حساب نهایی بین شرکا در دفاتر مشترک خاص بطور جداگانه.

ثبت در دفتر شرکت عملی

۱۳۹۱/۰۴/۰۱

خرید زعفران توسط قاسم $۴۰۰,۰۰۰ \times ۱,۰۰۰ = ۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰$

۱- بد: حساب مشارکت ۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه قاسم ۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

۱۳۹۱/۰۴/۰۵

۲- بد: حساب مشارکت ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه قاسم ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال

۱۳۹۱/۰۴/۱۰

پرداخت هزینه ترخیص و گمرکی توسط جاسم $۱۹,۲۰۰ \times ۲,۵۰۰ = ۴۸,۰۰۰,۰۰۰$

۳- بد: حساب مشارکت ۴۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه جاسم ۴۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال

۱۳۹۱/۰۶/۳۱

فروش زعفران $(۸۰۰ \times ۲۶۰ \times ۲,۵۰۰) + (۱۷۵ \times ۲۴۴ \times ۲,۵۰۰) = ۶۲۶,۷۵۰,۰۰۰$

۴- بد: سرمایه جاسم ۶۲۶,۷۵۰,۰۰۰ ریال

بس: حساب مشارکت ۶۲۶,۷۵۰,۰۰۰ ریال

۱۳۹۱/۰۵/۱۵

حواله ارسالی اول توسط جاسم به قاسم $۱۲۴,۰۰۰ \times ۲,۵۰۰ = ۳۱۰,۰۰۰,۰۰۰$

۵- بد: سرمایه قاسم ۳۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه جاسم ۳۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

۱۳۹۱/۰۶/۲۶

حواله ارسالی دوم توسط جاسم به قاسم $۶۴,۰۰۰ \times ۲,۵۰۰ = ۱۶۰,۰۰۰,۰۰۰$

۶- بد: سرمایه قاسم ۱۶۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه جاسم ۱۶۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

۱۳۹۱/۰۶/۳۱

پرداخت هزینه‌ها توسط جاسم $۲,۵۰۰ \times (۲,۵۰۰ + ۴,۰۰۰ + ۳,۹۲۰) = ۲۶,۰۵۰,۰۰۰$

۷- بد: حساب مشارکت ۲۶,۰۵۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه جاسم ۲۶,۰۵۰,۰۰۰ ریال

۱۳۹۱/۰۶/۳۱

زعفران باقی مانده $۱,۰۰۰ - (۸۰۰ + ۱۷۵ + ۵) = ۲۰$

واگذاری زعفران باقی مانده به جاسم $۲۰ \times ۱۶۴ \times ۲,۵۰۰ = ۸,۲۰۰,۰۰۰$

۸- بد: سرمایه جاسم ۸,۲۰۰,۰۰۰ ریال

بس: حساب مشارکت ۸,۲۰۰,۰۰۰ ریال

۱۳۹۱/۰۶/۳۱

سهم قاسم $\frac{۲}{۳} = ۹۰,۶۰۰,۰۰۰$
 سهم جاسم $\frac{۱}{۳} = ۴۵,۳۰۰,۰۰۰$
 تقسیم سود حاصل از مشارکت ۱۳۵,۹۰۰,۰۰۰

۹- بد: حساب مشارکت ۱۳۵,۹۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه قاسم ۹۰,۶۰۰,۰۰۰ ریال

سرمایه جاسم ۴۵,۳۰۰,۰۰۰ ریال

سرمایه جاسم				حساب مشارکت				سرمایه قاسم			
بستانکار		بدهکار		بستانکار		بدهکار		بستانکار		بدهکار	
۳	۴۸,۰۰۰,۰۰۰	۶۲۶,۷۵۰,۰۰۰	۴	۴	۶۲۶,۷۵۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱	۱	۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۵
۵	۳۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۸,۲۰۰,۰۰۰	۸	۸	۸,۲۰۰,۰۰۰	۲۵,۰۰۰,۰۰۰	۲	۲	۲۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۶۰,۰۰۰,۰۰۰	۶
۶	۱۶۰,۰۰۰,۰۰۰					۴۸,۰۰۰,۰۰۰	۳	۹	۹۰,۶۰۰,۰۰۰		
۷	۲۶,۰۵۰,۰۰۰					۲۶,۰۵۰,۰۰۰	۷		۴۵,۶۰۰,۰۰۰	۴۵,۶۰۰,۰۰۰	۱۰
۹	۴۵,۳۰۰,۰۰۰						۹				
۱۰	۴۵,۶۰۰,۰۰۰	۴۵,۶۰۰,۰۰۰			۱۳۵,۹۰۰,۰۰۰	۱۳۵,۹۰۰,۰۰۰					

ثبت نهایی (این ثبت را با توجه به باقی مانده حساب سرمایه‌های جاسم و قاسم می‌زنیم.)

۱۰- بد: سرمایه قاسم ۴۵,۶۰۰,۰۰۰ ریال

بس: سرمایه جاسم ۴۵,۶۰۰,۰۰۰ ریال

دفاتر شخصی قاسم	دفاتر شخصی جاسم
۱- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بس: وجه نقد ۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال	۱- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۴۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال بس: وجه نقد ۴۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۲- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال بس: وجه نقد ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال	۲- بد: وجه نقد ۶۲۶,۷۵۰,۰۰۰ ریال بس: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۶۲۶,۷۵۰,۰۰۰ ریال
۳- بد: وجه نقد ۳۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بس: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۳۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال	۳- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۳۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بس: وجه نقد ۳۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۴- بد: وجه نقد ۱۶۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بس: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۱۶۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال	۴- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۱۶۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بس: وجه نقد ۱۶۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۵- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۹۰,۶۰۰,۰۰۰ ریال بس: سود حاصل از مشارکت ۹۰,۶۰۰,۰۰۰ ریال	۵- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۲۶,۰۵۰,۰۰۰ ریال بس: وجه نقد ۲۶,۰۵۰,۰۰۰ ریال
۶- بد: حساب‌های دریافتی- جاسم ۴۵,۶۰۰,۰۰۰ ریال بس: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۴۵,۶۰۰,۰۰۰ ریال	۶- بد: موجودی کالا ۸,۲۰۰,۰۰۰ ریال بس: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۸,۲۰۰,۰۰۰ ریال
	۷- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۴۵,۳۰۰,۰۰۰ ریال بس: سود حاصل از مشارکت ۴۵,۳۰۰,۰۰۰ ریال
	۸- بد: سرمایه‌گذاری در شرکت عملی ۴۵,۶۰۰,۰۰۰ ریال بس: حساب‌های پرداختی- قاسم ۴۵,۶۰۰,۰۰۰ ریال